MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının

Araştırma ve Yayın Organıdır

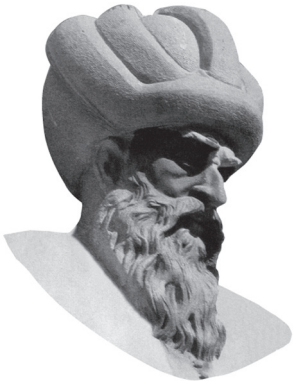
ISSN 1301-2762

5. Büyük Üstat Mesajı ..... Ömer KÖKER
7. Message From The Grand Master ..... Ömer KÖKER
9. Suha Umur Anısına ..... Mimar SİNAN
13. Fazıl Ahmet Aykaç'ın Tekris Celsesi Zaptı ..... Suha UMUR
19. Büyük Mahfil Umumi Heyet Toplantısı 9/12/1956 ..... Derleyen: Erdal TÜRKER
25. Dil Düşüncenin, Yazı da Dilin Aracıdır ..... Oktay GÜNDOĞDU
36. Bulgaristan Masonluğu'nun Gelişimi ve Türk Masonluğu İle İlişkileri ..... Ivan SARIEV, George DIMITROV, Çeviren: Ali VERBAS
49. Dostluk Anlaşması Hazırlanırken Yapılan Bir Loca Ziyareti ..... Yavuz Selim AĞAOĞLU
59. Hartum'da Bir Osmanlı Masonu ..... Ergin KOPARAN
69. 19. Yüzyıl Kıta Avrupası Masonluğu ..... Erdal DERVİŞOĞULLARI
81. Masonluk Komplekssizdir ..... Tanol TÜRKOĞLU
87. Oscar Wirth'in Kitabına Sunuş ..... Marius LEPAGE, Çeviren: Can KAPYALI
97. Kefalet ve Kefil Olmak ..... Ozan BİTİK
101. Localardan Haberler ..... Mimar SİNAN
117. Aramızdan Ayrılanlar ..... Mimar SİNAN
119. Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Kuralları ..... Mimar SİNAN

YIL : 2014 NO : 164

MİMAR SİNAN

Gevşemeyin, endişe etmeyin.
İnancınız sağlamsa, mutlaka başarırsınız.
Şânı Yüce Kur'an (III: 139)

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz Sahibi : AHMET ŞENKUT
Yazı İşlerini fiilen idare eden : ERGİN KOPARAN
DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜÇ AYDA BİR YAYINLANIR. ÜYELERE MAHSUSTUR. PARAYLA SATILMAZ.
ISSN 1301-2762

SAYI:164 • Nuruziya Sokağı No:9 34430 Beyoğlu – İstanbul
Tel: 0212 251 26 50 EYLÜL 2014

5.	**Büyük Üstat Mesajı**	**Ömer KÖKER**
7.	**Message From The Grand Master**	**Ömer KÖKER**
9.	**Suha Umur Anısına**	**Mimar SİNAN**
13.	**Fazıl Ahmet Aykaç'ın Tekris Celsesi Zaptı**	**Suha UMUR**
19.	**Büyük Mahfil Umumi Heyet Toplantısı 9/12/1956**	**Derleyen: Erdal TÜRKER**
25.	**Dil Düşüncenin, Yazı da Dilin Aracıdır**	**Oktay GÜNDOĞDU**
36.	**Bulgaristan Masonluğu'nun Gelişimi ve Türk Masonluğu İle İlişkileri**	**Ivan SARIEV** **George DIMITROV** **Çeviren: Ali VERBAS**
49.	**Dostluk Anlaşması Hazırlanırken Yapılan Bir Loca Ziyareti**	**Yavuz Selim AĞAOĞLU**
59.	**Hartum'da Bir Osmanlı Masonu**	**Ergin KOPARAN**
69.	**19. Yüzyıl Kıta Avrupası Masonluğu**	**Erdal DERVİŞOĞULLARI**
81.	**Masonluk Komplekssizdir**	**Tanol TÜRKOĞLU**
87.	**Oscar Wirth'in Kitabına Sunuş**	**Marius LEPAGE** **Çeviren: Can KAPYALI**
97.	**Kefalet ve Kefil Olmak**	**Ozan BİTİK**
101.	**Localardan Haberler**	**Mimar SİNAN**
117.	**Aramızdan Ayrılanlar**	**Mimar SİNAN**
119.	**Mimar Sinan Dergisi Yazı Kabulü ve Kuralları**	**Mimar SİNAN**

Kapak Kompozisyonu: Şinasi BARUTÇU

Rekmay Reklam ve Tanıtım A.Ş.
Cihan Sok. No: 12/B Sıhhiye - 06430 ANKARA
Tel: 0.312. 231 09 26 - 229 81 29

BÜYÜK ÜSTAT MESAJI

Sevgili Kardeşlerim

Mimar Sinan dergisinin bu sayısındaki Büyük Üstat Mesajına, bir önceki sayıda sehven eksik bıraktığım bir hususu düzelterek başlamak istiyorum. Önceki mesajımda *"Eleştirinin olmadığı yerde çınlayan alkışlar, alkışlananları yüceltmez. Olsa olsa daha da alçaltır. Eleştiri, bir uçurtmanın havalanabilmesi için gerekli olan rüzgâr gibidir"* tümcesini kullanmıştım. Mesajın genel tarzı itibariyle bu tümcenin sanki benden sadır olmuş gibi bir kanaat oluşturmasının önüne geçmek için bu mesajımın başında bu konuda düzeltme yapma ihtiyacı duydum. Yukarıda tırnak içinde alınmış koyu siyah renkli cümle bana değil; Sayın Cemil Meriç'e aittir.

Sevgili kardeşlerim

Mimar Sinan dergimizin yayınlanma sürecinde bazı önemli günleri ve olayları yaşadık. Bazı önemli ve tarihi günleri de derginin yeni baskısı henüz tamamlanmadan yaşayacağız. Örneğin bu mesajın yayınlandığı tarihten kısa bir süre önce 30 Ağustos Zafer Bayramımızı idrak ettik. Keza Laik Demokratik Türkiye Cumhuriyetimizin kuruluşunu tescil eden Cumhuriyet Bayramımızı da 29 Ekim 2014 tarihinde büyük bir coşku ile kutlayacağız.

Kardeşlerimin 30 Ağustos Zafer Bayramını kutladığım mesajımda:

"... Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün en başından beri hayalini kurduğu ve bu hayalini gerçekleştirdiği Laik Demokratik Cumhuriyetimizin kurulmasına sebep olan ve ulus olarak kurtuluşumuzu simgeleyen muhteşem zaferin 94. yılını kutluyoruz.

Ulu Önderimiz Mustafa Kemal Atatürk, olağanüstü dehasıyla görkemli bir eser yarattı ve bizlere armağan etti. Hepimiz bu eserin parçalanmadan bir bütün olarak korunması için çalışıyoruz.

Bu mükemmel eseri Laik Demokratik Cumhuriyetimizi koruma konusundaki taahhüdümüze bağlılığımızı bir kere daha teyit ediyoruz...” demiştim.

Sevgili Kardeşlerim

Kısa bir süre sonra ulusça kutlayacağımız bu en büyük bayramımızda, Ulu Önderimizin Türk Ulusuna emanet ve armağan ettiği, Laik Demokratik Türkiye Cumhuriyetini korumak ve kollamak konusunda, ilkokula başladığımız yıllardan itibaren yemin ediyor ve varlığımızı Türk Milletine armağan ediyoruz.

Bugün gelinen noktada yapılan bu yeminlere ne kadar sadık kalındığı tartışılır hale geldi. Ama biz Masonlar bu yeminin bekçileriyiz ve taahhütlerimizi yerine getirmenin sorumluluğu içerisindeyiz.

Diliyorum ki, içimizdeki Mustafa Kemal Atatürk sevgisi hiç azalmasın, onun yaktığı ateş, Türkiye'yi aydınlatmaya ve zihinleri açmaya devam etsin ve hiç sönmesin.

Kardeş sevgilerimle,

Ömer Köker
Büyük Üstat

MESSAGE FROM THE GRAND MASTER

Dear Brethren,

I would like to start my message for this issue of Mimar Sinan Journal with a correction about my previous message. In that message I had mentioned that "The applause we hear without criticism never praises the applaused. Criticism is like the wind which carries the kite up above the sky". In order to avoid a misunderstanding that this quotation belongs to me, I would like to clarify that these sentences belong to dear Cemil Meriç.

My Dear Brethren,

During the time spent for the preparation of the new issue of our Mimar Sinan Journal, we have lived and experienced some important days and events. Furthermore, we shall celebrate some more historical and important anniversaries in the near future. For your guidance, a few weeks ago, we celebrated our Victory Day on the 30th of August 2014. Also, we shall celebrate the foundation of our Secular Democratic Republic soon, on the 29th of October 2014.

In my message for the Victory Day on the 30th of August, I had mentioned:

"...today, we are celebrating the 94th Anniversary of our glorious Victory Day which led our nation to the foundation of our Secular Democratic Republic, thus, realizing the major ideal and dream of our great leader Mustafa Kemal Atatürk. With his inspiring ingenuity, he created and rewarded us this splendid masterpiece. We all are now struggling to keep this masterpiece in its uniform. Thus, we once more confirm our determination and devotion to our oath regarding the protection of our Secular Democratic Republic..."

Dear Brethren,

Soon we shall celebrate our glorious and most important day, our Republic Day. From the beginning of our childhood days, we had used to take an oath every morning in primary schools for the protection of our Secular Democratic Republic which was rewarded to us by our Great Leader and we devote ourselves to the welfare of the Turkish Nation. Unfortunately, we have reached a time period where the value of these oaths are controversial. However, we Freemasons always keep our oaths and are ready to fulfill any responsibility for the realization of our obligations.

I sincerely wish that our devotion to our Great Leader Mustafa Kemal Atatürk will never fade, and the torch that he had lit, will continue to enlighten our country and the minds of our people.

With fraternal greetings,

Ömer Köker
Grand Master

SUHA UMUR ANISINA

Mimar SİNAN

Prominent masonic scholar Suha Umur has passed away at the age of 87 in İstanbul on August 30, 2014. He was the Past Master of the Mimar Sinan Research Lodge. Also he was the Past Grand Secretary and Past Junior Grand Warden of the Grand Lodge F&A.M. He wrote and published numerous articles and books on the history of Freemasonry in Turkey. He lectured a lot on this subject. He also launched, organized and directed for a while the Archieves of the Grand Lodge F&A.M. Suha Umur was also the Past Sovereign Grand Commander of the AASR for Turkey.

Suha Umur 1966

Mimar Sinan dergisi yazarlarından, Önceki Büyük Sekreter ve Büyük İkinci Nazır, Müsavat Locası ve Mimar Sinan Araştırma Locası Önceki Üstadı Muhteremlerinden Suha Umur, 30 Ağustos 2014 tarihinde 87 yaşında Ebedi Maşrık'a intikal etmiştir.

Pek Muhterem Suha Umur Kardeş, 11 Ekim 1927'de İstanbul'da dünyaya geldi. Babasının adı, Fahri Bey, annesi Hatice Hanım'dır. Galatasaray ve St. Joseph liselerinde okumuştur. 1966 yılında Figen (Güner) Umur ile evlenmiştir. İki kızı vardır.

Harici hayatında 1952-1970 yıllarında İnşaat Müteahhitliği yapmıştır. Daha sonra, Osmanlı Tarihi üzerine yaptığı araştırmalarını makaleler ve kitaplar halinde neşretmiştir. **"Osmanlı Padişah Tuğraları"** isimli kitabı Cem Yayınevi tarafından 1980 yılında yayınlanmıştır. Bu kitabın 2011 yılında ikinci baskısı yapılmıştır.

Suha Umur 2011

6 Mayıs 1966 günü Müsavat Muhterem Locasında tekris edilerek 88 matrikül numaralı üyesi olmuştur. 19 Mayıs 1967'de Kalfalığa geçmiş, 17 Mayıs 1968'de Üstat derecesine yükselmiştir. Müsavat'ta 1970 -1972 yıllarında Sekreter, 1973'te İkinci Nazırlık yaptıktan sonra 1975 yılında Üstadı Muhteremliğe seçilmiştir.

Suha Umur 2004
Fotoğraf: Turgut Tiftik

1977 yılında Büyük Loca Görevlisi seçilen Suha Umur, sırasıyla, Büyük Sekreter Yardımcılığı (23.4.1977-21.4.1979), Büyük Sekreterlik (21.4.1979-21.4.1984), Büyük İkinci Nazırlık (21.4.1984-26.4.1986), Büyük Kutsal Kitaplar Eminliği (26.4.1986-23.4.1988) görevlerini yapmıştır. 1.1.2004'de Fahri Aktif Üye, 1.1.2007'de Şeref Aktif Üyesi olmuştur.

Suha Umur, "Türkiye'de Masonluk Tarihi" konusunda araştırmalar yapmıştır. Çok sayıda eseri makale ve kitap olarak yayınlanmıştır. Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası arşivini kurmuş, düzenlemiş ve bir süre idare etmiştir. Büyük Loca Arşivi için kurduğu tasnif ve kod sistemi halen kullanılmaktadır.

15 Mayıs 1973 tarihinde 43 matrikül numarasıyla üyeliğe kabul edildiği Mimar Sinan Araştırma Locasının 1980-81 döneminde Üstadı Muhteremliğine seçilmiş; ayrıca İstanbul Eğitim Locası Başkanlığında bulunmuştur.

Suha Umur, 1970 yılında Defne Olgunlaşma Locasında Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Ritine girmiş; 1979 yılında 30. dereceyi almış, 1982 yılında Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti Türkiye Yüksek Şûrasına 33. derece agreje üye, 1983 yılında Aktif üye olmuştur. Yüksek Şûrada aldığı çeşitli görevlerden sonra 1999-2004 yılları arasında 6 sene Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti Türkiye Yüksek Şûrasının Hâkim Büyük Amirliğini yapmıştır. Avrupa Yüksek Şûraları Üçler Komitesi Başkanlığını yürütmüştür. 2005 yılında Şeref Hâkim Büyük Amir olmuştur.

Mimar Sinan dergisi, Suha Umur'un aziz anısı önünde saygıyla eğilirken, çalışmalarından örnek olarak **Mimar Sinan'**ın 30. sayısında yayınlanmış olan bir yazısını bir kere daha yayınlamaktadır.

Kaynaklar:

Atalay Tarlabaşı, "17nci Hâkim Büyük Amir", **TFKD Bülten**, Sayı: 17, 2002, s. 12-13.

HKEMBL, üye sicil kartı No: 3747 **(HKEMBL Arşivi)**

FAZIL AHMET AYKAÇ'IN TEKRİS CELSESİ ZAPTI[1]

Suha UMUR

Fazıl Ahmet Aykaç (1884-1967) was a well-known Turkish writer and poet. He studied at the French High School in Istanbul and Paris School of Political Science. He taught in İstanbul at the Teacher's Training College, School of Fine Arts, İstanbul High School and Galatasaray High School. He worked as a teacher more than twenty years. He was elected as a Member of Parliament in 1927. He wrote mostly on psychology and philosophy. His satirical poems was well known. Aykaç was initiated in 1921 at the Lodge Muhibbanı Hurriyet. This article is the transcription into the Latin script of the minutes of that initiation session which is originally in Ottoman script.

[Muhibban-ı Hürriyet, 11 Mart 1921]

Üs:. Muh:. Saim Hüsnü Na:. Ev:. makamına Halid Habbab Na:. Sâ:. Makamına Muhip, Hat:. makamına Suphi Ziya, Kâ:. Hamdi Suat, Em:. Hz:. Cümbüşyan, Em:. Has:. Hayim Naum, Muhak:. Yordan. Teş:. Şan ve Muh:. Dah:. Ömer Faruk Biraderler makamlarına kuud ettikten sonra ve Mah:. Muh:.'imizin haricilerden masun ve mahfuz olduğu tahkik kılındıktan sonra Sa:. Âz:. Kâ:.ın ism-i Celâline izafetle ve Maş:. Âz:. Os:.'den haiz olduğu selâhiyete binaen Üs:. Muh:. tarafından usul-i mubtedi derecesinde küşad ve âmâle mübaşeret olundu.

Zabt-ı sâbık kıraat olunduktan mündericatına bir itiraz vuku' bulunmadığı cihetle Hat:. Biraderin rey-i kanunisiyle ârâya müracaat olunarak müttefikan kabul edildi.

1 *Suha Umur, "Fazıl Ahmet Aykaç'ın Tekris Celsesi Zaptı", Mimar Sinan, Sayı: 30, sayfa: 63-65, 1979.*

Evrak-ı vâride Üs:. Muh:. tarafından kıraat edildikte Selâmet Mah:. Muh:.'nin bir kıt'a davetnamesinde Şarap ziyafetine bir murahhas gönderilmesi taleb olunmakla Muhak:. Yordan Biraderin murahhas olarak i'zâmı müttefikan takarrür etti. Bir de Resne Mah:. Muh:. ile Bizanzio Rizorta Mah:. Muh:. nin davetnameleri kıraat olunarak her iki Mah:. Muh:.'ye Biraderlerin giderek tenevvür etme lûzumu Üs:. Muh:. tarafından kemâl-i ehemmiyetle Biraderlere tavsiye edildi.

Ruzname-i müzakeratta Fazıl Ahmet nam haricinin evrak-ı tahkikiyyesinin kıraatı (bir keli me okunamadı) olmakla evrak-ı mezkûre ile beraber Maşrık-ı Âzam-ı Osmanîden mevrud tasvipnamesi alelusul kıraat olmuş ve aleyhde söz söyleyen olmadığından Hat:. Biraderin rey-i kanûnisi ile ârâ-ı hafîye müracaat olunarak yirmi iki mevcut reyden cümlesi beyaz zuhur etti. Bu aralık Şarkta ahz-ı mevki eden pek Muktedir ve Münevver Besim birader haricînin yakında bir mahalde ise Tekrisi için celbi münasip olacağı fikrini dermeyan ettiğinden cümle biraderler bu fikre iştirak eylemekle mumaileyh celbettirilerek hücre-i muzlimeye ithal edildi. Bu aralık söz alan Haşim Veli Birader «Temps» gazetesinin iki mart tarihli nüshasında Alman ve Fransız Masonluğu hakkında bir makale olduğunu ve bu makalenin Mah:. Muh:.'de kıraati faydadan hâli olmayacağı fikrinde bulundu. Bu fikre cümle Biraderler iştirak eylemekle Üs:. Muh:. bu makalenin buldurulup tercüme edilmesi hususunu Suphi Ziya biradere rica ettiğinden mumaileyh Birader maal-memnuniye kabul ettiğini söyledi.

Hücre-i muzlimede bulunan haricînin vasiyetnamesi gelerek Üs:. Muh:. tarafından kıraat olmakla mumaileyhin Tekrisine devam olunması Hatibin reyile takarrür ettiğinden Mahfile ithal edilerek merasim-i Tekrisiyesi ifa ve Mah:. Muh:. azay-ı âmilesi meyanına ithal olunmasını müteakkip üç alkış icra edildi.

Ruzname-i müzakerata dâhil olan «Hayatta gaye neden ibaret olmalıdır» hakkında Suphi Ziya Biraderin pek nâfi olan konferansı cümle Biraderler tarafından istimâ' edilmiş ve hitamını müteakip mumaileyh birader alkışlanmıştır.

Pek Muhterem ve Münevver Besim Birader, Suphi Ziya Birader tarafından okunan konferansın kendi Necat Mah:.'nde dahi kıraatine müsaade olunması talebinde bulunduğundan Suphi Ziya Birader maatteşekkür kendilerine takdim edeceğini söyledi.

Bu aralık Vefa Mah:. Muh:. kâtibi Asım Birader martın onsekizinci Cuma günü içtimaları vuku bulacağından yevm-i mezkurda biraderlerin ziyaretlerine muntazir olacaklarını mübeyyin bir varakayı Üs:. Muh:.'e takdim etti ve mündericatı biraderlere tebliğ edildi.

Mah:. Muh:.'mizi teşrifleriyle vâyedâr-ı fahr-ü mubâhat eyleyen ve mesaimize bu suretle iştirak etmek lûtfunda bulunan Pek Muktedir ve Münevver züvvar biraderlerin şerefine üç alkış icra olunduktan sonra gerek umum Masonluk ve gerek Mah:. Muh:.'miz hakkında söz söylemek isteyen Biraderlere söz verildikte Yeşua Birader söz alarak sinemize kabul ettiğimiz yeni Birader derecelerine ait malûmata tamamiyle dest-i rest olmadıklarından bir kaç Üstattan mürekkep bir cemiyet teşkiliyle lâzım gelen malûmatın kendilerine talim edilmesi hususunun taht-ı karara alınmasını teklif etti. Üs:. Muh:. içtima günleri bir saat evvel Biraderlerin mahfele gelmeleri ve orada ihzar olunacak bir Üstadın kendilerine talimat-ı lâzımeyi irae etmeleri suhuleti mucib olacağını teklif etmesiyle teklif-i-vâki kabul edildi.

Teklif kesesi gezdirildikte Şarka boş geldi. Sadaka kesesi rahatsız olan Ecved Biraderler, Refik Sermet, Miskciyan ve Doktor Mehmet Ali ve Doktor Ali Haydar ve Usulcüoğlu ve Toma ve Haşim Veli biraderlerin hisseleri de dâhil olduğu halde Şarka dörtyüz tuğla getirdiği ilan edildi. Daha başka söz söylemek arzu eden Birader olmadığından ve vaktin de hulûl etmesine binaen Mah:. Muh:.'imiz Üs:. Muh:. tarafından alelusul merasimle tatil-i eşgal ederek cümle Biraderler mutayyiben avdet ettiler.

11 Mart 1337 [1921]

Üs:. Muh:.

Hat:. Kâ:.

Tersimatın bugünkü dille söylenişi:

Üstadı Muhterem Saim Hüsnü Birinci Nazır makamına Halid Habbab İkinci Nazır makamına Muhip, Hatip makamına Suphi Ziya, Sekreter Hamdi Suat, Hazine Emini Cümbüşyan, Hasenat Emini Hayim Naum, Muhakkik Yordan. Tören Üstadı Şan ve Koruyucu Ömer Faruk Kardeşler makamlarına oturduktan ve Muhterem Locamızın yabancılardan uzak ve korunmuş olduğu tahkik edildikten sonra Evrenin Ulu Yaradanı'nın Yüce Adı'na ve Osmanlı Büyük Maşrıkı'ndan aldığı yetkiye dayanarak Üstadı Muhterem tarafından Çırak derecesi usulüne göre açılış yapıldı ve çalışmaya geçildi.

Geçen toplantı tersimatı okunduktan sonra içeriğine bir itiraz olmadığından Hatip Kardeşin kanuni [tüzüğe ilişkin] görüşüyle oylamaya başvurularak oybirliğiyle kabul edildi.

Gelen yazılar Üstadı Muhterem tarafından okunduğunda, Selamet Muhterem Locasından gelen davetiyede Şarap ziyafetine bir temsilci gönderilmesi istendiğinden Muhakkik Yordan Kardeşin delege olarak gönderilmesi oybirliğiyle kararlaştırıldı. Resne Muhterem Locası ile Bizansiyo Rizorta Muhterem Locasının yazıları okundu. Her iki Locaya da Kardeşlerin giderek nurlanmaları Üstadı Muhterem tarafından Kardeşlere son derece önemle tavsiye edildi.

Gündemde Fazıl Ahmet adındaki haricinin tahkikat evrakının okunması vardı. Söz konusu evrakla Osmanlı Büyük Maşrıkı'ndan gelen tasvip yazısı da usulünce okundu ve aleyhte söz alan olmadığından Hatip Kardeşin kanuni mütalaası ile gizli oylamaya gidildiğinde yirmi iki oydan hepsi beyaz çıktı. Bu anda Doğu'da yer almış olan Pek Muktedir ve Münevver Besim Kardeş, harici yakında bir yerde ise Tekris edilmesi için çağrılmasının uygun olacağı fikrini ifade ettiğinden bütün Kardeşler bu fikre katıldıklarından adı geçen çağrılarak Tefekkür Hücresi'ne alındı. Bu arada söz alan Haşim Veli Kardeş, "Temps" gazetesinin 2 Mart tarihli sayısında Alman ve Fransız Masonluğu hakkında bir makale olduğunu ve bu makalenin Muhterem Loca'da okunmasının faydadan uzak olmayacağı fikrini söyledi. Bu düşünceye bütün Kardeşler katılınca Üstadı Muhterem makalenin bulunup tercüme edilmesi işini Suphi Ziya Kardeş'ten rica edince o da memnuniyetle kabul ettiğini söyledi.

Tefekkür Hücresi'nde bulunan haricinin vasiyetnamesi getirilerek Üstadı Muhterem tarafından okunarak adı geçenin Tekrisine devam edilmesi Hatibin oyuyla kararlaştırıldığından Loca'ya alınarak Tekris Töreni gerçekleştirildi. Muhterem Loca amil azaları arasına kabul edilmesinden sonra üç alkış yapıldı.

Gündemde yer alan, Suphi Ziya Kardeşin, "Hayatta gaye neden ibaret olmalıdır" başlıklı pek yararlı konuşması bütün Kardeşler tarafından dikkatle dinlendi ve sonunda adı geçen Kardeş alkışlandı.

Pek Muhterem ve Münevver Besim Kardeş, Suphi Ziya Kardeş tarafından okunan konferansın Necat Locasında da okunması isteğinde bulunduğundan Suphi Ziya Kardeş teşekkür ederek kendisine vereceğini söyledi.

Bu arada, Vefa Muhterem Locası Sekreteri Asım Kardeş, ayın on sekizi Cuma günü toplanacaklarını o gün Kardeşlerin ziyaretlerini beklediklerini ifade eden bir belgeyi Üstadı Muhtereme takdim etti ve içeriği Kardeşlere duyuruldu.

Muhterem Locamızı şereflendirmeleriyle [bize] övünme sebebi nasib eden ve çalışmamıza katılmak lütfunda bulunan Pek Muktedir ve Münevver ziyaretçi Kardeşlerin şerefine üç alkış yapıldıktan sonra gerek Masonluğun genel ve gerek Muhterem Mahfelimiz hakkında söz söylemek isteyen Kardeşlere söz verildi. Söz alan Yeşua Kardeş, sinemize kabul ettiğimiz yeni Kardeşlerin derecelerine ait bilgileri tam anlamıyla elde edemediklerinden birkaç Üstattan meydana gelen bir grup oluşturarak gereken bilgilerin kendilerine tekrarlanması konusunda karar alınmasını önerdi. Üstadı Muhterem, Kardeşlerin toplantı günleri bir saat önce Loca'ya gelmeleri ve orada bulunacak bir Üstadın kendilerine gereken bilgileri göstermesinin uygun olacağını önermesiyle bu teklif kabul edildi.

Teklif kesesi dolaştırıldığında Doğu'ya boş geldi. Dul kesesi, rahatsız olan Kardeşler Evced, Refik Sermet, Miskciyan ve Doktor Mehmet Ali ve Doktor Ali Haydar ve Usülcüoğlu ve Toma ve Haşim Veli Kardeşlerin katkıları da içinde olduğu halde Doğu'ya dört yüz tuğla getirdiği ilan edildi.

Başka söz isteyen Kardeş olmadığından ve vaktin de gelip çatmasıyla Muhterem Locamızın çalışması Üstadı Muhterem tarafından usulünce törenle kapatılarak bütün Kardeşler gönül rahatlığıyla döndüler.

Muhibbanı Hürriyet, 11 Mart 1921

Üstadı Muhterem

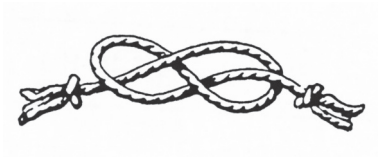
Hatip Sekreter

FAZIL AHMET AYKAÇ[2]

1884-1967

Türk şair ve yazarı, İstanbul Fransız Lisesini ve derslerini mektupla takip ettiği Paris Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirdi. Darül-muallimin'de [Öğretmen Okulu] , Sanayii Nefise'de [Güzel Sanatlar Akademisi/MSÜ GS Fakültesi], İstanbul ve Galatasaray Liselerinde yirmi yıla yakın öğretmenlik yaptı. 4. Seçim devresinde Elazığ milletvekili seçildi (1927). Psikoloji ve felsefeye dair yazılar yazdı, daha çok tanınmış kimseleri hicveden divan tarzında satirik şiirleri ile ün yaptı.

2 *Sahir Erman, Suha Umur, "Ünlü Masonlar", Mimar Sinan, Sayı: 21, sayfa: 72.*

TARİH

BÜYÜK MAHFİL
UMUMİ HEYET TOPLANTISI 9/12/1956

Derleyen : **Erdal TÜRKER**

The minutes of the General Assembly [Grand Lodge] held on December 9, 1956 is republished due to its significance in the history of Turkish Freemasonry.

9 Aralık 1956 tarihli, Büyük Mahfil Umumi Heyet [Büyük Loca] Toplantısı "zabtı", izleyen sayfalarda, o zamanlar "yoklama cedveli" denen imza çizelgesiyle birlikte, tarihi belge niteliğini muhafaza etmesi bakımından fotoğraf olarak basılmıştır. Bundan önce olduğu gibi okumayı kolaylaştırmak amacıyla bir sözlük eklenmiştir.

Yayınlanan bu zabıt ile 1951-1956 arasındaki Büyük Umumi Heyet toplantıları bitmiş oluyor. Bundan sonra, 16 Aralık 1956 günü İstanbul, Ankara ve İzmir'de çalışmakta olan locaların katılımıyla yapılan "Konvan"da Büyük Loca'nın "Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası" olarak adlandırılmasıyla yeni bir dönem başlamıştır. Bu tarihten başlayarak, 1909 yılındaki Kuruluştan bu tarihe kadar yılda en az "altı defa" toplanmakta olan Büyük Loca'nın (olağanüstü toplantılar dışında) yılda bir defa toplanması usulü getirilmiştir.

S.·. A.·. K.·. Ş.·. C.·.
A.·. L.·. G.·. D.·. G.·. A.·. D.·. l'U.·.

407

İSTANBUL GRAN LOJU

LA GRANDE LOGE d'ISTANBUL

Sayı:

Adresse: Rue Meşrutiyet No. 111
TEPEBAŞI

(I)

Istanbul,

Tel.: 42535

56

9/Aralık/956 tarihli Istanbul Gran Loju
Hey'eti Umumiye Zaptıdır

Istanbul Granloju 9/Aralık/956 Pazar günü saat IO da malum hendesi nokta-da Gran Metr Dr.Fethi Erden Braderin riyasetinde toplandı:

	Gran Metr		Dr.Fethi Erden
	" "	Muavini	Dr.Muhittin Celal Duru
Bü.·.	I.Ci Na.·.	vekâleten	Salahattin Güvendiren
Bü.·.	2.Ci Na.·.	"	İbrahim Hoyi
Bü.·.	Hat.·.		Sacit Öncel
Bü.·.	Kâ.·.		Memduh Seydol
Bü.·.	Muhak .·.		Ruhi Vamuk Girgin
Bü.·.	Teş .·.	Vekâleten	Arif Rüştü Görgün
Bü.·.	Haz.·.		Muhsin Türen
Bü.·.	Has.·.	Muavin	Hilmi Naili Barlo
Bü.·.	Muh.·. Dah.·.	Vekâleten	Celal Öget BB.·.ler

yerlerinde olduğu halde yoklama yapıldı:ekseriyet olduğu görüldüğünden Celese açıldı(20/Mayıs/956) tarihli zabıt okundu söz verildi: Refet Hakul B.·. zabıtta-yeni Mahfilin açılması mes'elesinde Heyeti Daimenin İsim hakkında karar verdiği yazıldığı ,halbuki Hey'eti Daimenin açma ve kapama salahiyetine sahip olmadığım Bü.·. Hat.·.B.·. bu Mahfilin açılması aleyhinde bulunduğunu ,ya söylediklerinin aynen yazılmasını yahut tamamen çıkarılmasını teklif etti. Bü.·. Kâtip Memduh Seydol B.·. (Vefa) Mahfili hakkında irad edilen mütalaaların kimseyi rencide etmemesi için hülasatan kayd edildiğini ve şimdiye kadar müteamil olan tafsilatlı bir zabıt - tertibinden sarfı nazar edildiğini izah etti. Refet Hakul B.·. tekrar söz alarak (Vefa) Mahfili hakkında leh ve aleyhte verilen (I7-I8)re'yin kaydı icap ettiğini Sadık Bigat B.·. de Refet Hakul B.·.le kendisi arasında cereyan eden münakaşanınx z zabıttan çıkarılmasına razı olduğunu beyan etmesi üzerine Bü.·. Hatibin mütalaası Kanuniyesi neticesinde sabık zabıt bu ve şartlarla kabul edildi.

Yeni murahhaslığa intihap edilen Kardeşlik Muh.·. Mah.·.i Murahhasları Mehmet Ali Kırca ve Tevfik Kâmil Koperler Braderlerle ~~xxxMüxxxmx~~x,Ülkü Muhterem Mahfili Murahhası Dr. Sadri Tonguç ile aza mülazımı Enis Naci Kafalı Braderlerde Yemin ettiler. Bundan sonra : Gran Metr Dr.Fethi Erden Brader Meşrıkı Ebediye intikal eden Bahattin Lutfi Varnalı,Hulki Eren, Ali Haydar Kermen,Cemil İpekci,Salim öz-demir,Raşit Hüznü Ergün,Necati Davran Braderlerin hatıralarını taziz için bir da dakikalık bir vakfei sükût tavsiyesinde bulundu bu lazimei hürmet ifa edildi:

Gran Metr Dr.Fethi Erden Istanbul Gran Lojunun mesaisi hakkında izahat verdi; Tatil aylarında Mahfillerin geziler tertip ettiklerini Istanbul Gran Lojunun da Deyirmendere ye bir tenezzüh yaptığını,bu gezintinin esasen Kardeşler arasında

S.·. A.·. K.·. Ş.·. C.·.
A.·. L.·. G.·. D.·. G.·. A.·. D.·. U.·.

406

İSTANBUL GRAN LOJU

LA GRANDE LOGE d'İSTANBUL

Sayı :

Adresse : Rue Meşrutiyet No. 111
TEPEBAŞI

(II)

İstanbul,

Tel.: 42535

mevcut tesanüdü takviye maksadını taşıdığını mamafi kâr gayesi takip edilmediği halde veznemize, rağbet yüzünden(900) dokuzyüz küsür lira irat kayd edildiğini, Cemiyetlerin toplantıları hakkında ictimaat ve yürüyüş Kanununa göre resmi Makamlardan yazılı müsbet bir mütalaa alındıktan sonra Mahfillerimizin mesaiye devam ettiklerini,Nur ve Ziya sokağındaki lokalimizin Ali Şevket Erkün Braderin çalışmaları neticesinde kurtarıldığını ve kendisine bu mesaisinden dolayı Daimi Hey'etin teşekkür ettiğini ,Ankaraya giden Üç kişilik hey'etin vadiler arası ihtilafı izaleye çalıştığını ve(16/Aralık)tarihinde toplanacak Büyük Konvana her Üç vadi Murahhaslarının kadrolarıle iştirak edeceklerini bildirdi ve bu sene Mason Balosunun Türkiye Mason DerneğiŞubesi adına verileceğini ve bütün Braderlerimizin bu Balonun başarılı olmasına maddi ve manevi yardımda bulunmalarını rica etti, Mesai Raporu şeklindeki bu şifahi izahat Re'ye kondu(4) muhalif - re'ye karşı ekseriyetle kabul edildi . Bu müzakerelerden sonra gündemdeki Konvana hazırlık maddesine geçildi Gran Metr Dr.Fethi Erden B.·. bir hafta -- sonra akd edilecek Konvanda,hazırlanmış istatülerin müzakere ve münakaşası yapılacağını, binaen aleyh bu hususta Murahhas Kardeşlerimizin düşüncelerini beyan etmelerinin her bakımdan faideli olacağı mütalaasıle böyle bir maddenin gündeme konulduğunu açıkladı:Bu hususta sözün serbest olduğu ilân edildi : Refet Hakul B.·. Konvanda görüşülecek bir mevzuun Istanbul Gran Lojunda müzakeresinin doğru-olmıyacağını söyledi: bundan sonra Türkiye Gran Loju Gran Metri Ekrem Tok B.·. evvelce kurulan Büyşk Konvanın bir İstatü hazırlamak vazifesini Daimi Heyetine verdiğini ve grek bu Hey'et azaları gerek haricden alakalı Braderlerin uzun mesaisi neticesinde bir Nizamname projesi hazırladığını,bu tasarının Matbu olarak Murahhaslara tevzi edildiğini, Ankara da da böyle bir İstatüx tertip edilmiş-- bulunduğunu,bu İstatülerin tevhiden mütalaaya alınacağını, binaen aleyh bu gün burada bu mes'elenin görüşülmiyerek müzakerenin kesilmesini Gran Metriden rica etti, Sadık Bigat B.·. Masonluğun menfaatine taalluk eden her hususun konuşulabileceğini,birlik arzu edildiğine göre iki hukuki teşekkülün bir Füzyona tabi olması grektiğini belirtti, Ziya Üstün B .·. ise Delegelerin İstatü hakkında konuşmalarının zapta geçirilmesinin muvafık olamıyacağı mütalaasında bulundu,Ekrem - Tok B.·. ise gelecek hafta yapılacak toplantının Manevi bir anlaşma mahiyetinde olacağını harici cemiyetlere ait düzeltmelerin bilahare yapılacağını, Sadık B-Bigat B.·. Füzyon kararının Konvanda alınamıyacağı,tutulan yolun çıkar bir yol - olmadığını,bir teşekkülü hukukinin digerine iltihaka ve kendisini feshe karar vermesi icab ettiğini : Ziya Üstün B.·. ise Konvanda ancak İstatünün görüşüle bileceğini beyan etti, Gran Metr Dr.Fethi Erden B.·. sırf Konvana hazırlık olsun d diye gündeme konan bu maddenin nekadar isabetli olduğunun yapılan müzakere ve münakaşalardan da iyice anlaşıldığını,böyle mühim bir mes'elenin Gran Loj toplantısında görüşülmesinde çok faide olacağına şimdi daha fazla kanaat hasılxxxx ettiğini, Sadık Bigat Braderin haklı olduğunda asla tereddüdü bulunmadığını-

S.·. A.·. K.·. Ş.·. C.·.
A.·. L.·. G.·. D.·. G.·. A.·. D.·. İ.·. Ü.·.

405

İSTANBUL GRAN LOJU

Sayı: .....

(III)

LA GRANDE LOGE d'İSTANBUL

Adresse: Rue Meşrutiyet No. 111
TEPEBAŞI

İstanbul, ...

Tel.: 42535

Yalnız bu hukuki görüşünü kendileri Konvanda açıkladığı takdirde anlaşma için yapılan toplantının derhal akamete uğrayacağını ve bir senedenberi yapılan mesainin heba olacağını bildirdi, Ekrem Tok B.·. Ankaradaki Kardeşlerimizin fikirleride Sadık Bigat Braderin fikirlerine uygun olduğunu maksadın hukukan birleşmeden evvel manen birleşmeyi te'min olduğunu belirtti, İbrahim Hoyi B.·. Türkiye Mason Derneği Nizamnamesile Ankara daki Türkiye Büyük Locasının nizamnamelerinin Hükümetce tasdik edilmiş bulunduğunu,bu iki Nizamnamenin birbirine uymadığını evvela manen birleşmenin luzumunu,Mahfil delegelerinin kendi Mahfillerinden direktif almak mecburiyetinde bulunduklarını, Delegelerin hiç olmazsa Mahfil Üstadı Muhteremleri ve Envarı ile müdavelei efkâr etmeleri lazımgeldiği mütalaasında bulundu.

Gran Metr Muavini Dr.Muhittin Celal Duru B.·. vaziyetin tavazzuh ettiğini bir füzyonun şimdilik bahs konusu olmadığını,Üç vadi murahhaslarının bir iç Ana Yasayı tedvine hakları olduğunu, Dr.Nihat Sezayi GüranB.·.de biz kendi Gran lojumuz namına onlarda kendi Gran Lojları Namına anlaşmaya gidelim. Sadık Bigat B.·. ruznameye konduğu için bu maddenin ya görüşülmesi yahut görüşülmemesinin - re'ye konmasını teklif etti . Hilmi Naili Barlo B.·. birleşmek tarafdarı olduğumuzu fakat gayrı nizami teşekküllerle konuşursak kendi intizamımızı bozacağımızı izah etti bunun üzerine Ziya Üstün B.·. Kifayeti Müzakere teklifinde bulunduğu bulundu, BÜ.·. Hat .·. Sacit Öncel B.·. in Mütalaası alındı kâfi derece de tenevvür edilmiş olması ve Mahfillerin Delegelerile anlaşarak lazımgelen talimatı verebileceği mütalaasına istinaden müzakerenin kifayetini Re'ye konmasını istedi v ve kifayeti müzakere kabul edildi.

Menafii umumiye hakkında söz verildi: Mehmet Ali Kırca B.·.(Vefa) Mahfili hakkında eski beyanatlarından dolayı Refet Hakul B.·.e teşekkür ettikten sonra eski Mahfillerin ecnebi Obediyanslarında kayıtları olduğunu bu itibarla eski Mahafili ihyada faide mülâhaza bulunduğunu, gayrı nizami bir surette teşekkül eden Mahfillerden bir Gran Loj kurulmasının usulsüz ve nizamsız olacağını,bir Memleketin tek bir Obediyansı olması gerektiğini,Türk Masonlarının bu günkü mevcuduna göre Bölge Gran Lojlarına luzum olmadığını belirtti , başkaca söz isteyen bulunmadığından Dul kesesi 1357.. tuğla getirdiği ilân edilerek usulü dairesinde celeseye son verildi

Gran Metr
Dr.Fethi Erden

BÜ.·. Hat.·.
Sacit Öncel

Bü .·. Kâ .·.
Memduh Seydol

YOKLAMA CETVELİ

9-12-956

409 toplantı Tarihi ~~26-12-956~~ 9-12-956

Ideal den	
Veli Şefik Gizer.....	Sadullah Gökçek.....
Sadık Bigat	Şeref Barı.....
Dr. Fehmi Çeltikçi.....	Samim Aksu .....
Kültür den	
İbrahim Memduh Seydol.....	Saffet Rona.....
Celâl Öget	İbrahim Kender.....
Ruhi Vamık Girgin.....	Hikmet Gündüz.....
Ulkü den	
Dr. ~~Ekrem Tok~~ YAŞAR ALİ SİNAN	Hasan Vafi.....
Dr. Muhittin Celal Duru.....	Nihat Sezai Güran.....
Macit Duruiz.....	Enis Naci Kafalı .....
SADRİ TUNGUÇ	
Kardeşlikten	
Ferit Üp	Harun Çiprut.....
H. Noradunkian	Dr. Sarım Göksel.....
Mehmet Ali Hagmet Kirca ~~.....~~	Reşat Atabek.....
Tevfik Kâmil Koperler	Hüsnü Keseroğlu
Hurriyet den	
Ali Galip Taş.....	Asaf Sirmen.....
Dr. Ism. Kenan Sunal.....	Vedat Başar.....
Dr. Fahri Arel	Sedat Kantoglu.....
Muhsin Türen.....	.....
Sevgi den	
Hüsamettin Sunol.....	Dr. Kemal Özsan.....
Dimitri Güner	Hristaki Angelidi.....
Ismet Somer.....	Nedim Ergüven.....
Atlas dan	
Cemil İpekci.....	Raul Rozental.....
Ant. Zoletti.....	Mehmet Fuat Akev.....
Jak Naum.....	Dr. Attin Mezbur.....
Müsavat tan	
S. Sırrı Tümer.....	Nacil Seltik.....
Arif Rüştü Görgün	Ardavazt Sıvaciyan.....
Salahettin Güvendiren.....	Behzat Ergüven.....
Libertas dan	
Emin Sayit.....	ADIL Gabay.....
Münif Sayit	Samy Sparer.....
Hilmi Naili Barlo.....	Izzet Bark .....
Hakikat ten	
Aristo Papadi	DR. Yorgo Mavromati.....
Cevat Meruş	Haralambos Vasilyontis.....
Dr. Agapios Ananiadiz.....	YOrgi Diktaban.....
Ahenk ten	
Dr. Zühtü Kâmil Ergin.....	Sıdkı Sınıkoglu.....
Sacit Öncel	Dr. Hüseyin Salor.....
Dr. Ziya Üstün.....	Muhittin Akgün.....
Fazilet ten	
Refet Hakul.....	Riza Kahnemui.....
Kenan Inal.....	Asım Köknar.....
.....	Reşit Güvengil .....

B I R A D E R L E R

LÛGATÇE

(KÜÇÜK SÖZLÜK)

(Yazıda geçen, bugün kullanımdan düşmüş kelime, deyim ve terimlerin günümüz dilindeki karşılıkları aşağıda gösterilmiştir. Bazı kelimelerin, geçmişte, Arap [Acem] harflerinin özelliği nedeniyle Latin harfleriyle birden fazla şekilde yazıldığı göz önünde tutulmalıdır.)

Granloj	(Fransızca'dan) Büyük Loca
Granmetr	(Fransızca'dan) Büyük Üstat
Granmetr Muavini	(Fransızca'dan) Büyük Üstat Kaymakamı
hendesi	geometrik
Heyeti Daime	Büyük Görevliler Kurulu
hülasatan	özet olarak
intihab	seçme; seçilme, seçim
irad etmek	söylemek, belirtmek
istatü	(Fransızca "Status"den) Tüzük
Katip	Sekreter
lazimei hürmet	gerekli saygı
Mahfil	loca
Muhafızı dahili	Koruyucu
murahhas	delege
müdavelei efkar	düşünceleri karşılıklı söyleme
mütalaa	düşünce
müteamil	teamül haline gelmiş olan, adet olmuş olan
sarfı nazar	vazgeçme
tavazzuh	açıklığa kavuşma
taziz	şerefli kılma
tedvin	kitaplaştırma
tenezzüh	gezinti
tesanüd	dayanışma
Teşrifatçı	Tören Üstadı
tevhit	birleştirme, tevhiden: birleştirilerek
menafii umumiye	genel yararlar
vakfei süküt	saygı duruşu

DİL DÜŞÜNCENİN, YAZI DA DİLİN ARACIDIR

Oktay GÜNDOĞDU

The article deals with the problems of creative writing in Turkish Masonic literature. Ideas are expressed in the spoken language. When this is done in written form composition becomes the main issue. One of the major problems confronted while writing an essay is the rules of spelling. Several institutions and figures set several rules of spelling. The point is to apply one of these rules and stick to it. The author debates on the special spelling rules in Turkish Masonic literature. Another issue is the Masonic abbreviations. Some use these abbreviations and some do not. Also different writers use different Masonic abbreviations for the same term. The author suggests to reach a general agreement on a code of spelling and a list of Masonic abbreviations. This will enable every member to understand each other's thoughts easier.

Masonların Yazdığı Masonlukla İlgili Yazılarda Genel ve Özel Yazım Uygulamaları

"Düşüncelerimizi, duygularımızı belirten imlere (işaretlere), geniş anlamıyla "dil" denir. Bu imler, ya davranış, ya ses, ya çizgi biçiminde olur. Davranış imi (mimikler, el, kol işaretleri) günümüzde söylendiği şekilde vücut dili, konumuz dışındadır. Ses imi gelişerek söz, çizgi imi gelişerek yazı olmuş, sonunda söz-yazı birliği kurulmuştur. Nitekim sözleri yazı durumuna getiriyor, yazıları da sese, söze çevirerek okuyoruz." (1)

"Dil toplu yaşamın doğurduğu en önemli olay ve bu yaşamın gerektirdiği en yararlı araçtır. Öğretim ve öğrenimin anahtarı, bilgi aktarmanın biricik sağlayıcısı dil olmasaydı uygarlık olmazdı…" diyor Ömer Asım Aksoy "Dil Yanlışları" adlı kitabında (1)

İsmet Zeki Eyüboğlu ise "Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü"nde, dilin ayakta durmasını, yaşamasını, yayılmasını sağlayan temel unsurun yazı

olduğunu, dilin insanla, insanın dille var olduğunu, ancak dili yaşatan, geçmişten geleceğe taşıyan yazıya dayanmayan bir dilin günümüze kalmadığını belirtir." (2)

"Yüzyıllar boyunca Arapça ve Farsçanın egemen olduğu yazı dilimiz; Tanzimat'tan sonraki Fransızca rüzgârı; Cumhuriyet'le başlayan Anadolu Türkçesine dönüp özgün bir dil yaratma özlemi; son olarak da Amerikan kültürünün dünyayı sarmasıyla, etkisinde kalmadan edemediğimiz İngilizce... Türkçenin yüzyıllar süren serüveninde edindiği miras bu. Ancak çoğumuz mirasımızın zenginliğinden hoşnut değiliz. Dilimizin başka dillerin etkisinde kalıp yozlaştığından, yabancı kelimelerin akımına uğradığından, gittikçe daha yanlış kullanılmaya başladığından yakınıp durduğumuz" belirtilmektedir Güncel Yazım Kılavuzu'nda (3). "Yazım Birliği İçin Tek Yazım Kılavuzu" başlığıyla bir dosya açan E Dergisi (4) yukarıdaki savı ilavelerde bulunarak doğrulamakta "Dilimizin unutturulmak istenircesine kirletildiği, adeta devlet eliyle bu kirlenmeye katılışın yoğunlaştığı, dil bilincinin yok sayıldığı, halk ve aydınlar arasındaki anlaşmazlığın bir uçuruma dönüştüğü, hatta aydınlar arasındaki dil uyumsuzluğunun doruklara tırmandığını" vurgulamaktadır.

Hangi görüş ve eğilimde olurlarsa olsunlar, yazım birliği konusunda bir uzlaşmaya varamayan uzmanların ve ilgililerin günümüzde buluştukları tek ortak nokta ne yazık ki, yazım konusunda son yıllarda baş gösteren karmaşanın artık kargaşaya dönüşmüş olduğu gerçeğidir. Bugün piyasada bulunan farklı yazım kılavuzları bu gerçeğin somut kanıtlarıdır. Özellikle Türk Dil Kurumu'nun 1983 yılı öncesi ve sonrasının kadroları ve bu kadroların etrafında kümelenen ilgililer, dilimizde ve yazım kuralları konusunda yaşadıklarımızın belirleyicileri, yaratıcıları olmuşlardır.

1983 yılında dönemin politik gelişmeleri sonucunda yeniden örgütlenen Türk Dil Kurumu, dilimizi hep ileriye taşıyan ve geniş kabul gören gelişim yolundan geriye dönerek "hiçbir geçerli ve yeterli gerekçeye dayanmadığı için, yerleşmiş, kökleşmiş ve yaygınlaşmış yazımı altüst etmekten başka işe yaramayan imla kılavuzunu yayınladı." (5) Ne yazık ki "Türk Dili'ni ileriye değil geriye götüren bu değişiklikler tutucu çevrelerin dışında genel kabul görmedi… yazım karmaşası azalacağına çoğaldı." (3)

Ana Yazım Kılavuzu'nun önsözünde de belirtildiği gibi "kargaşayı önlemenin ve yazım birliğini sağlamanın yolu, kişisel görüşleri bir

yana bırakmak, güvenilir bir kaynağı yargıcı bilip, orada anlaşmaya varmaktır"(6) denmesine karşın, farklılıklar içeren ayrı ayrı kılavuzlar varlıklarıyla yazım birliğini sağlamak bir yana, daha da belirsizlikler ve karışıklıklar yaratılmasına yol açmıştır.

Mesleğimiz gereği özenle fikir ve düşünce üreten, ürettiklerimizi de büyük ölçüde yazıya aktaran bir topluluğuz. "Türkçe'nin içinde bulunduğu bu karmaşanın, entelektüel birikimlerini ifade vasıtası olarak kullanan Türk Masonlarını etkilememesi elbette ki mümkün değildir. Masonluğa dair kaleme alınmış iki farklı metnin farklı imla kurallarıyla yazıldığını, hatta bazen aynı metnin içinde dahi çelişkilerin mevcut olduğunu görebiliriz. Buna dair sayısız örnek vermek mümkün ama anlamsızdır. Zira bu kaos, aşikâr biçimde, hepimizin gözünün önünde cereyan etmektedir." (7) Genel anlamda söz konusu bu ortamda, Türkçe'nin karmaşasını veya kargaşasını yok edebileceğimizi düşünmek dahi pek gerçekçi bir davranış olmaz. Bu nedenle, bu yazıda sadece Masonların Masonlukla ilgili yazılarındaki özel yazım uygulamalarıyla ilgili konular veya sorunlar bazı çözüm önerileriyle birlikte ele alınmıştır.

Yazılarımızdaki Özel Yazım Uygulamaları

Bilindiği gibi Masonların yazdıkları Masonlukla ilgili yazılarda, bazı sözcüklerin cümle içinde özel isim gibi büyük harfle başlanarak yazılması, bir kısım sözcüklerin ise, bize özel üçlü noktalamalarla kısaltılarak yazılması gibi, genel yazım kurallarında yer almayan yazım uygulamaları vardır.

Yazım kılavuzlarında yer almayan bu tür özel uygulamaların kesin bir tanıma kavuşturulamaması veya uygulamaların geçerli olduğu koşulların belirlenememiş olması, Masonlukla ilgili yazıların çoğu kez, yazı sahiplerinin kişisel görüş ve yorumuna göre, ortak bir kurala ve görüşe bağlı olmaksızın gerçekleştirilmesine neden olmaktadır.

Aynı sözcüklerin farklı görüş ve yorumlar nedeniyle, değişik biçimlerde yazılması, üzerinde durulmasına gerek olmayan önemsiz, basit bir ayrıntı mıdır? Yoksa öz kadar biçimin de önem taşıdığına inanan ve bunu savunanların girişim ve çabalarıyla çözümlenmesi gereken, küçük de olsa bir sorun mudur?

Yukarıda belirtildiği gibi, kendi içinde belirsizlikler ve çelişkiler taşıdığı ifade edilen bir genel yazım ortamında bulunmamız, özelde sorunumuzun çözümüne yönelik girişimlere ve çalışmalara belki ayrı bir zorluk getirecektir. Ancak böyle bir temel sorunun varlığı, üretimine özen gösterdiğimiz, değer verdiğimiz fikir ve düşüncelerimizin şekilsel nitelikleriyle de doğru ve özenli yazılamamalarının özürü olmamalıdır. Bu kapsamda, konuya ilgi duyacak olanların da katkılarıyla, "yazım kuralları konusunda görüş birliğinin olmadığı, neredeyse dilci hatta yazar sayısı kadar 'doğruların' geçerli olduğu" (8) bir genel yazım ortamında, Masonik yazılarımızda yazım birliğini oluşturabilecek önerilerin - bu önerilere bağlı olarak kuralların - üretimini gerçekleştirecek yolun açılmasını sağlayabilmek pekâlâ mümkündür.

Temel Amaç: Geleneksel Uygulamalar Çerçevesinde Özel Yazım Birliğini Oluşturacak Kurallaşmayı Sağlamak

Karmaşık bir özel kurallar yumağı da oluşturmadan, yüzyılların süzgecinden geçmiş özel yazım biçimimizi gelişigüzellikten, rasgelelikten, dayanağı olmayan kişisel uygulamalardan kurtararak; Masonik yazım birliğimizi bir düzene kavuşturmak çözümü zor bir eylem değildir.

Genel kapsamda yazarken yapılan yanlışlar, yazım kurallarını hiç veya iyi bilmemekten, ya da bu konuyu önemsemeyip, göz ardı etmekten kaynaklanır. Yazılarımızdaki "genel yazım kuralları" çerçevesinde yapılagelen söz konusu hatalardan kurtulabilmek için en doğru davranış, öncelikle kurumsal düzeyde güvenilen bir kaynağı rehber bilip orada anlaşmaya varmak ve yazılarımızı belirlenen bu kılavuzda belirtilen genel kurallara göre yazmamızdır.

Masonların yazdığı Masonlukla ilgili yazılarımızdaki sadece bize ait yazım uygulamaları için ise, öncelikle farklı özel uygulamalarımızı saptamak, sonra da söz konusu uygulamalarda bütünselliği sağlayacak kuralları belirlemek gerekir. Tabii ki sorunumuz çözüm üretmiş olmakla bitmeyecek, çözümde belirlenen kuralların en yaygın biçimde duyurulması ve uygulamaların hassas ve titiz takipçisi olunarak davranışların bu kuralların çerçevesinde kalmasını sağlamak da gerekecektir.

Bize özel olarak tanımlandığımız uygulamaları iki başlık altında ele alabiliriz: "Özel kısaltmalarımız" ve "Cümle içinde büyük harfle başlayarak yazdığımız sözcükler". (9)

Özel kısaltmalarımız

Kısaltma bir sözcük, terim veya özel ismin, içerdiği harflerden biri veya birkaçı ile daha kısa olarak ifade edilmesi ve sembolleştirilmesidir. Yazım kılavuzlarında, ayrı bir bölüm olarak ele alınan kısaltmalar, kuralları, türleri, uygulama biçimleri anlatılarak, dilimizde benimsenip en çok kullanılanları bir dizin olarak gösterilir.

Masonlukla ilgili yazılarımızda da kısaltılmış birçok sözcüğün, nokta işaretiyle sonlandırılarak, veya bizde ve bazı diğer ülke obediyanslarında yapıldığı gibi, bize özgü üçlü noktalama işaretiyle sonlandırılıp yazılması özel bir uygulamamızdır.

Ancak "1909 yılından bu yana basılmış olan (ritüel, tüzük, risale, kitap, dergi gibi) yayınlar incelendiğinde, Masonik kısaltmaların sübjektif bir mahiyet arz ettiği görülmektedir. Geçmişteki kullanım bir yana bırakılsa dahi, aynı terim için farklı kısaltmalar kullanıldığı, ya da bir kısaltmanın iki ayrı terime karşılık olarak verildiği ortaya çıkmaktadır." (10)

Yazılarımızda, Masonik kısaltmaların kullanımıyla ilgili yaşanan temel sorun, rehber niteliğinde kesin bir kısaltmalar listesinin olmaması, varsa bile bu listenin varlığından habersiz olunması ile kısaltmaların kullanıldığı veya kullanılmaması gereken yerlerin belirlenmemesi veya bilinmemesinden kaynaklanmaktaydı.

Yakın dönemde, bireysel çabaların dışında bu konuyla ilgili en ayrıntılı çalışma olarak 2003 yılındaki "Toplam Kalite Çalışmaları" kapsamında kurulan Görev Grupları (11) arasında yer alan Sözlük Sistemi Görev Grubu'nun yaptığı çalışmalar gösterilebilir. Amacının: "Derneğimizde, yazışma ve öteki belgelerde kullanılan ve ezoterik sistemimizi kapsamayan konulardaki kelimelerin konteks içindeki açıklamalarını veren bir ana sözlük (glossary) ve bunun tamamlayıcısı olarak öncelikle yazışmalarda kullanılan kısaltmaları içeren bir kısaltmalar sözlüğü hazırlayarak, Dernekte aynı dilden konuşulmasını sağlamak; bu sözlüğe girecek çıkacak kelimelerin girme ve çıkma yöntemlerini belirlemek, sistem belgelerini hazırlamak"(12) olduğu belirtilen çalışma grubu, bu konuda çözüme yönelik geniş kapsamlı bir rapor hazırlamıştır.

2005 yılında "Masonik Kısaltmalar Kılavuzu" raporunda yer alan kısaltmalar listesi ve kullanım önerilerini dikkate alan Büyük Görevliler

Kurulu, 14 Kasım 2005 tarih 103/1862 sayılı "Envara Mahsus" levhası ile aşağıda aktarıldığı şekilde Masonik kısaltmalarını ve kullanım koşullarını açıklığa kavuşturmuştur.

"Localarımızda son zamanlarda Masonik terimlerin kısaltmalarının farklı şekilde kullanıldığı gözlenmiştir.

Masonik terimlerin kısaltmalarının yazımı sırasında dil ve şekil birliği taşımaları için kullanılacak Masonik kısaltmalar ve bu kısaltmaların kullanım usullerinin standart olarak kullanılması gerektiği Büyük Görevliler Kurulu'nun 14 Haziran 2005 tarihli toplantısında görüşülmüş ve ekte sunulan kısaltmaların kullanılması kararı alınmıştır.

Masonik kısaltmalar sadece ritüellerde ve iç yazışmalarda (Levhalarda) kullanılır. Dış âleme yönelik yazışmalarla, sonuç olarak dış âleme intikal edebilecek olan Büyük Locanın ve üyelerin yayımladığı dergi ve kitaplarda Masonik kısaltmalar kullanılmaz. Herhangi bir belirsizliğe yol açmamak amacıyla tüzükler de Masonik kısaltmaların kullanım kapsamı dışında bırakılmıştır."

Levha sadece envara mahsus olarak gönderildiğinden, iletişim ve bilgilendirme bir ölçüde sınırlı kalmış olsa da, kurumsal onaydan geçen bir liste ile kısaltmaların kullanım alanının açık ve kesin bir şekilde gösterilmesi, konu ile ilgili sorunun ortadan kalkmasını sağlamıştır.

Son olarak kısaltmalar, Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın 08 Mayıs 2012 tarihli toplantısında onaylanarak yürürlüğe girmiştir ve kısaltmalar listesi, Tören Ritüelleri'nin arkasına konulmuştur. Artık bunları değiştirmek için yeni bir Büyük Loca kararı gerekmektedir.

Cümle İçinde Büyük Harfle Başlanarak Yazılan Sözcükler

Piyasada varolan bütün yazım kılavuzlarında büyük harflerin kullanıldığı yerler, ayrıntılı bir biçimde açıklamalar yapılarak ve örnekler verilerek belirtilmiş ve anlatılmıştır. Sadece Masonların yazdıkları Masonlukla ilgili yazılarda var olan, doğal olarak da yazım kılavuzlarında yer almayan, farklılık oluşturan ve en çok göze çarpan kayda değer bir uygulamamız, cümle içinde bir kısım sözcüklerin özel isim gibi büyük harfle başlanarak yazılmasıdır.

Bu şekildeki yazım biçimlerinin temel kaynağı -dayanağı- şüphesiz yabancı dillerde Masonların yazdığı Masonlukla ilgili yazılarda da görülen uygulamalardır. Cümle içinde de cins isimlerin büyük harfle başlanarak yazıldığı Almancayı ayrı tutarak, Masonlukla ilgili İngilizce veya Fransızca yazılarda (veya bir başka batı dilinde) "Freemason, Masonic, Lodge, Apprentice, Fellow Craft, Master Mason, Square, Compasses; Franc-Maçon, Franc- Maçonnerie, Ordre, Loge" gibi onlarca belki de yüzlerce sözcüğün büyük harfle başlanarak yazıldığını görmekteyiz.

Yabancı dillerdeki Masonik yazılarda varolan yazım biçimlerinden gelen "geleneksel nitelikli" bu özellik açıklıkla bir tanıma kavuşturulup bugüne kadar bir kurallaşmaya gidilememesinden, yazılarımızdaki uygulamalar çoğu kez yazı sahiplerinin kişisel görüş ve yorumuna göre, bazen de rasgele yapılmasına neden olmaktadır. O kadar ki aynı yazıda sözcüklerin değişik biçimlerde, bazen büyük harf, bazen küçük harfle başlatılarak, bazen de kısaltma biçimiyle yazılması pek yadırgamadığımız, pek önem vermediğimiz bir olguya dönüşmüştür.

Çözüm İçin (Bazı) Öneriler

Çözüme yönelik akla gelen ilk öneri, bu konuda bir bütünlük sağlamak amacıyla kurumsal onaydan geçirilerek, Masonlukla ilgili yazılarımızda büyük harfle başlanarak yazılacak sözcüklerin bir listesini yapmak olabilir.

Ancak burada dikkat edilmesi gereken çok önemli bir nokta, genelde yazım konusunun okuyup yazan herkesi ilgilendirdiği, bunun için yazım kurallarının kolay kavranıp, kolay uygulanabilir nitelikte olması nasıl bir temel gereksinimse, özelde de yaratılıp benimsemesi istenen kuralların kolay algılanıp, uygulanabilir nitelikte olması gerekir.

Öte yandan kuralların kolay kavranıp, kolay uygulanabilir nitelikte olması kadar, mantıksal dayanağının bulunması ve kolay kabullenilebilir olması da önem taşır. Bu bağlamda Masonlukla doğrudan veya dolaylı olarak ilgisi olan bazı sözcüklerin kabarık bir liste halinde özel isimlere dönüştürülmesi halinde en azından "listede yer alan - almayan sözcükler" sorunu ortaya çıkabilecek ve bu konudaki görüş farklılıkları, aradığımız yazım birliğini sağlamak bir yana, daha da derin bir karmaşaya yol açabilecektir.

Tek Bir Özel Sözcükle Çözüm

Özel isim konumunda olduğu kabul edilen sözcükler listesi hazırlamanın yaratabileceği zorluklar ve sakıncaları düşünerek, özellik kavramını tek bir sözcüğün etrafında toplamak, akla uygun, makul (rasyonel) bir çözüm olabilir mi?

Tahmin edilebileceği gibi burada özel isim olarak önerilecek tek sözcük "Mason" sözcüğüdür. Masonlukla ilgili yazılarımızda "Mason" sözcüğü ile "Fran-Mason, Spekülatif Mason, Operatif Mason, Masonluk, Masonik vb." gibi bu sözcüğün türevleri ve tamlamaları ile; ilgili unvan, sıfat, yer belirten sözcüklerin cümle içinde büyük harfle başlanarak yazılması belki de özümsenmesi, benimsenmesi ve birlik içinde uygulanması en kolay ve akla yakın uygun yoldur.

Bu aşamada vurgulanması gereken çok önemli bir nokta da Mason kavramının bizler için olduğu kadar genelde de özellik taşıdığı (veya taşıması gerektiği) gerçeğidir. Elden geçirebildiğimiz yazım kılavuzlarının Genel Dizin veya Sözcükler Dizelgesi bölümlerinde Mason sözcüğünün cins isim konumunda olduğu görülmektedir. Bu olgu, bize yıllardır yapılan haksızlığın bir uzantısı gibi gözükmektedir. Masonluğu herhangi bir kurum, kuruluş veya toplulukla özdeşleştirme çabasına girmeden savımızın doğruluğunu kanıtlamak için tek bir örnek vermek yeterlidir. Bütün sözlük ve yazım kılavuzlarında "Ahi-Ahilik" sözcükleri özel isim kapsamındadır. Sosyal, tarihsel, kültürel nitelikleriyle, kurumsal kimliğiyle "Masonluk" en az Ahilik kadar özel nitelikte değil midir?

Yazılarımızdaki Büyük Üstat, Üstadı Muhterem, Nazır, Çırak, Kalfa, Loca, Mabet vb. gibi unvan, sıfat, yer belirten genelde büyük harfle başlanarak yazılan sözcüklere gelince, genel yazım kuralları çerçevesinde belirlenen uygulamalar bu konudaki farklı davranışları ortadan kaldırıp yazım birliğini sağlayabilecek açıklıktadır. Bu öneriye göre unvan, sıfat ve yer belirten sözcükler özel bir tanım için kullanılıyorsa özel isim konumunda, genel bir tanım için ise cins isim konumunda yazılabileceklerdir. Aşağıda verilen örneklerde olduğu gibi :

İstanbul İli, Vali Muavini Sayın…
İstanbul Vadisi, Üç Işık Muhterem Locası, Üstadı Muhteremi…

Davetli illerin belediye yetkililerinin katılacakları toplantılarda…
Öncelikle localarımızda yapacağımız tören ve toplantılarda…

Süleymaniye Camii'nde …
A Mabedi'nde….

…temizlik ve onarım için camilere ek tahsisat ayrılırken…
…havalandırma sistemleri yenilenen mabetlerimizdeki…

Örneklerle de açıklanmaya çalışıldığı gibi, sözcüğün büyük ya da küçük harfle başlanarak yazılmasını, geçerli genel yazım kurallarına göre cümledeki özel ya da cins isim konumu belirlemektedir. Ve gene kılavuzlarda belirtildiği şekilde, Devlet Malzeme Ofisi, Türk Tarih Kurumu, Anayasa Mahkemesi, vb. gibi kurum veya kuruluş isimlerinde olduğu gibi Büyük Görevliler Kurulu, Üstadı Muhteremler Danışma Komisyonu, vb. gibi kurullarımızın isimleri de büyük harfle başlanarak yazılacaktır.

Sonuç

Bu çalışma ile, sorunların yaşandığı genel yazım ortamında bulunuyor olsak da, önemli bir gereksinim olarak gördüğümüz, kendi yazım birliğimizi sağlayabilecek, özellikle kolay algılanabilir ve uygulanabilir kuralları oluşturmak için bir yol açmayı amaçladığımızı yazımızın başında belirtmiştik. Bu konuyla ilgili varılacak sonucu, kardeşlerimizin genel yazım konusuna verecekleri önem, özelde ise duyacakları ilgi oranında getirecekleri öneriler, katkılar ve çalışmalar belirleyecektir.

Ömer Asım Aksoy, 1980 yılında Türk Dil Kurumu tarafından yayımlanan, "Dil Yanlışları"(1) adlı kitabının Önsöz'ünde, yazı dilinin anlatım özelliğine göre üç aşaması olduğunu belirtmektedir: "Doğru yazı, iyi yazı, güzel yazı."

"Doğru yazı (içindeki düşünce yanlış da olsa) anlatmak istediğini dil kurallarına uygun olarak anlatan yazıdır. Niteliği, sağlıklı olmaktır. Doğru yazıda sözcükler, kavramları aşağı yukarı değil, tam olarak karşılar, tümcenin öğeleri yerli yerinde bulunur. Yazının hoşa giden biçimde olması gerekmez."

“Doğru olmak, yazı dilinin ilk koşulu ve ilk basamağıdır. Özel mektuplardan resmi kararlara, gazete havadislerinden bilimsel yapıtlara değin bütün yazılar doğru yazılmalıdır.”

“İyi yazı, doğru yazının güzel yazıya giden yolu üstündedir. Bir konu, doğru olarak çeşitli biçimlerde yazılabilir. İyi yazı, bu biçimlerin en uygunu, en çok beğenilecek olanıdır.”

“İyi yazmak, doğru yazmaktan daha çok çaba ister. Sürekli yazı yazan her aydın, bu aşamaya ulaşmak, bunun için yorulmak zorundadır.”

“Güzel yazı ise yazı ustalarının yarattıkları sanat ürünleridir. Bunlar, doğru ve iyi olduktan başka, özgün buluşlar ve imgelerle süslüdür. Güzel yazı, konumuzun dışındadır. Belli kuralları bulunan doğru ve iyi yazma, çalışmakla elde edilir. Kesin kuralları bulunmayan sanat ürünü yaratma, (çalışma ile birlikte) özel yetenek de ister. Yetenek ise Tanrı vergisidir.”

Hepimiz için en başta doğru, biraz çabayla iyi ve erbabı için de güzel yazılar.

KAYNAKLAR

1- Dil Yanlışları, Ömer Asım Aksoy; Türk Dil kurumu Yayınları, 1980, sayfa 7,8,9

2- Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü, İsmet Zeki Eyüboğlu; Sosyal Yayınlar 1991, Birinci Basımın Önsözü

3- Güncel Yazım Kılavuzu, Vural Sözer; Epsilon Yayıncılık, 2000, (Önsöz)

4- E Dergisi, Dosya : "Yazım Birliği İçin Tek Yazım Kılavuzu"; Aralık 2000, sayfa 32

5- Büyük Yazım Kılavuzu, Nijad Özön; Kabalcı Yayınevi, 1999, sayfa VII

6- Ana Yazım Kılavuzu, Ömer Asım Aksoy; Adam Yayınları, 2000

7- Türk Masonluğu'nda Türkçe'nin Kullanımına Dair Sorunlar Ve Çözüm Önerleri, 23 Eylül 2001, M. Remzi Sanver

8- Türkçe Sorunları Kılavuzu, Necmiye Alpay; Metis Yayınları, 2000, sayfa 5

9- Masonların Yazdığı Masonlukla İlgili Yazılardaki Yazım (İmlâ) Uygulamaları, Eylül 2001, A. Oktay Gündoğdu

10- Masonik Kısaltmalar Üzerine, Mart 2003, Ergin Koparan

11- Toplam Kalite, Görev Grupları Görev Formu, Sözlük Sistemi Görev Grubu, İş Programı Madde No: 060 – 061 – 062 , Tarih: 4 / 2 / 2003

12- Toplam Kalite, Masonik Kısaltmalar Kılavuzu, Belge Hazırlama Tarihi: 13 / 03 / 2003, Belge Revizyon Tarihi: 28 / 03 / 2003

BULGARİSTAN MASONLUĞU'NUN GELİŞİMİ ve TÜRK MASONLUĞU ile İLİŞKİLERİ

Ivan SARIEV
George DIMITROV

At the beginning of 19th century Freemasonry penetrates the Bulgarian lands. Foreigner devoted to Masonic ideals who visited the Bulgarian towns along the Danube river try to organize Masonic centres and attract Bulgarians having mainly trade relations with Central and West European countries. At that time Bulgarian territories are part of the Ottoman Empire. Many Turkish officers and dignitaries from the garrisons in the Danube Vilayet lead organized Masonic life, but do not admit Bulgarians to be members. Noteworthy proves to be the fact, that the emergence of the first Masonic Lodges in Bulgaria is related to the Turkish Masonry – many of the first Bulgarian Freemasons are initiated into Masonry namely in İstanbul.

Such were the mixed societies in Tsarigrad (İstanbul), Bucharest, Rousse, Svishtov, Shumen, Belgrad, Galata and Braila: The Secret Group of True Friends, The Virtuous Group, The Bulgarian Society, Young Bulgaria, The Bulgarian Book Company, Brother's Love Cultural Club and Zora Cultural Club in Rousse, Village Labour Cultural Club in Byala Cherkva, Karan Committee in Chervena Voda, The Secret Revolutionary Committee in Bucharest, the Tarnovo cultural club, Macedonian Group, the cultural clubs in Svishtov, Shumen, Lom, Varna, etc. The Vilayet centre Rousse, Tsarigrad (İstanbul), as well as Vidin, Svishtov, Varna, Shumen and Tarnovo became Masonic centres.

Hürmasonluk Bulgaristan topraklarında ilk kez 19. yüzyılın başlarında görülmeye başlandı. Tuna nehri boyunca kurulmuş olan Bulgar kentlerini dolaşan ve buralarda ticaret yapan, aynı zamanda da Masonik ülkü ve ideallere bağlı olan bazı yabancılar bir yandan Orta ve Batı Avrupa ülkeleri ile olan ilişkileri geliştirmeye çalışırlarken, bir yandan da buralarda Masonik merkezler kurup Bulgar vatandaşlarını bu merkezlere çekmeye çalışıyorlardı. O dönemde Bulgaristan toprakları Osmanlı İmparatorluğu

hegemonyası altındaydı. Tuna Vilayeti topraklarında görev yapan birçok Türk subay ve yüksek seviyedeki bürokrat Mason localarındaki toplantılara düzenli olarak katılıyor, ancak Bulgar vatandaşlarının bu localara üye olmalarına izin vermiyorlardı. Şu hususu belirtmekte fayda var ki, Bulgaristan topraklarında kurulmuş localar aslında Türk Masonluğuna hizmet ediyorlardı. Buna karşılık birçok Bulgar Kardeş ise İstanbul'daki localarda tekris olmuşlardı.

Ali Koç Locası

1847 senesinde Belgrad'ta Ali Koç isimli bir loca ve bu locaya bağlı olarak da Rusçuk, Vidin, Svishtov, Niş, Varna ve Nikopol kentlerinde atölyeler kurulmuştu. Bu atölyelere birçok devrimci düşünceli Türk vatandaşları tekris edilmişlerdi. Devrimci nitelikteki faaliyetlerini gizleyebilmek amacı ile de bu localara tüm Osmanlı topraklarında yer alan karışık localara üye olan Bulgarları da almışlar, hatta onları idari bir takım görevlere de getirmişlerdi. Daha da ileri giderek, Bulgar vatandaşlarını valilik ve belediye bünyelerinde çeşitli kademelerde göreve getirerek kültür kaynaşmasına öncülük etmişler ve Türklerle Bulgarların birlikte oluşturduğu sosyal cemiyetler, kulüpler, dernekler, okullar, Galatasaray Lisesi gibi liseler ve yayınevleri kurmuşlardı.

İstanbul, Bükreş, Rusçuk, Svishtov, Belgrad, Galata ve Bralia kentleri bu tür cemiyetlerle doluydu. Gerçek Dostların Gizli Grubu, Erdemliler Grubu, Bulgar Cemiyeti, Genç Bulgarlar, Bulgar Kitap Şirketi, Kardeşlik Sevgisi Kültür Kulübü, Rusçuk'taki Zora Kültür Kulübü, Byala Cherkva'daki Köy Çalışanları Kültür Kulübü, Chervena Voda'da kurulmuş olan Karan Komitesi, Bükreş'te bulunan Gizli Devrimci Komite, Tarnovo Kültür Kulübü, Makedonyalılar Grubu gibi oluşumlar tüm bölgeye yayılmışlardı.

Tuna Vilayetinin merkezi konumundaki Rusçuk kenti ile İstanbul'un yanı sıra Vidin, Svishtov, Varna, Shumen ve Tarnovo kentleri ise Masonik merkezler olarak biliniyordu. Dimitar Nedkov kardeşin *Hürmasonlar Tekrar Bulgaristan'da (Freemasons Are Back In Bulgaria)* isimli eserinin 185. sayfasında yazar şu ifadeyi kullanmaktadır:

"..birçok belgede de belirtildiği gibi o dönemde Vidin, Svishtov, Tulcha ve Varna kentlerinde Mason Locaları bulunmaktaydı, ancak üyeleri yabancılardan oluşmaktaydı."

Rusçuk Valisi - Mithat Paşa

Sultan Abdülaziz döneminin Mehmet Rüştü Paşa hükümetinin Adalet Bakanı ve Mason Kardeşimiz olan Mithat Paşa özellikle 1869 ile 1872 yılları arasında siyaset sahnesinin önemli figürlerinden biriydi. Batı demokrasilerinden derlemiş olduğu örneklerle Sultanı anayasal bir yönetim şekline, yani meşrutiyete ikna etmeye çalışıyordu. Bu çabaları da ülkede çeşitli heyecanlar yaratıyor ve kabul edilen yeni yasalarla da ülkeye düzen, eşitlik ve refah geliyordu.

Tam bu dönemde Tuna Vilayeti dört önemli merkezden oluşuyordu. Merkezde Rusçuk kenti bulunuyor ve bir dikdörtgen şeklinde de Tuna nehri boyunca Shumen, Varna ve Silistre kentleri bu vilayet toprakları içersinde yer alıyordu. Niş kentinden Tuna nehrinin Karadenize döküldüğü sahile kadar olan tüm bölge, Sofya da dahil olmak üzere Tuna Vilayetinin idaresi altındaydı ve dönemin Valisi de Mithat Paşaydı.

Onun yönetimi sırasında Rusçuk-Varna demiryolu inşa edilmiştir. Yine bu dönemde Rusçuk kentinde İngiliz, Fransız, Avusturya-Macaristan ve İtalya konsolosluklarının yanı sıra Belçika, Hollanda, Almanya, Yunanistan ve İspanya fahri konsoloslukları bulunuyordu ve mensuplarının hepsi Mason Kardeşlerimizdi. Tarihçilere göre Mithat Paşa'nın tüm çalışmaları ve reformları Osmanlı halkına Batı tarzı bir yaşam sağlamak yönündeydi.

Bulgar çocukları da eğitimleri için özellikle başkent İstanbul'daki okullara ve liselere gönderiliyordu. Bu okullarda görev yapan öğretmenlerin çoğunluğu da Mason Kardeşlerimizdi.

Tabor'lu ünlü Bulgar devrimci Angel Kanchev 6 Ağustos 1870 günü yoldaşı Nikola Obretenov'a şöyle yazmıştı: "Şayet bana kısaca lisede uygulanan program hakkında bilgi verirsen, hangi derslerin yer aldığı hakkında beni bilgilendirebilirsen çok sevinirim."

Sözü edilen lise, 1868 yılında kurulmuş olan ve Mekteb-i Sultanî olarak bilinen Galatasaray Lisesi'dir. Devlette kâtiplik görevi yapan ve bir Mason olan Ivancho Penchovich Kardeşimiz Rusçuk Belediyesine yazdığı resmi yazılarda, Rusçuk'taki öğrenciler arasından seçilmiş olan dört harika çocuğun tüm masrafları devlet tarafından karşılanmak üzere bu liseye gönderildiklerini yazıyordu.

Tüm ülke çapında seçilmiş olan öğrenci sayısının on olması hasebiyle Rusçuk kentinden seçilmiş olan çocukların sayısının dört olması "*aslında Rusçuk için önemli bir ayrıcalıktır,"* diyordu mektubunda Penchovich Kardeş.

İşte bu gibi kardeşlerin katkı ve teşvikleriyle birçok Bulgar vatandaşı da Avrupadaki çeşitli localara üye olmak suretiyle kardeşlik zincirine katılıyor ve 1936 yılına gelindiğinde Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti yüksek derecelerini oluşturan Bulgaristan Yüksek Şurası kuruluyordu. Ancak, bu oluşum, Mavi Loca ritüelleri ile çalışan Büyük Loca sisteminden tamamen farklı bir yapıdaydı.

Vidin Yöneticisi - Osman Pazvantoğlu

Tarihi kaynakların belirttiğine göre Bulgaristan'da organize bir Mason teşkilatının ilk kuruluşu Osman Paşa olarak bilinen Osman Pazvantoğlu'na dayanmaktadır. Osman Paşa 1758 yılında Vidin'de doğmuş ve 1794 – 1807 yılları arasında da bu kentin yöneticiliğini yapmıştı. 1805 senesinde Fransız Konsolosu Klichian ile birlikte Vidin kentindeki ilk Mason Locasını kurdular, ama o dönemde üyeler arasında hiçbir Bulgar vatandaşı bulunmuyordu.

Ülkemizin ünlü bir tarih araştırmacısı olan Prof. Mitko Ivanov'a göre:

"Hürmasonluk düşünce ve kurumları ülkemiz topraklarında ilk kez bu dönemde Kuzey Batı Bulgaristan olarak bilinen ve Tuna nehri kıyılarındaki liman şehirlerinde ortaya çıkmaya başlamıştır. İlk Mason locası da Osman Pazvantoğlu'nun yönetimi sırasında Vidin kentinde kurulmuştu. Vidin kenti Osmanlı İmparatorluğu toprakları dahilindeydi ama ayrılıkçı bir vilayetin merkezi konumundaydı."

Hepimizin bildiği gibi Hürmasonluk, dürüst ve itibarlı kişilerden oluşmaktadır. Bu tür insanlar da kendi toplumları tarafından yetiştirilmekte ve öne çıkarılmaktadır. Osman Pazvantoğlu da kendisini bağımsız bir lider olarak ilan etmiş, kendi ordusunu kurmuş ve hatta kendi adına para bile bastırmıştı. Kendi çapında bir çeşit krallık kurmuş, başta Fransa olmak üzere çeşitli Avrupa ülkeleri ile diplomatik ilişkiler kurmuştu. İşte tam bu dönemde ekonomik ilişkiler Bulgaristan topraklarını da etkisi altına almış ve küçük burjuva toplulukları oluşmaya başlamıştı.

Artık Bulgaristan ekonomisi de dışa açılır bir hale gelmişti. Kapalı ekonomi zırhları delinmiş, önemli ekonomik çevre ve merkezlerle ticaret başlamıştı. İstanbul, Selanik, Bralia, Odessa, Dubrovnik, Bükreş gibi şehirlerin yanı sıra, Tuna nehrine kıyısı bulunan ülkelerle de ticari ilişkiler giderek gelişmeye başlamıştı. Özellikle Avusturya'daki Viyana ve Linz şehirleri ile önemli ölçüde alış-veriş yapılıyordu. Yine bu dönemde Vidin Krallığının toprakları Nikopol, Svishtov, Plevne, Sofya, Niş, Zaychar, Negotin gibi tüm Tuna boylarına yayılmış vaziyetteydi. Böylesine asi bir yöneticinin Masonik bir ruh ve karaktere sahip olması düşünülebilir miydi?

Osman Pazvantoğlu'nun karakteri hakkındaki bilgilerimizi Avusturya'lı ünlü gezgin ve yazar Felix Kanitz'e borçluyuz. Yazar, Osman Paşa'nın son derecede adil ve basiretli bir yönetim şekli uyguladığını, tam bir asilzade gibi davrandığını ve Vidin kentini Avrupai özelliklerle donattığını vurgulamaktaydı. Pazvantoğlu'nun o yıllardaki etkisi gerçekten ilgi çekiciydi. Macaristan'ın Pest eyaletinde yayımlanmış olan 16 sayfalık küçük bir kitapçıkta Konstantinos Kutsikos şöyle ifade etmektedir:

"Pazvantoğlu, açık kalpli, sempatik, cana yakın olmasının yanı sıra son derecede adil ve en küçük suçları bile affetmeyip cezalandıran bir yapıya sahipti. Birçok dul ve yetime önemli bağışlarda bulunmuş, düşkün ve fakir yolcular ve gezginler için her türlü ihtiyaçlarını parasız bir şekilde karşılayabilecekleri hanlar ve kervansaraylar inşa ederek ihtiyaca sunmuştu."

Tüm bu tarifler Masonik bir karaktere de son derecede uygundur. Bunun yanı sıra, belgeli bir Mason olan Yunan Rigas Velestinlis ile olan samimi dostluğu da kayda değerdir.

Bir başka kaynak, Dimitar Tsuhlev'in Vidin'in Tarihi (History of Vidin) isimli kitapta:
Osman Pazvantoğlu adil bir yöneticiydi. Hırsızları ve haydutları cezalandırmasıyla ünlüydü. Ahenkli bir düzen kurmak peşindeydi. Bir gün fakir bir kadın şehir meclisine gelmiş ve kendisinin ve çocuklarının tek geçim kaynağı olan ineğin çalındığı yolunda şikayette bulunmuştu. Pazvantoğlu önce kadını azarlamış ve neden ineğine sahip çıkmadığını sormuştu. Kadıncağız, yorgunluktan uyuyakaldığını ve bu sırada ineğin çalındığını söylemişti. Bunun üzerine Osman Paşa; "İnek otlarken sen neden

uyuyakaldın?" diye sorunca kadın kendini toparlamış ve "Osman Paşa yönetimi altındayken bu topraklarda nasıl olsa kötü bir şey olamaz diye düşündüğüm için gönül rahatlığı içersinde uyudum," diye cevap verince bu yanıt Paşayı oldukça etkilemiş ve kadının sırtını sıvazlıyarak, "Kadın, sen gönül rahatlığı içersinde evine dön, ineğin en kısa zamanda bulunacaktır," diyerek kadını köyüne uğurlamış ve derhal askerlerine ve ajanlarına kesin emirler vererek ineğin bulunmasını, aksi takdirde kellelerinin uçacağını belirtmişti. Osman Paşa aynı zamanda Türklerle Bulgarların haklarını da eşitlemişti. İki halk arasında ya da çeşitli halklardan oluşan askerleri arasında herhangi bir ayrılığa da geçit vermiyordu. Hıristiyanların haklarına ve ibadetlerine de saygı gösteriyordu. Bu da dinlere yaklaşımı konusunda ayrı bir Masonik özellikti.

Vidin kentini gezerken Prof. Kanitz şöyle yazmıştı: *"Şehrin hemen her yerine içme suyu çeşmeleri yapılmış, kuyular açılmıştı. Bunların birçoğu da ihtişamlı abidelerle süslenmiş, oryantal figürlerle bezenmiş bu anıtlar şehre zenginlik katmıştı. Bunun yanı sıra Osman Pazvantoğlu şehirde büyük bir buz fabrikası kurmuş ve burada ürettiği muazzam miktardaki buz kalıplarını fakir halka ücretsiz dağıtıyor, varlıklılara ise küçük bir bedel karşılığında teslim ediyordu. Sırf bu önemli ayrıcalıktan yararlanmak için özellikle yaz aylarında Vidin kentinde fazladan birkaç gün geçirmek son derecede keyifli bir hal alıyordu."*

Osman Paşa döneminde tamamen şehrin fonları kullanılarak görkemli bir saat kulesi inşa edilmişti. Bu kule, şehrin kalesini süsleyen önemli anıtlardan biridir. Yine aynı dönemde birçok inşaat işleri de gerçekleştirilmişti. Şehri çevreleyen surların önündeki hendekler genişletilmiş, kale içersine ikinci bir sur inşa edilmiş, Osman Pazvantoğlu Camii ve Kütüphanesi, askeri kışla, baruthane, hastane ve Petka Kilisesi bu dönemin önemli eserleriydi. Yeni cadde ve yolların inşası da yine bu döneme rastlar. Desteklenmiş kale surlarının konumu ve inşası için Fransız uzmanlar istihdam edilmiş, askeri kışlalar tamamen bu uzmanların tasarım ve denetiminde inşa edilmişlerdi. Osman Pazvantoğlu Camii ve Kütüphane kubbeleri üzerindeki önemli bir sembole de değinmemiz gerekmektedir. Zira bu kubbelerde hilal yerine ters çevrilmiş (maça şeklinde) birer kalp bulunmaktadır. Bu kalp insanlığın, erdemin ve hayırseverliğin bir sembolüdür.

Bu dönemi bitirirken Osman Pazvantoğlu'nun mezar taşında yazanlara da değinmemiz gerekmektedir:

O her şeyin yaratıcısıdır.
Sen ölülerin ruhlarının huzuru için dua etmelisin
Benden başka bir tavsiye bekleme,
Yapabiliyorken herkese iyilik yap.
Bil ki, diriltilip yargılanacaksın
Tüm sözlerini yerine getir.
Erdemli ol ve Pazvantoğlu Osman'ı iyilikleri ile yâd et.

Vidin kentinde Masonluğun kurulması ve gelişimi Dimitar Mishev tarafından etraflıca incelenmiştir. 25 Şubat 1925 tarihli *The Politics* isimli gazetede yer alan *Balkan Yarımadasında Hürmasonluğun Tarihine bir Katkı* başlıklı bir makaleye göre Pazvantoğlu bir Masondu. Yine aynı şekilde, 1927 tarihli *Freemasonry Review (Hürmasonluk Dergisi)* 7. ve 8. sayılarında Stoyan Kaledarov Kardeş şöyle demektedir:

Bulgaristan topraklarındaki ilk Mason Locası, Rusçuk ve Svishtov kentlerinin aksine, Osman Pazvantoğlu yönetimindeyken Vidin kentinde yer almaktaydı. Bu husus, Fransız ordusunda albayken 20 Şubat 1807 tarihinde konsolos olarak Vidin kentine atanmış olan Meriaus'un yazışmalarında ispatlanmaktadır. Meriaus yazılarında Osman Pazvantoğlu 'nun yabancılarla çok iyi ilişkiler içersinde olduğundan söz etmekte ve Vidin kentinde Bulgaristan topraklarındaki ilk Mason Locasını kurmuş olan Fransızlar, Avusturyalılar ve Ruslarla sürekli görüşmeler yaptığına değinmekteydi.

1934 senesinde yayımlanmış olan *Freemasonry Review (Hürmasonluk Dergisi)* 3. ve 4. sayıların 108. sayfasında ise yine aynı Fransız albayın yazışmalarına değinilmekte ve bu yazılarda Pazvantoğlu'nun yükselişi anlatılmakta ve o dönemde var olan bir Mason locasından söz edilmektedir. *Vidin'in Tarihi (History of Vidin)* isimli eserinde Dimitar Tsuhlev, inşa edilmiş olan tüm mimari anıtlar, diplomatik yazışmalar, kentin refah içersindeki gelişimi ve Avrupa devletleri ile kurulmuş olan köklü ilişkiler, kendisi de bir Hürmason olan bu yöneticinin döneminde M üslümanlardan ve diğer yabancılardan oluşan bir Mason Locasının kurulmuş olması akla oldukça uygun gelmektedir. 1924 senesinde Belgrad kentine yaptığı bir tetkik gezisi sonucunda Prof. Alexander Balan şu sonuca yer vermektedir:

"Hürmasonluk, Sırbistan ve Balkan Yarımadasında ilk olarak Onsekizinci Yüzyılın sonlarında ortaya çıkmıştır." Aynı husus *Freemasonry Review (Hürmasonluk Dergisi)* 1924 senesi 7. sayının 143. sayfasında ve 1925 senesi sayı 6'nın 184. sayfasında da yer almaktadır.

Ivan Vedar – İlk Bulgar Locası'nın Kurucusu

Balkan Yıldızı (Balkan Star) isimli ilk Bulgar Mason Locası 1880 senesinde Rusçuk kentinde, birçokları tarafından Bulgar Masonluğunun kurucusu olarak nitelendirilen Ivan Vedar tarafından kurulmuştur. Locanın kurulması ile beraber bu locaya üye olanların arasında Vidin'li bir polis şefi olan Alexander P. Tsanov da bulunuyordu. Dimitar Vedar, 1938 yılında yayımlanmış olan *Hürmasonluk (Freemasonry)* isimli kitabında, o dönemde seçkin Bulgar vatandaşlarının Hürmason olabilmek için adeta birbirleriyle yarıştıklarından söz etmektedir. 4 Şubat 1880 tarihinde Ivan Vedar, Alexander Tsankov ve ünlü devrimci ve yazar Zahari Stoyanov Kardeşlere 1, 2 ve 3. Masonik dereceleri tevcih yoluyla vermiştir.

13 Şubat 1880 tarihinde ise Ivan Vedar ile Bükreş'teki *Tuna'nın Yıldızı (Star of The Danube)* Locası Üstadı Muhteremi ve aynı zamanda Portekiz Büyük Doğusu mahfilinin delegesi olan Konstantin Moroyo Kardeş birlikte kurdukları bu yeni locanın görevlilerini şu şekilde tayin etmişlerdi: Üstadı Muhterem – Ivan Vedar, Birinci Nazır – Vinarov, İkinci Nazır – Karudzhiev, Sekreter – Dzhumaliev, Hatip – Alexander Tsanov, Hasenat Emini – Zahari Stoyanov ve Hazine Emini – Marinov.

5 Şubat 1880 tarihinde Rusçuk limanının yakınında bulunan *Bükreş Oteli*'nde geçici bir loca kurulmuş ve 18 Şubat 1880 günü ise Ivan Vedar Kardeşin evinde Bulgaristan'ın ilk düzenli locası olan *Balkan Yıldızı* Locası, Portekiz Büyük Doğusundan aldığı 134 No.lu Beratla resmen kurulmuş oluyordu.

Ivan Vedar Kardeşin hayatı oldukça dikkat çekicidir. Avrupa'nın çeşitli ülkelerine yaptığı seyahatler sırasında birçok Locayı ziyaret etmiş ve Masonluğun önemi, yasaları ve prensipleri hakkında çeşitli araştırmalar yapmıştı, ama mensubu olduğu İstanbul'daki locaya gönülden bağlıydı. Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti'nin ulaşılabilecek en üst derecesi olan 33. ve sonuncu derecesine de ulaşmayı başarmıştı. Bunun yanı sıra,

bilahare kurulacak olan Üçüncü Bulgaristan Devleti'nin çeşitli bürokratik kademelerinde görev yapacak olan seçkin Bulgar vatandaşlarını da Hürmasonluğa tekris etmesiyle de biliniyordu.

Masonik bir kaynağı incelediğimizde şu satırları görüyoruz:

"1863 kışı Aralık ayının tam da 12. günü. Karanlık gece buzlar altındaki İstanbul kentini kaplamış vaziyette. 687 Numaralı Masonik Oriental Locasının çalışmakta olduğu mabedin mumları titrek ışıkları ile etrafa nur saçmakta. Bir eli İncil ve Gönye ile Pergelin üzerinde duran 37 yaşındaki genç Bulgar vatandaşı Ivan Vedar yemin ediyor: Şerefim ve vicdanım üzerine yemin ederim ki, bir Mason olarak Kardeşlik yasalarına riayet edeceğim ve Üstadı Muhterem'in Çekicinin darbelerine uyacağım…"

Ivan Vedar, Hürmasonluk merdivenlerini çok kısa sürede tırmanmayı başarabilmiş ilk Bulgar vatandaşıdır. Gerçekten de, çok kısa sürede 18, 30 ve 31. derecelere ulaşmış ve hemen ardından Eski ve Kabul Edilmiş Skoç Riti'nin en üst derecesi olan 33. ve sonuncu dereceye de iykaaf olmuştur.

Ivan Vedar (göbek adı Danail) 1827 yılında Razgrad kentinde doğdu. 19 yaşındayken Baron Hirşova olarak da bilinen Rusçuk – Varna demiryolunu inşa etmekte olan İngiliz mühendislerle birlikte çalıştı. Düzgün bir eğitim almamış olmasına rağmen Türkçe, Ermenice ve İngilizceyi son derece akıcı bir şekilde konuşabiliyordu. Bu genç çocuktaki cevheri gören İngilizler, Ivan Vedar'ı Malta adasının başkenti olan La Valetta'daki bir İngiliz misyoner okuluna gönderdiler. Bu okulda Ivan İngilizce, Portekizce, Fransızca ve Yunancaya mükemmel bir şekilde vakıf oldu.

Hürmason olabilmek için müracaat ettiği İstanbul Masonik Oriental Locası'nın ileri gelenleri şaşırtıcı bir şekilde dinamik özelliklere sahip olan bu genç Bulgar'ın talebini değerlendiriyorlardı. Ticari bir geminin mihmandarı, Osmanlı İmparatorluğu İç ve Dış İşleri Bakanlığı tercümanı ve Bükreş Tıp Fakültesi öğrencisi Ivan Vedar. Daha sonra Ivan'ı Manchester kentinde ticari mümessil olarak görüyoruz. 35 yaşındayken Ivan iki yıllığına Rusçuk'ta ikamet eder ve bu sırada Mithat Paşa'nın inşaat konularında danışmanlığını yapan Hadzhi Stanco'nun kızı ile evlenir. Düğünden hemen sonra genç çift İstanbul'a giderler ve Ivan burada Hürmasonluğa gönülden bağlanır. Bir müddet sonra da Ivan Vedar ve eşi kalıcı olarak ikamet etmek üzere Rusçuk kentine geri dönerler.

Ivan Kardeşimiz Rusçuk kentinin telgrafçısı, öğretmeni, Vetovo ve Chervena Voda tren istasyonlarının istasyon şefidir. Aynı zamanda Mithat Paşa'nın tercümanı, şehir meclisinin üyesi ve Zora kültür kulübünün mensubudur. Dostları arasında devrimci yazar Zahari Stoyanov, özgürlük savaşçısı Nikola Obretenov ve Toma Kardziev de bulunuyordu. Rusçuk kentinin bütün vatandaşları onu Baba Ivan Vedar olarak anıyordu. Henüz elli yaşındaydı ama çok görmüş ve geçirmişti.

Ivan Vedar ile Türk Masonluğu arasındaki bir olay kayda değerdir. 1877 – 1878 Osmanlı – Rus savaşı sırasında gerçekleşen bu olay sayesinde Bulgaristan'ın en Avrupai kenti olan Rusçuk yıkımdan kurtulmuştur. Rusçuk kenti bu kurtuluşunu tamamen Ivan Vedar ile Türk komutan arasındaki Masonik ilişkiye borçludur. Bu öykünün birkaç değişik versiyonu vardır ama en çok bilineni ve en özlüsü aşağıdaki şekildedir:

Savaşın bu aşamasında durum Rusçuk kenti için oldukça vahimdir. Tuna nehrinin Romanya kıyısında konuşlanmış olan Rus topçularının hedefi Rusçuk'un iç kalesi olup sürekli burayı bombalamaktadırlar. Kent, batı yönünden de Rus piyadelerinin işgali altındadır. 1877 senesinin Ağustos ayında bombardıman giderek daha yoğun bir hal almaktadır. Türklerin şanssızlığından mıdır, nedir, bombalar çoğunlukla Türk nüfusun yoğun olduğu bölgelere düşmekte ve buralarda büyük kayıplara ve karışıklıklara neden olmaktadır.

Türklerin bu büyük kayıpları ve yaşadıkları panik, özellikle Bulgar gençlerini çok sevindirmekte ve gençler her fırsatta bu memnuniyetlerini çeşitli yollarla ifade etmektedirler. Şehrin Osmanlı yöneticileri bilhassa geceleri Bulgar vatandaşlarının yaktıkları meşalelerle Rus topçularına Türklere ait binaları, camileri ve kışlaları işaret ettikleri ve Rusların da buraları sürekli top atışlarıyla dövdüklerine dair derin bir şüphe içersindeydiler. Bu yoğun bombardıman karşısında çaresiz kalan Türkler beraberlerine alabildikleri ne varsa toplayıp şehri terk ediyorlardı.

Yaşanan bir olay, her şeye tuz biber ekiyordu. Bulgar gençleri, bir provokasyon sonucu Merkez camii imamını hedef alıyorlardı. İmam minarede ezan okuduğu sırada gençler aşağıda ona bir tuzak kuruyorlar ve imam minareden indiği sırada bu tuzağa takılıyor ve yere düşüp ağır bir şekilde yaralanıyordu. Kısa bir zaman sonra da vefat ediyordu.

Bir yandan Rusların yoğun topçu ateşi, bir yandan da Müslüman din adamına yapılan bu saldırı Kale komutanı Dilaver Paşa'yı öfkeden çılgına çeviriyordu. İsyankar Bulgarlara mutlaka bir ders verilmeliydi. Bu amaçla da şehrin Bulgarların oturduğu bölgesinin ateşe verilmesi ve tüm halkının da katledilmesi emrini veriyordu. Tüm bu olaylar Ağustos ayının son günlerinde gerçekleşiyordu. Kadınlar ve çocuklar şehirden çıkartılıyor ve günlerce kalacakları Vladikova Bahcha ve Dollapite köylerine yerleştiriliyorlardı. Erkekler ise hendek kazmaya mahkum edilmişlerdi. Savunmasız kalan insanların bulunduğu yerlerden feryatlar yükseliyor, ateş ve dumanlar tüm gökyüzünü sarıyordu.

Tüm bu karmaşanın yaşandığı sırada Rusçuk kentinin vatandaşları Ivan Vedar başkanlığında toplanıyor ve bir delege heyeti kurarak Türk komutan ve yöneticilerle görüşme kararı alıyorlardı. Heyette şu kişiler bulunuyordu: Dorostolo, Chervenski, Piskopos Gregory, Başpiskopos Vasil Drumev, Rahip Petar Ivanov, (Ömer Fevzi Paşa'nın özel doktoru) Dr. Beniamino Nahmias, Paşa'nın yakın dostu tüccar Nikola Tsonkooğlu ve tabii ki Ivan Vedar. Bu delegasyon Türk yetkililerle görüşecek ve eski düzenin yeniden sağlanmasına çalışılacaktı. Çok saygın bir kişilik olan Ivan Vedar başkanlığındaki bu heyetin Vali Paşa ve Kale Komutanı Paşalar ile görüşmelerini sağlamak amacı ile şehirde görev yapan yabancı konsolosların aracılık edip bir randevu alabilmeleri için çalışmalar başlatılıyordu. Bu amaçla İngiliz ve Avusturya- Macaristan konsoloslarını ziyaret ediyorlar, ama en büyük anlayış ve yardımı İtalyan Konsolosu Enriko de Gubernats'ten görüyorlardı. İtalyan Konsolos, Bulgar heyetinin söyleyeceği çok önemli hususlar olduğunu vurguluyarak, Türk Paşalarla bir görüşme sağlıyordu.

Vali'nin makamına girildiğinde, batılı bir eğitim almış olan Dilaver Paşa tokalaşmak amacı ile sağ elini ileri doğru uzatıyor ve Ivan Vedar da bu eli kavrayarak, kaşla göz arasında ve kimsenin farketmeyeceği biçimde başparmağını Paşa'nın işaret parmağının ilgili boğumuna üç kez dokunduruyordu. Odada hazır bulunan hiç kimse o anda Paşa'nın yüzünde beliren olumlu ifadeyi fark edemiyordu. Dilaver Paşa bir müddet sessiz kaldıktan sonra diğerlerinin odadan çıkarak Ivan Vedar ile yalnız görüşmek istediğini ifade ediyordu. Karşılıklı tokalaşmalarının akabinde ünlü Osmanlı Paşası karşısında bir Mason Biraderinin olduğunu algılıyordu.

Odada yalnız kaldıkları sırada herhalde ilk önce derin bir sessizlik olmuştu. Dışarda ise Rus topçularının gönderdikleri bombaların uğultusu ve Osmanlı askerleri tarafından kovalanan Bulgar vatandaşlarının çığlıkları odayı doldurmaya devam ediyordu. Osmanlı komutanın odasında ise tamamen farklı iki milliyete, inanca, mesleğe ve sosyal statüye sahip iki kişi karşılıklı oturmuş birbirlerini süzüyorlardı. Ancak, onların asırlardan beri süregelmekte olan evrensel bir kardeşlik nizamı olan Hürmasonluğun mensubu olduklarını belirten işaret ise az evvel verilmişti. Karşılıklı sessiz kaldıkları bu sürede her iki adam da belki de Hürmasonluğa tekris edildikleri sırada etmiş oldukları yemini düşünüyorlardı; *"…tüm varlığımla, Locamı güçlendirmeye çalışacağıma, yapacağım yardım ve çalışmalarımla kardeşlerimin hizmetinde olacağıma ve onların sırlarını kendi sırlarım gibi saklayacağıma…"*

Duyguların doruğa çıktığı bu anda tokalaşma sırasında verilmiş olan işaret büyük bir ihtimalle yeterli olmamıştı. İkisinden biri bir adım daha ileri giderek: *"İşareti verdiniz, o halde kelimeyi de söyleyiniz"* demiş olmalıydı. Diğeri de; *"Hepsini söyleyemem ama sizinle harf harf hecelerim"* diye karşılık vermiş olmalıydı.

Ardından konuşmalar da tam bir kardeşlik ahengi içersinde gelişmiş olmalıydı. Her ikisi de Hürmasonluğun ortak hedefi doğrultusunda adım atmaları gereğinin farkındaydılar; dünyadaki maddi ve manevi kötülüğün ortadan kaldırılması. Ivan Vedar göstermiş olduğu kardeşçe davranışlar ve söylediği ikna edici sözlerle yoğun topçu ateşinin Bulgar vatandaşları ile bir ilgisi olmadığını ifade ediyor ve cahil gençlerin yanlış tutum ve davranışları nedeniyle ölümüne neden oldukları imam için Dilaver Paşa'dan özür diliyor ve onun gönlünü alıyordu.

O dönemde Ivan Vedar'ın Üstat Mason derecesine vasıl olduğu biliniyordu, ama Dilaver Paşa'nın aynı günlerde hangi derecede olduğu bilinmiyordu, ancak hazır bulunanların ifadelerine göre, Osmanlı komutanı, Bulgar Kardeşini uğurlarken sanki kırk yıllık bir dostunu uğurlayan bir davranış sergiliyordu.

Birkaç dakika sonra düzenli Osmanlı ordusu teyakkuza geçmişti. Şehrin diğer yakasında ise Çerkez kuvvetleri, Rusçuk kentinin Bulgar bölgesinin işgalinin başladığını sanarak kılıçlarını çekmişlerdi bile. Ancak Çerkez askerlerinin hayret dolu bakışları arasında Türk kuvvetler aralarından

geçerek Bulgar mahalleleri yerine şehir dışına doğru yayılarak şehri koruma altına alıyorlardı. Paşa'nın emri oldukça açıktı. Şehrin tüm nüfusunun canları ve malları koruma altındaydı. Böylece Rusçuk kenti bir yıkım ve katliamdan kurtulmuş oluyordu. Masonik kurallarımız gereğince de bu başarının nasıl elde edildiği ise Ivan Vedar ve Dilaver Paşa Kardeşlerimiz arasında saklanması gereken bir sır olarak kalıyordu.

Son derece insancıl bir sonuca yol açan bu girişimde rol alan bütün delegasyonun katkıları yadsınamaz, ama burada en önemli rolün Ivan Vedar tarafından üstlenildiği de su götürmez bir gerçektir. Diplomatik becerileri ve Masonik donanımı bu başarıda önemli pay sahibiydi. Bu nedenle de son derece haklı olarak Rusçuk halkının kurtarıcısı olarak anılmaktadır. Bazı yazarlar bu konuda Dilaver Paşa'nın merhametini de vurgularlar, ama asıl en önemli olan Hürmasonluk ruhunun hepsinin üstünde olduğu gerçeğidir.

DOSTLUK ANLAŞMASI HAZIRLANIRKEN YAPILAN BİR LOCA ZİYARETİ

Yavuz Selim AĞAOĞLU

A short journey which will be followed within our archieves often unfolds the rich examples of interactive relations among Brethren. In this context, a visitor whose name we come across within the Minutes of Selamet Lodge dated June 6th, 1925, is higly salient. The name of the visitor who made a speech in the aforementioned meeting, and a summary of his speech was included in the Minutes, is Bro. Todor Markov. In this article, by being based upon the said Minutes, it is discussed the historical personage of Bro. Todor Markov and the role he played a part in the relation of two countries.

Arşivimizde yapılacak kısa bir yolculuk çoğu kez Kardeşler arası etkileşimin zengin örneklerini gözler önüne sermektedir. Bunlar arasında küçük ama göz alıcı bir örnek olarak Selamet Muhterem Locası'nın 6 Haziran 1925 tarihli tersimatı ele alınabilir.[1] Bu tersimatta toplantıya katıldığı belirtilen ve aynı zamanda bir de konferans veren bir ziyaretçi dikkati çekmektedir. Bu ziyaretçi, aynı zamanda Türkiye ile Bulgaristan arasındaki ilişkilerde önemli roller üstlenmiş olan Todor Markov Kardeş'tir. O tarihte diplomatik görevli olarak Türkiye'de bulunan General Todor Markov, Selamet Muhterem Locası'nda katıldığı bu toplantıdan bir süre sonra 18 Ekim 1925'te imzalanacak Türkiye Bulgaristan Dostluk Anlaşması'nın hazırlık sürecinde önemli görevler üstlenmiş tarihi bir kişiliktir.

1 *9 Ocak 1918 tarihinde 36 numara ile kurulan Selamet Muhterem Locası'nın 23 Şubat 1924 ile 23 Ekim 1926 tarihleri arasındaki tersimatlarını içeren defter Sadakat Muhterem Locasından Ataman Ayvaz Kardeş tarafından 1991 yılında İstanbul'da bir sahafta bulunmuş ve Büyük Loca kütüphanesine hediye edilmişti. Mimar Sinan Dergisinin 162 ve 163. sayılarında bu tersimatlardan bazıları Aziz Azmet Kardeş' in transkripsiyonları ile yayınlanmıştı.*

Sütunlarımıza ziyaretçi olarak katılan bu Kardeş'i biraz daha yakından tanımadan önce arşivde rastladığımız tersimatın üzerinde duralım. Markov Kardeşin Selamet Muhterem Locası'nın 6 Haziran 1925 tarihli toplantısında verdiği konferans, ilgili tersimatta –günümüz Türkçesiyle- şu şekilde özetlenmiştir:

"General Markov Bulgar ekonomisi hakkındaki konferansına başlamış, önce ekonomiyi genel bir bakış açısıyla ele alarak sözü Türkiye ekonomisine getirmiş ve memleketimizde son zamanlarda bu sahada görülen olağanüstü etkinliği memnuniyet ve takdirle karşıladığını ifade etmiştir. Bulgaristan'da halkın % 80'i tarımda çalıştığından, tarım Bulgar ekonomisinde en önemli rolü oynamıştır. 1886-1911 yılları arasında yapılan istatistiklere göre 2.220.000.000 Leva'ya varan toplam yıllık ihracatın %97'sini tarımsal ürünler oluşturmaktadır. O zamandan beri toplam kazanç miktarı artmışsa da, yazık ki ürün cinsi itibarıyla büyük bir fark yoktur. Diğer taraftan kullanılan tarımsal usuller de yeterince modernleşmiş değildir. Bunların sebebi önce halkın cehaleti, sonra hükümetin izlediği yanlış tarım politikasıdır. Bulgar hükümeti şimdiye kadar çiftçileri teşvik yoluyla netice alıcı bir ekonomi politikası takip etmemiştir. Memleketin iklimi çok uygun olduğundan ve genel olarak köylüler çalışkan olduklarından Bulgaristan'da çiftçilik bu kadar önemli bir yer tutabilmiştir. Bulgar çiftçisini aydınlatmak ve tarımın modern bir şekle dönüştürülmesi için çok çalışılmış, kitaplar yayınlanmış, fakat köylüler genellikle tutucu olduklarından hiçbir fayda elde edilememiştir. Ziraat okullarından mezun olanların ancak %10'u doğrudan tarım sektöründe çalışmışlardır. Tarımın hakkıyla ilerlemesine aynı zamanda siyasi hadiseler ve köyden şehirlere göç de engel olmuştur. Çiftçilerin hayatlarında düzenlenmesi gereken pek çok yön bulunmaktadır. Çünkü en basit hayati gereksinimlerini bile karşılayamamaktadırlar. Bir devlet için köylünün, çiftçinin hayatının en büyük bir sermaye olduğunu göz önünde bulundurarak büyük yenilikler yapmak gerekmektedir. General Markov nutuklarının son kısmında bazı tedbirlere işaret ederek özellikle örnek çiftliklerin kurulmasını önermiştir. General Markov, Türk ve Bulgar çiftçilerinin çalışkanlık ve daha birçok yönden benzer olduklarını ekleyerek konferansına son vermiştir. Üstadı Muhterem, Muhterem Loca adına teşekkürlerini ifade etmiştir."

1870'de Bulgaristan'da Hisar kasabasında doğan Todor Markov Kardeş, askeri öğrencilik hayatına Sofya'da başlamış ve son olarak 1902'de St. Petersburg'taki Emperyal Askeri Akademisi'ni bitirmiştir.[2] Askeri kariyeri içinde çeşitli önemli görevler üstlenmiş, 1907 ile 1910 yılları arasında Bulgaristan'da kurulan ilk askeri istihbarat harekat daire başkanlığını yürütmüş, 1913 ile 1916 yılları arasında ise İstanbul'da askeri ataşe olarak görev yapmıştır. Askeri ataşe olarak görev yaptığı bu dönemde 1915 yılı içinde Bulgaristan ile Osmanlı Devleti arasındaki Meriç nehri sınır düzeltme komisyonuna Bulgaristan adına katılmıştır.[3] 1917 yılında general rütbesine terfi eden Todor Markov, 1919 yılı sonunda askerlikten emekli olmuş ve ardından diplomatik göreve tayin edilmiştir.

Todor Markov Kardeşin iki ülke arasındaki ilişkilerin yeniden tesisinde oynadığı rol önemlidir. Bu rolü kavrayabilmek için o dönemin özellikleri üzerinde kısaca durmak faydalı olacaktır.

Bilindiği üzere, iki ülke ilişkileri Bulgaristan'ın 1908'de bağımsızlığını kazanması ve ardından Balkan Savaşlarının acı sonuçları nedeni ile oldukça olumsuz bir seyir izlemiştir. Öte yandan Birinci Dünya Savaşında aynı safta çarpışmaları ile hızla düzelme eğilimi göstermiştir. Bununla beraber savaşın kaybedilmesinin ardından yapılan ateşkes anlaşmaları uyarınca iki ülke arasındaki resmi ilişkiler durdurulmuş ve engellenmiştir. Sonraki dönem içersinde Anadolu'da Milli Mücadele yoluyla Sevr Anlaşması'na başkaldırış, Bulgaristan için Neuilly Anlaşması'nın reddi veya tesirlerinin azaltılması açısından yakından takip edilmiştir. [4]

---

2 *General Todor Markov'un biyografisi ile ilgili katkılarından dolayı Bulgaristan Birleşik Büyük Locası'ndan İvo Baev Kardeş'e teşekkürlerimi sunarım.*

3 *Dobrav, Angel, "1915 Yılında Bulgar Türk Sınırının Düzeltilmesi", "XX. Yüzyılın İlk Yarısında Türk-Bulgar Askeri Siyasi İlişkileri", Ankara Genelkurmay Basımevi, 2005, s:1-7*

4 *Sarıkoyuncu, Ali, "Milli Mücadele'de Türk Bulgar İlişkileri", Türkler, C. 16, Yeni Türkiye Yay., Ankara, 2002, s. 280*

Bu tarihsel çerçeve içinde Milli Mücadele döneminde Bulgar hükümetinin Ankara'ya önemli miktarda maddi yardımda bulunduğu, Trakya'da ortak çete kuvvetlerinin oluşturularak birlikte savaşıldığı, hatta Haziran ve Temmuz 1920'de Yunan Kuvvetlerinin saldırısı karşısında Türk asker ve sivillerinin Bulgaristan sınırları içine kabul edilip yardımda bulunulduğu unutulmamalıdır.[5] Öte yandan 1920'de Ankara'da TBMM'nin açılışından sonra Mustafa Kemal'in Bulgaristan Başbakanı, Halk Çiftçi Birliği Partisi Başkanı Aleksandar Stamboliyski'ye mektup yazarak iki ülke arasında resmi ilişkilerin kurulması için yakınlaşması aynı çerçeve içinde değerlendirilebilir. Bulgaristan'ın bu dönemde hem Anadolu ile hem de İngiltere ve diğer İtilaf Devletleri ile bir denge politikası yürüttüğü değerlendirilmektedir. 1922 yılına geldiğimizde Anadolu'da Milli Mücadele'nin kazandığı zaferler hem Ankara hem de Bulgar hükümetini artık iyice birbirine yaklaştırmış ve her iki tarafın liderleri ortak çıkarları vurgulayan konuşmalar yapmışlardır.

Bu dönemde 1923 yılının hemen başında, Todor Markov Mustafa Kemal ile görüşmek üzere başka bir isme düzenlenmiş kimlik ile gizli olarak İzmir'e gönderilmiştir. 1920'li yılların başından itibaren Osmanlı topraklarında diplomatik görev yapan Markov, Milli Mücadele'nin lideri Mustafa Kemal ile 27-31 Ocak 1923 tarihleri arasında İzmir Göztepe'de görüşmüş ve iki ülke arasındaki meseleleri ele almışlardır.[6] Bu görüşmede Mustafa Kemal'in Sofya'da geçirdiği askeri ateşelik döneminin (27 Ekim 1913 - 2 Şubat 1915) kendisinde bıraktığı olumlu tesir de dile getirilmiştir.[7] Markov, daha sonra Stamboliyski'ye sunduğu raporda, her iki ülkenin köken birliği, tarihi beraberliği, düşmanlarına karşı ekonomik ve politik çıkarlarının ortaklığı hususlarının görüşmede dile getirildiğini belirtmiş ve her iki tarafın göçmenlerinin durumuna ilişkin konular hakkında da

5 *Hakov, Cengiz, "Türkiye'nin Kurtuluş Savaşı ve Aleksandır Stamboliyski Hükümeti", Türk-Bulgar İlişkileri Üzerine, Sofya, 2001, s. 35; Velikov, Stefan, Kemalist İhtilal ve Bulgaristan, İstanbul, 1969, s. 88, 118-120; Hakov, Cengiz, "Atatürk ve Bulgaristan ile Türkiye Arasında Yeni Siyasal-Diplomatik Münasebetler", XI. Uluslararası İkinci Atatürk Sempozyumu, c.II, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara, 1996, s. 1273*

6 *Hakov, Cengiz, "Atatürk ve Bulgaristan ile Türkiye Arasında Yeni Siyasal-Diplomatik Münasebetler" başlıklı makale, Uluslararası İkinci Atatürk Sempozyumu (5-11 Eylül, 1991), Atatürk Araştırma Merkezi yayınları, 1996, C. II: 1271-1280*

7 *"Belgelerle Mustafa Kemal Atatürk ve Türk-Bulgar İlişkileri (1913-1938), Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay. No: 16, 2002, s. 227-245*

۱۲ – ۲۹۱

تاریخی : ۱۶ حزیران ۲۲۵
دفتری : جنازه

ذکر اسامی اعضای تابع استانبول داعی سنده کائنه سلامت محفل روحانی ۱۶ حزیران ۲۲۵ تاریخ
صاحبدار جمعیتی کوئی ساعة ۷ ده فقط تعلیمیهٔ چنده ده عقد اجتماع ایدوب اسم
مقامنده دوشتر علی مقدم بو ، نادان ابراهیم نجمی ، ناشنا سفیه ، خطا صائم بعده تحریر قسمی ،
کاتب کتاب ایکنجی ، محمد ، رومی دلعه ، تشه ، هیئت کتابه ، محاسب داود محمود ثمره تحاسب ، امین ، فرد آزاد ده
امین ، حسن ، مقامنده طوروسلی اسرائیلیاق بو ، لاذ ستوندره دوشتر حاضر ایکنجی ، خزانه دار کاچ ،
واحد ، شعبه جواب ، وداد ، یاسین هردوق ، صائب ، امین ، ایندیدور بهار ، سعید ، تحرک ،
کیلانیشیه ابراهیم حنیف ، ابراهیم بناتاش ، رائل بهار ، حقانی بتلی ، حیرانی زهاد رضا وحقانی
بدعت بو ، لر بولنمدی حالده اصول و قواعد حاضره تدقیقاً مراعی به مباشرت ایدلشدر .
ضبط سابقه قرائت ایدلدی و مصدق امضاسنه شکله تشکل ایتمکده اولدیغی ده
محی ، نجم ، نادسم کشوده حاضر بولنمغله اوزره بر دعوتنامه قرائت ایدلسه و اسم ، نادسم ناطقه جمعیت
کتابه و حضرتلری اولدقجه یاسف چیودق وکتابه ایکنجی بو ، لر تقسیم ایدلشدر . مسئله اجرا ده
اولوم ۲۹ نجی غاصبی لیسه سی قرائت ایدلسه وجهیله برا متحاضر واقع اولامشدر . بالوم بو ، نان ایدلدیکه
سلام اخلاقیاری محترمی کوندرمه اولدیغی تادیر قرائت ایدلدی و محفل شنبه غاصبی تشکیل ایتمشدر . جلال بو ، نان
داعیسز ایدلدیغی بیلدرلسه اوزرینه کندسنی چوقلوسعه اولنده محفل ناظم صائم ، خسیکتابه سوی واحد
بو ، لر انتخاب ایدلشدر . دوشتر حقی شیمی و محمود حلمی نام غاصبلر تکلیفه ایدلسه وکیلا
تکلیفه قرار و رلشدر . تکلیف کیسی کز دیدیلدی بوکه طوره اتمشدر . صائب بو ، سنده ۳ لاره قرائت
ایدلسه اولوب کیفیه حقه ضبط نظارتی بر خارجی حقنده محفل داخلنده واقع اولاری مناقشاتک دیشاری یه عنا
یکسی ایتدکلری تأسف قابل شیلاسه و اسم ، دعد اقسام اولدیغی تصفیه قابل بتون بیتدکلی
صدری ، اسم ، هیئت تصفیه تمام لنمدکلی و بیتی بتمز محفله بیلدیرمکلی یاد ایتدی .
جلی بهار بو ، انمزه حرکتی دوله سیله توجه حضرتی اقتشدر . ابراهیم نجمی بو ، سنده ۳ لاره سه اوچ
صحت ضروه العاده اجتماعنده اسم ، اع ، ترقت بو ، نجی استعفا قسم اولدیغی وقتله استعفا ایتمه
سه ، هیئت محترمه دوله اوزرینه استعفا سنده عدم نظر اعتبارکلی رای معلوماتی بیان ایتدی .
وحضرتلری بهار ، الدیم لطفی و جنابلی بهار نام غاصبلرک وحیثیتلرکه قرائت ایدلدی تکدیری اجرا اولندی
صحت زمانزده محتاج بر وضعیتی دوشمه لرینه طاپلای زاده بو ، هیئت محترمه
ناحیه ایکنجی لیکه و بولونکه حاصل اولده احتیاجه دولنای بر دیکی بو ، دیلمه مقبول ایدلشدر .

olumlu bilgi vermiştir. Bu görüşmenin mütareke dönemi sonrası yapılan ilk resmi temas olması açısından büyük önemi vardır. Bir başka ifade ile normal diplomatik ilişkilerin kurulması için bir ortak irade oluştuğundan söz edilebilir. Lozan Konferansı sürecinde yapılan bu görüşmeler çevresinde bilahare Lozan'da Bulgar tezlerine destek verildiği de bilinmektedir. Bu dönemde hazırlıkları yapılan Türkiye Bulgaristan Dostluk Antlaşması, Stamboliyski hükümetinin 9 Haziran 1923 günü bir askeri darbe ile devrilmesi ve Stamboliyski'nin öldürülmesi ile askıya alınmıştır.

Ancak Todor Markov'ın 31 Ağustos 1923 tarihinde resmi bir itimatname ile resmi elçi sıfatı ile Türkiye'ye tayin edildiğini görüyoruz. Aynı yıl Aralık ayında bu görevi Simeon Radev'e devredecek olan Todor Markov'un bu dönemde Aleksandar Tsankov tarafından kurulan yeni hükümetin programını desteklemek üzere İstanbul'da bazı girişimlerde bulunduğu bilinmektedir. Hatta bu dönemde General Mihailov ve Eliah Arie ile birlikte İstanbul'da bir Loca'ya ziyarette bulundukları dile getirilmişse de, bununla ilgili bir belge henüz gün ışığına çıkarılmamıştır.

Lozan Barış Anlaşmasının imzalanması ve Tsankov hükümetinin Batılı devletlerce tanınmasının ardından Türkiye Bulgaristan Dostluk Antlaşması yeniden gündeme gelmiş, her ne kadar Bulgaristan'daki Müslüman azınlıkların hakları ile ilgili konular anlaşmanın imzalanmasını iki yıl kadar geciktirmişse de, sonunda tarafların çabası ile Dostluk Antlaşması 18 Ekim 1925'te imzalanmıştır.

Todor Markov'un Türkiye'de kurduğu ilişkilerin ilerideki yıllarda da devam ettiği bilinmektedir. Bir örnek olarak 1933 yılında Bulgaristan'a bir ziyarette bulunacak olan Başbakan İsmet İnönü ile samimi mektuplaşmaları ve İsmet Paşa'yı Hisar'daki evine davet etmesi dikkat çekicidir.[8] Masonik özgeçmişi hakkında henüz belgeye dayalı ve detaylı bilgi sahibi olamadığımız Todor Markov Kardeş 1950 yılında Ebedi Maşrık'a intikal etmiştir. Hayattayken arkeoloji müzesine dönüştürdüğü Hisar kasabasındaki evi günümüzde hâlâ müze olarak hizmet vermekte ve ziyaretçilerini beklemektedir.

---

8 "Belgelerle Mustafa Kemal Atatürk ve Türk-Bulgar İlişkileri (1913-1938), Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yay. No: 16, 2002, s. 286

Selamet Muhterem Locası'nın 6 Haziran 1925 tarihli tersimatının transkripsiyonu:

S:. A:. K:. Ş:. C:.

341-12
Târihi : 6 Haziran 341
Derecesi : Mübtedî

Türkiye Maş:. A:.'na tâbi İstanbul vâdîsinde kâin Selâmet Mahfeli evlâdları 6 Haziran 341 târihine müsâdif cumartesi günü saat 7'de nokta-i mâlume-i hendesiyyede akd-i ictimâ edip Üs:. M:. makâmında Doktor Ali Rif'at B:., Nâ:. E:. İbrâhim Necmi, Nâ:. Sâ:. Seyfi, Hat:. Sâim bâ'de Aziz Tahsin, Kâ:.Kenan İpekçi, Muhk:. Rûhi Vâmık, Teş:. Hüseyin Kenan, Muhâ:. Dâ:. Mehmed Karakaş, Em:. H:. Adato, Em:.Has:. makâmında Toros İsrailyan B:.'ler ve sütunlarda Doktor Marko Egiz, Fahreddin Kerim, Vâcid, Şefik Hidâyet, Vedad, Yasef Çiprut, Sâib, Enis, İzidor Behar, Said, İzzet, Kilaiditi, İbrâhim Hanif, İzak Benatar, Rafael Behar, Osman Timur, Mitrani, Nihad Rızâ ve Osman Midhat B:.'ler bulundukları halde usûl ve kavâid-i Ma:.ye tevfîkan mesâiye mübâşeret edilmişdir.

Zabt-ı sâbık kırâat edilip kabûl edilmişdir.Evrâk-ı vâride meyânında yeni teşekkül etmekde olan [Revey] Mah:. M:.'nin resm-i küşâdında hazır bulunmak üzere bir dâvetnâme kırâat edilmiş ve Üs:.M:. nâmına Hüseyin Kenan ve murahhas olarak Yasef Çiprut ve Kenan İpekci B:.'ler tâyin edilmişdir.Maş:.A:.'dan şerefvârid olan 29uncu hâricî listesi kırâat edilmiş ve hiçbir îtirâz vâki olmamışdır. Blum B:.'in İtalya'dan selâm-ı uhuvvetkârâneyi muhtevî göndermiş olduğu kart kırâat edilip memnûniyetle karşılanmışdır. Celâl B:.'in rahatsız olduğu bildirilmesi üzerine kendisini yoklamak üzere Mahfel nâmına Saim, Hüseyin Kenan ve Rûhi Vâmık B:.'ler intihâb edilmişlerdir. Doktor Hakkı Hayri ve Mahmud Sabri nâm hâricîler teklîf edilmiş ve resimlerinin tâlikine karâr verilmişdir. Teklîf Kesesi gezdirilip boş zuhûr etmişdir. Sâib B:. söz alarak kırâat edilmiş olan geçen zabta nazaran bir hâricî hakkında Mahfel dâhilinde vâki olan münâkaşanın dışarıya aynen aks etdiğini teessüfle karşılamış ve Üs:. M:.'e vaad etmiş olduğu tahkikatın bitip bitmediğini sordu. Üs:. M:. henüz tahkikatın neticelenmediğini ve biter bitmez Mahfele

bildireceğini beyân etdi. Çelebi Behar B:. İzmir'e hareketi dolayısıyla arz-ı mâzeret etmişdir. İbrâhim Necmi B:. söz alarak Maş:. A:.'ın son fevkalâde ictimâında Üs:. A:. Servet B:.'in istifâ etmiş olduğunu ve fakat istifânın Maş:. Hey'eti tarafından reddi üzerine istifâsından sarf-ı nazar etdiğini berây-ı ma'lumat beyân etdi. Doktor Bahâeddin Lütfi ve Vitali Behar nâm hâricîlerin vasiyetnâmeleri kırâat edilip tekrisleri icrâ edilmişdir. Son zamanlarda muhtaç bir vaziyete düşmüş olan Manyasîzâde ….. B:.'e hasenât sandığından mâhiyye ikişer lira ve bugünkü hâsılâtın da ihtiyaçda bulunan bir diğer B:.'e verilmesi kabûl edilmişdir.

Beş dakîka istirâhatdan sonra Mahfel tekrar ictimâa dâvet edilmiş ve General Markof Bulgar iktisâdiyâtı hakkındaki konferansına ibtidâr etmişdir. Evvelâ iktisâdiyâtı umumî bir nokta-i nazardan tedkik edip Türkiye iktisâdiyâtına nakl-i kelâm etmiş ve memleketimizde son zamanlarda bu sahada meşhud olan fevkalâde faâliyeti memnûniyet ve takdirle zikretmişdir. Bulgaristan'da ahâlînin % 80'i zirâatla meşgul olmak îtibârıyla zirâat Bulgar iktisâdiyâtında en mühim rolü oynamışdır. 1886-1911 seneleri arasında yapılan istatistiklere nazaran 2.220.000.000 Leva'ya bâliğ olan senevî ihrâcât-ı umumîyenin %97'sini mahsûlât-ı zirâiyye teşkil eder. O zamandan beri hasılât mikdârı çoğalmışsa da mâteessüf cinsi îtibârıyla büyük bir fark yokdur. Aynı zamanda zirâat usûlleri de pek asrîleşmiş değildir. Bunların sebebi evvelâ halkın cehâleti, sâniyyen hükûmetin yanlış siyâsetidir. Bulgar hükûmeti şimdiye kadar çiftçileri teşvik yollu müsmir bir iktisâdî siyâset tâkib etmemişdir. Memleketin iklîmi pek müsâid olduğundan ve alelumûm köylüler çalışkan olduklarından Bulgaristan'da çiftçilik bu kadar mühim bir mevkî tutabilmişdir. Bulgar çiftçisini tenvîr için zirâatın asrî bir şekle ifrâğı için çok çalışılmış, kitablar neşredilmiş fakat köylüler umûmîyetle muhâfazakar olduklarından hiçbir fâide vermemişdir. Zirâat mekteblerinden mezûn olanların ancak %10'u bilfîil zirâatle meşgûl olmuşlardır. Zirâatın hakkıyla ilerlemesine aynı zamanda hâdisât-ı siyâsîyye ve köyden şehirlere doğru halkın muhâcereti mâni olmuşdur. Çiftçilerin hayât-ı husûsîyelerinde de tanzîm edilecek birçok cihetler vardır. Çünkü en mübtedî levâzımât-ı himâyeden mahrumdurlar. Bir devlet için köylünün, çiftçinin hayâtının en büyük bir sermâye olduğunu nazar-ı îtibâra alarak büyük ıslâhât yapmak icâb eder.

General Markof nutuklarının son kısmında bâzı tedâbire işâret etmiş ve bilhassa nümûne çiftlikleri tesîsini tavsiye etmişdir. General Markof Türk ve Bulgar çiftçilerinin çalışkanlık ve daha birçok cihetlerden müşâbih olduklarını ilâve ederek konferansına nihâyet vermişdir. Üs:. M:. Mah:. M:. nâmına beyân-ı teşekkür etmişdir.

Sadaka Kesesi gezdirilerek Sâib, İsmâil Kenan, Çelebi Behar, Rafael Behar, Nesim Eskinazi, Esad Muhlis, Âsım, Kilaiditi, Fahreddin Kerim, İzak Mitrani B:.'lerin hisseleri de dâhil olduğu halde bilâtâdat bir emr-i hayra tahsis edilmişdir. Bunu müteâkib celse merâsim-i mutâde ile sedd edilmişdir.

Üs:. M:. Hat:. Kâ:. Muâvini
(imzâ) (imzâ) (imzâ)

Çelebi Behar, Nehama Kohen, Operatör Kemâl, İsmâil Kenan, İbrâhim Osman, Nâim Balcı, Hasan Reşid, Mustafa Hulki B:.'ler nâmına arz-ı mâzeret edilmişdir.

HARTUM'DA BİR OSMANLI MASONU

Ergin KOPARAN

This article deals with the interesting story of Brother General Remzi Tahir. He was born in India where his father Colonel Memduh was an officer in the British Army. Colonel Memduh who was originaly a subject of the Ottoman Sultan later returned back to Istanbul. Young Remzi Tahir was sent to the Royal Military Academy to be trained as an officer. Then he had served in the British, Ottoman and Egyptian armies. After becoming a general he retired and moved back to Istanbul. There he was finally appointed by the Sultan as the aide-de-camp to the Egyptian Khedive in exile. Brother Remzi Tahir was made a Freemason in a lodge under the UGLE. He was a member of Sir Reginald Wingate Lodge No. 2954 in Khartum. This Ottoman, British and Eyptian soldier and also an English and Turkish Freemason has passed away in 1933. His apron and a summons for the Installation Banquet of 1907 of his lodge are among the Grand Lodge of Free and Accepted Masons collection in Istanbul.

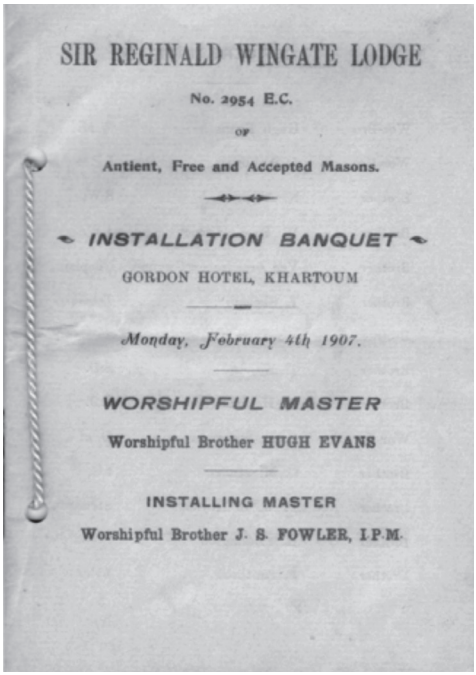
Bundan iki yıl kadar önce, HKEMBL Koleksiyonu'na "bir evde bulunan" altı sayfalık bir davetiye armağan edildi. Davetiye, 2954 numaralı Sir Reginald Wingate Locası'nın 4 Şubat 1907 Pazartesi günü Sudan'ın Hartum şehrinde Gordon Oteli'ndeki "İsad Banketi"ne aitti. Davetin ikinci sayfasında Loca Görevlileri'nin adları, üçüncü sayfasında "Türk Kahvesi" ile sonlanan zengin bir ziyafet listesi bulunuyordu. Dördüncü sayfada, Sudan Piyade Bandosu'nun seslendireceği sekiz parça müzik programı yer alıyordu. Beşinci sayfada ise, Sudan Piyade Yaylı Çalgılar Orkestrasının konser programı ve temenniler listesi vardı. İlk temenni Kral ve Masonluk adına yapılıyor, en son "Aramızda olmayan Kardeşler" anılıyordu. Temenniler, Gözcü'nün "Tanrı Kralı Korusun"u söylemesiyle son buluyordu.

Bu davete katılan kişinin büyük ihtimalle Mason olacağı, davetiye bu kadar uzun süre saklandığına göre bulunabilecek başka evrakın da aranması rica edilmişti. Aile içinde yapılan aramalar sonucu iki yıl kadar sonra yeşil bordürlü ve rozetli İngiliz usulü bir Üstat Mason önlüğü ile bir Müsavat bijusu da HKEMBL Koleksiyonu'na armağan olarak geldi.

Anlaşıldı ki davetiye ve önlük Remzi Tahir Paşa'ya (1869 Hindistan – 14 Temmuz 1933 İstanbul), biju ise oğlu, Müsavat üyelerinden Adil Yüksekel'e (30.11.1908 Kahire -28.5.1990 İstanbul) aitti.

Sayfaları güzel bir kordonla birbirine tutturulmuş davetiye Afrika'dan, Sudan'dan gelmişti. Tarihte Siyahlar Ülkesi denen Sudan, Kızıldeniz'den Batı Afrika'ya kadar geniş bir bölgeyi ifade eder. Bugünkü Sudan ise eskiden Doğu Sudan denilen kısımdır.

Mısır eyaletinin 1517'de kurulmasıyla, Mısır ve komşu Sudan, İngiliz, Fransız, Osmanlı ve sonraları Mısır güçlerinin birbiriyle rekabet ettiği, zaman zaman yerel güçlerle mücadele için müttefik olarak işbirliği yaptıkları topraklar olmuştur.

SIR REGINALD WINGATE LODGE

No. 2954 E.C.

OF

Antient, Free and Accepted Masons.

INSTALLATION BANQUET

GORDON HOTEL, KHARTOUM

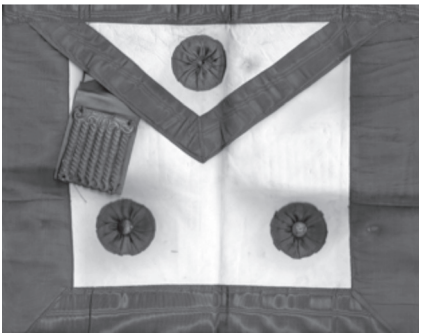
Monday, February 4th 1907.

WORSHIPFUL MASTER

Worshipful Brother HUGH EVANS

INSTALLING MASTER

Worshipful Brother J. S. FOWLER, I.P.M.

Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'nın 1821'de Sudan'ı işgal etmesiyle bölgede 1914'e kadar sürecek Osmanlı egemenliği başlamıştır. Bu dönemde Sudan'daki Mısır-Osmanlı yönetimine yerel halk "Türkiye (Turkiyah)" diyordu.

1878 yılında Hidiv İsmail Paşa'nın batılı güçlerin dayattığı kabine değişikliğini onaylamaması üzerine, İngiltere ve Fransa Sultan II. Abdülhamit'i ikna ederek, İsmail Paşa'nın yerine oğlu Tevfik Paşa'nın Hidiv olarak atanmasını sağladılar. İsmail Paşa İstanbul'a sürgüne gönderildi ve İstanbul'da öldü. Hidiv Tevfik Paşa döneminde Mısır'ın idaresi fiilen İngilizlerin eline geçti.

Mısır-Osmanlı yönetimine karşı yerel güçleri örgütleyen Muhammed Ahmed, 1885'de Sudan'ı işgal ederek "Mehdiye" idaresini kurdu. Mehdiye güçleriyle bir süre çatışan İngilizler 1890'da Sudan üzerinde denetim kurdular.

Mısır Ordusunun başına geçen İngiliz Lordu Kitchener 1896 yılında Dongola'yı aldı. 1898 yılında Omdurman Savaşını kazanarak İngiliz hakimiyetini kesinleştirdi. Bu başarısından sonra kendisine Hartum Lordu unvanı verildi. 1899 yılında İngilizler Sudan'a bir Genel Vali atadılar.

Bu gelişmelere rağmen, Osmanlı Ordusu sınırlı gücü ile de olsa, Sudan'daki varlığını ve etkinliğini sürdürdü. Eldeki fotoğraflarda, Osmanlı, Mısır ve İngiliz kuvvetlerinin geçit törenlerinde Türk, Mısır ve İngiliz bayraklarının birlikte dalgalandığı görülmektedir.

Osmanlıların Sudan'daki kağıt üzerindeki egemenliği 1914 yılında sona erdi. Bu durum Lozan Barış Antlaşması'nın 17. maddesinde yer aldı.

Sudan, İngiliz sömürgesi olarak geçirdiği dönemin ardından 1956'da parlamenter demokrasili egemen bir ülke oldu. Sudan'da 1969 yılında Cafer Numeyri darbeyle iktidara el koydu ve parlamentoyu dağıttı. 1971 yılında yeni bir darbe yaşandı.

Remzi Tahir Paşa'nın oğlu Adil Yüksekel ise 19 Ekim 1951'de 28 matrikül numarasıyla Müsavat Locası'nda tekris edilmiş, 30 Mayıs 1952'de Kalfa, 16 Ekim 1953'te Üstat Mason olmuş, 28 Mayıs 1990'da Ebediyete intikal etmiştir.

Remzi Tahir Paşa'nın Hartum'da üyesi olduğu Loca'ya gelince: İngiltere Birleşik Büyük Locası'na bağlı olarak Hartum'da kurulan 2954 numaralı "Sir Reginald Wingate" Locası 2 Şubat 1903 tarihinde berat almış, 20 Nisan 1903 günü tahsis edilmiş. Loca, Lord Kitchener'den sonra Mısır ordusu başkomutanlığına atanan Sir Reginald Wingate'in adını taşımaktadır. Loca, çalışmalarını 1904'ten itibaren Hartum Mason Salonu'nda sürdürmüş, 1914'de Yeni Mason Binası'nda çalışmaya devam etmiş. Çalışmalar, 1918'de yeniden Mason Salonu'na alınmış. 1953'de Mason Mabedi'ne (Lokali) taşınılmış. Burada hangi yıla kadar çalışıldığı hakkında net bir bilgi yok. Çalışmaların hangi yıla kadar sürdüğü de belli değil, ancak Loca'nın matrikül kaydı "Sudan'daki siyasal koşullar nedeniyle" 8 Haziran 1977'de silinmiş. Loca'nın çalışmalarına 1956'daki bağımsızlık sonrasında mı, 1969 veya 1971 yıllarındaki darbelerden sonra mı son verdiği bilinmiyor.

Remzi Tahir Paşa'nın Hindistan'da başlayıp, İstanbul, Malta, Sudan, Mısır'dan geçerek İstanbul'da sona eren hayat hikayesine gelince:

Osmanlı İmparatorluğu ile Rusya arasındaki Kırım Savaşı sırasında 12 Mart 1854'de İngiltere ve Fransa ile Osmanlı devleti arasında bir ittifak anlaşması imzalanır. Bir ay kadar sonra da İngiliz ve Fransız donanması Boğaz'da Büyükdere önlerine demirler. İngiliz birlikleri Selimiye Kışlası önlerinde Harem'den karaya çıkarlar ve çadırlı ordugah kurarlar.

Osmanlı kuvvetleri ile müttefikler arasında irtibat subayı olarak görev yapan Memduh Tahir Bey, 1856 yılında görevli olarak Londra'ya gider. Londra dönüşü üst rütbeli bir İngiliz subayı harbin bitiminde Memduh Tahir Bey'e Hindistan'a gelip İngiliz ordusunda görev yapmasını önerir. Teklifi kabul eden Memduh Tahir Bey, henüz 25 yaşındayken yanına eşi Sabire Hanım'ı, kızı Fatma'yı ve kardeşi Osman Naşit Bey'i alıp 28 Ağustos

1860 günü gemiyle İstanbul'dan hareket eder ve uzun bir yolculuktan sonra Hindistan'a ulaşır. Remzi Tahir, babası Memduh Tahir Bey'in Hindistan'da görev yaptığı sırada burada doğmuştur.

1867 yılına kadar Hindistan'daki İngiliz Ordusunda hizmet eden Albay Memduh Tahir Bey, Ağustos 1867 tarihinde İstanbul'a dönünce Osmanlı İmparatorluğu'nun hizmetine girer ve Tugay Müfettişi sıfatıyla 3 yıllığına Jandarma Komutanı olarak atanır.

Sultan Abdülaziz'i ziyaret etmek üzere İstanbul'a gelip, Beylerbeyi Sarayında ağırlanan Kraliçe Ojeni, bu ziyaret sırasında İstanbul'un güvenliği ile görevli Memduh Tahir Bey'e 12 Kasım 1869 tarihinde Legion d'Honneur nişanı tevcih etmiştir. Nişanın beratında Memduh Tahir Bey'e, "Polis Müdürü" denmektedir.

Memduh Tahir Bey'in büyük oğlu Binbaşı Yusuf Bey (1861-1884) Bekir Paşa komutasındaki Osmanlı Taburunda görev yaparken, Sudan'ın doğusunda Kızıl Deniz yakınlarındaki Teb Savaşında şehit düşer. Ölümü İngiliz Graphic Gazetesi'nin 29 Mart 1884 tarihli nüshasında duyurulur.

Remzi Tahir Bey de ağabeyi Yusuf Bey gibi Malta'da İngiliz Villa Ambrosa College'da okuyup, subay çıktıktan sonra Hartum'a tayin edilir. O yıllarda Mısır'a bağlı Sudan, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde olmakla beraber, İngiliz kuvvetleri de bölgede giderek etkinlik kazanmaktadır.

Afrika'nın ortasında, devrin süper güçlerinin birbiriyle rekabet ve savaş ortamında bulunduğu Hartum Garnizonunda renkli bir sosyal yaşam gelişmiştir. Hartum şehrinde de İngiliz zabitlerinin eşleriyle katıldıkları dine'ler, İngiliz gentlemen's club'larının, Mason localarının düzenlediği banquet'lerle hareketli bir sosyal ortam vardır.

Mısır Ordusu İngiliz Subayları'nın 4 Ocak 1906 Perşembe günü saat 8.30'daki yıllık konseri için "Binbaşı Remzi Tahir"e gönderilmiş davetiye ailenin koleksiyonu arasındadır. Bu davetiyede ilginç olan İngiliz subayları adına daveti yapan Başçavuş Fowler'ın, ertesi yıl 4 Şubat 1907'de Sir Reginald Wingate Locası'nın Bir Önceki Üstadı Muhteremi ve İsad Üstadı olarak o davetiyede yer alacak kişi olmasıdır.

Mısır Hidivi, Hartum ziyareti sırasında görüp tanıdığı Remzi Tahir Bey'in maiyetine atanmasını Sultan'dan rica eder. Hidiv'in bu ricası uyarınca Kahire'de Mısır Hidivi'nin maiyetine atanan Remzi Tahir Paşa Hartum'daki birliğine veda ederek Kahire'ye yerleşir ve Mısır Harbiye Nezaretinde müsteşar olarak göreve başlar.

Rütbesi Miralaylığa (Albay) yükselmiş olan Remzi Tahir Bey'in Hartum'dan ayrılması sırasında Mısır Ordusu'nun İngiliz Başkomutanı Reginald Wingate "Serdar" diye imzaladığı 30 Ocak 1910 tarihli bir mektupla Remzi Tahir Bey'in yaptığı görevlerden övgüyle söz ederek kendisine başarılar dilemiştir.

Remzi Tahir Paşa'nın, Mısır'da Paşalığa terfi ettiği, o günlerde kullandığı "General Remzi Tahir Pasha/Pacha" şeklindeki İngilizce ve Fransızca kartvizitlerde görülmektedir.

Mısır'ı kendi saflarına çekmek isteyen Avrupa'daki büyük devletler arasındaki rekabet Mısır Harbiye Nezaretindeki görevi gereği Remzi Tahir Paşa'yı da ister istemez ilgi odağı haline getirir. Ufukta giderek yaklaşan savaş bulutlarına rağmen, Mısır'ın çıkacak savaştaki tutumu henüz belirsizliğini korumaktadır. Hidiv'in Alman yanlısı olduğu bilinmektedir. Ancak Mısır ordusuna uzun süreden beri İngilizlerin komuta etmesinin İngilizlere belirgin bir üstünlük sağladığı da yadsınamaz. Mısır Harbiye Nazırı "İngilizlerin adamı" olarak bilinmektedir. Mısır Harbiye Nezaretindeki en üst bürokratın İstanbul'daki Sultan'ın atadığı asker kökenli bir Osmanlı Paşası olması ise önemli bir tercihi yansıtır.

Remzi Tahir Paşa, Mısır Hidivi'nin çıktığı Avrupa gezisinde Hidiv'e eşlik eder. Osmanlı Pasaportu ile çıkılan bu gezinin rotası, ufuktaki savaşta Hidiv'in takınacağı tutumun bir habercisi olarak nitelenebilir. Sırasıyla, Saksonya (Almanya) ve Roma (İtalya) ziyaret edilir.

Remzi Tahir Paşa'nın Osmanlı Pasaportu

Kahire'deki sosyal yaşam da Hartum'u gölgede bırakacak kadar görkemlidir. Her gün yabancı bir misyonu ağırlayan Hidiv'in davetleri birbirini izler. Protokoldaki yerinden dolayı Remzi Tahir Paşa bu davetlere katılır. Bu dönemde 15 Mart 1911 ve 26 Mart 1911 günlerinde Kahire Abdin Sarayı'ndaki yemek davetleri için Remzi Tahir Paşa'ya gönderilmiş davetiyeler aile koleksiyonundadır.

Babası Tevfik Paşa'nın ani ölümü üzerine henüz 17 yaşında iken Hidiv olan Abbas Hilmi Paşa, yaz aylarını genellikle İstanbul'da geçirmektedir. İstanbul Belediye Reisi adına, Mısır Hidivi Abbas Hilmi Paşa Hazretleri şerefine Hürriyet Bahçesinde verilecek ziyafet için Remzi Paşa'ya gönderilmiş 5 Haziran 1327 (18 Haziran 1911) tarihli davetiye de bu döneme aittir.

Kahire'deki görkemli yaşam, en küçük çocuğu Nazif Remzi'nin (1911) doğumundan birkaç gün sonra Paşa'nın eşinin loğusa hummasından vefat etmesiyle son bulur. Kahire'de en büyüğü 9 yaşındaki yedi küçük çocukla baş başa kalan Remzi Tahir Bey emekliliğini ister ve Hidiv'den izin alarak ailesiyle birlikte İstanbul'a döner.

Aileyi İstanbul'da 27 Nisan 1912 günü Galata Rıhtımına ulaştıran gemi karaya yanaşırken, güverteden Galata Köprüsü'nün açılışı için düzenlenen görkemli töreni seyrederler.

Bir yaşam boyu sürdürdüğü askerlik dönemi sona eren ve yedi küçük çocukla yeni bir yaşama adım atan Remzi Tahir Paşa, çaresizlik içinde çareyi ablasına yakın bir yere yerleşmekte arar. Böylece, aile yurdu olan

Selimiye Harem'deki konak yerine Maltepe'de ablasının köşküne yakın bir yerdeki köşkü satın alarak Maltepe'ye yerleşir.

Abbas Hilmi Paşa, emekliye ayrılıp İstanbul'a yerleşen Remzi Paşa'ya yakın ilgi göstermektedir. Remzi Tahir Paşa'yı bazen Bebek'teki bugün Mısır Konsolosluğu olan Valide-i Hidiviye sahil sarayında, bazen de Çubuklu'da yeni yaptırdığı Hidiv Kasrı'nda verdiği davetlere çağırır.

Birinci Dünya Savaşı başlayınca, Abbas Hilmi Paşa Mısır'a dönmeyip, İstanbul'da kalır. Viyana'daki Askeri Akademi'deki öğrencilik yıllarının da etkisiyle Alman sempatizanıdır. Mısır'daki İngiliz hakimiyetine son vermek için Almanlarla işbirliği yapmayı uygun bulur.

Hidiv Abbas Hilmi Paşa, 28 Aralık 1914 tarihli bir Emirname ile "düşmana katılmak" suçlamasıyla Hidivlikten azledilir. Yerine, amcası Prens Hüseyin Kamil "Mısır Sultanı" unvanı ile işbaşına gelir. Abbas Hilmi Paşa da İstanbul'da sürgündeki kabine niteliğinde bir kadro oluşturup, siyasal faaliyetlerini sürdürür. Sultan Mehmet Reşat, Remzi Tahir Paşa'yı Abbas Hilmi Paşa'ya Seryaver (Başyaver) olarak atar. Remzi Tahir Paşa, Başyaver olarak sürgündeki Mısır kabinesinde Harbiye Nazırı görevini üstlenir.

Birinci Dünya savaşının en kritik döneminde Abbas Hilmi Paşa, savaşın gidişatı ile ilgili bilgileri Berlin'de en yetkili ağızlardan duyup öğrenmek, geleceği ile ilgili planlarını buna göre şekillendirmek için maiyeti ile Sirkeci'den trenle Almanya'ya hareket eder. Başyaver Remzi Tahir Paşa da bu yolculukta Hidiv'e eşlik eder. Prusya'nın başkenti Berlin'de büyük ilgi ile karşılanırlar. Ne var ki, Almanya ziyaretinde savaşın yenilgi ile sonuçlanacağı da belli olur. Bu arada Sultan V. Mehmet Reşat'ın 3 Temmuz 1918 tarihinde vefat etmesi üzerine, İstanbul'da Sultan Vahdettin dönemi başlamıştır. Remzi Tahir Paşa, yakından tanıdığı büyük saygı duyduğu Mehmet Reşat'ın ölümünden büyük üzüntü duyar.

Sağlık sorunları nedeniyle Kurtuluş Savaşı'na katılamayan Remzi Tahir Paşa, Milli Mücadeleye başından itibaren destek verir. Maltepe'deki Çamlı Köşk Milli Mücadele'ye katılmak üzere İstanbul'dan Anadolu'ya geçenlerin uğrak ve mola yeri olur. Remzi Tahir Paşa, Hidiv Abbas

Hilmi Paşa'yı Milli Mücadele'nin tüm aşamalarından haberdar edip, onun da Milli Mücadele'yi desteklemesini sağlar. Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra, Hidiv Abbas Hilmi Paşa Gazi Mustafa Kemal'i kutlamak ve duyduğu hayranlığı belirtmek üzere daha sonraki yıllarda Çankaya Köşkü'ndeki salonu süsleyen sedef kakmalı bir çalışma masası ve oturma takımı armağan eder. Bu takımın bir eşini de armağanının Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya ulaşmasını sağlayan Remzi Tahir Paşa'ya gönderir.

Remzi Tahir Paşa,14 Temmuz 1933 tarihinde Maltepe'deki köşkünde vefat eder.

Cumhuriyet gazetesinin 17 Temmuz 1933 günkü nüshasının ikinci sayfasındaki "Eski Mısır Harbiye Nazırının cenaze merasimi" haberine göre cenazesi, 16 Temmuz 1933 günü Maltepe'den törenle kaldırılmış, Kadıköy'deki evine getirilmiş ve yine törenle Selimiye Camii'nde kılınan namazdan sonra Karacahmet Mezarlığı'na defnedilmiştir. Cenaze törenine bir tabur asker, polisler, askeri bando katılmış ve cenaze top arabasıyla taşınmıştır.

Remzi Tahir Paşa'nın vefatında ve cenaze merasiminde "beyanı taziyet eden zevatı kirama [soylu kimselere]" teşekkür edilen bir ilan 23 Temmuz 1933 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nin beşinci sayfasında yer almıştır. İlanda oğlu Dr. Celal, kızları İffet ve Sabire ile eşi İsmet'in adları yer almıştır.

Remzi Tahir Paşa için, Kadıköy Osmanağa Camii'nde mevlit okunacağı ilanı 23 ve 24 Ağustos günlerine ait Cumhuriyet Gazetesi'nin dördüncü sayfasında yayınlanmıştır.

Remzi Tahir Paşa'nın Cenaze Töreni

Remzi Tahir Paşa'nın adı, Kartal Sulh Mahkemesi Hakimliği'nin 2 Temmuz 1934 günü Cumhuriyet Gazetesi'nin altıncı sayfasında yayınlanan ilanında bir defa daha görülmektedir. Bu ilana göre Paşa'nın tasfiyesine karar verilen terekesi kapsamında Kadıköy'deki evi ile Maltepe'deki köşkünün de içinde olduğu taşınmazları 1 Ağustos 1934 Çarşamba günü satışa çıkarılacaktır.

Remzi Tahir Paşa ile ilgili son fotoğraf, üç oğlu, Nazif Yüksekel, Müsavat üyesi Adil Yüksekel ve Dr. Celal Yüksekel'in babalarının mezarı başındaki fotoğraflarıdır.

Remzi Tahir Paşa'dan, anı ve fotoğraflarının yanısıra geriye kalan Hartum'daki İsad davetiyesi ile önlüğü, oğlunun bijusu ile birlikte İstanbul'da sergilenmektedir.

19. YÜZYILDA KITA AVRUPASI MASONLUĞU

Erdal DERVİŞOĞULLARI

Throughout the 19th century, industry in the countries of Continental Europe is vastly growing and mass production takes its place instead of human labour so as the cost decreases the price of goods is also drastically decreases therefore both the relative workmanship wages and the profit percentages decreases. The population is vastly growing and as a result of the transportation vehicles universalizing, there is a grate increase in trading and emigration.Until 1850's, the life in Continental Europe, far from industrial reforms, is mostly formed of craftsman's, villagers, and small land owners. There are only few little workshops and far from mass production the handcrafted goods as a result of large amount production times is most common.

On the other hand, the competition with England has become a strong passion in the Continental Europe but the lack of capital has pushed the countries to form their own big industrial facilities. Policy of state control has required more and more bureaucracy cadre and the countries have entered to an era of fast incline of development. Even though the economy has gotten into shape with the English Industrial Revolution, political view and ideology has been formed with French Revolution and further advancements. Essentially, both revolutions have completed each other. French rooted liberal and enlightenment intellect has spread out in all Europe Continent through the Freemasonry and concluded with the victory of "Liberalism".

18. yüzyılda gelişmiş ülkelerin, sanayileşmiş olan en zenginlerinde kişi başı gayri safi milli gelir, üçüncü dünyadakilerin yaklaşık 2 katı iken, 20. yüzyıl başında yedi katına çıkmıştır[1]. 19. yüzyıl boyunca, özellikle Kara Avrupası ülkelerinde, sanayi hızlı ve devasa boyutta makineleşerek

1 *Dervişoğulları*

büyümekte, emek gücü yeni bir kitlesel yapı kazanmakta, böylece maliyetler azalırken fiyatlar hızla düşmekte, buna bağlı olarak hem işçilik ücretleri, hem de kâr oranları azalmaktadır[2].

Nüfusun hızla arttığı, ulaşım araçlarının yaygınlaşmasına koşut olarak, ticaret ve göçlerde büyük artışların olduğu görülmektedir[3]. Bu oranlar önceki yıllarla karşılaştırıldığında, yaşam koşullarının çok hızlı değişimine işaret etmektedir. Bununla birlikte, 1850'ye kadar Kıta Avrupası sanayileşmekten uzakta, zanaatkârlar ve köylülerin, küçük toprak sahiplerinin nüfusun çok büyük bir bölümünü oluşturduğu, az sayıda atölyelere rastlandığı, kitle üretiminden çok evlerde yarı zamanlı emek yoğun üretimin yapıldığı bir toplumsal yapıdır. Öte yandan, İngiltere ile rekabet arzusu sanayileşmeyi Avrupa devletlerine hedef haline getirmiş, ancak bu ülkelerde sermaye kıtlığı nedeniyle devletler, kendi büyük sanayi tesislerini oluşturmaya çalışmışlardır. Devletçilik nitelikli bürokrasi kadrolarına ihtiyacı arttırırken, ülkeler hızlı kalkınma sürecine girmişlerdir.

1850'den sonra dünya ticaretinin coğrafi alanının demiryolu, buharlı gemi ve telgraf sayesinde tüm yerküreyi kaplaması ve yeni pazarların eklenmesiyle, Avrupa'daki sanayileşmiş ve gelişmekte olan ekonomiler patlama yaşadılar[4]. 1848'den sonra, yeni altın madenlerinin keşfiyle faiz oranlarının düşmesi ve kredilerin yayılması, hızlı enflasyonist bir büyümeye neden oldu. Üretimi artan altın, güvenilir bir uluslararası para standardı oluşturulmasına imkân sağlayarak, küresel ticareti kolaylaştıran önemli bir zemin oluşturdu[5]. 1870'lerden sonra ise, gelişmiş ülkelerde ulusal gelirin hızla artması, ulusal pazarda dayanıklı tüketim malları talebine yönelik üretimi patlatarak, iç pazarın tekrar önem kazanmasına neden olmuştur.

1873'teki ekonomik krizden sonra liberalizm, eski önemini kaybetmiştir[6]. Krizin sonucu olarak, devlet müdahaleleri, karteller, tekeller, tröstler artmıştır. Bir çeşit "kolektivizm" çağı başlamıştır. Ekonomi, yeni bir

---

2 *Hobsbawm, Devrim Çağı, s. 51*

3 *1816-1850 arasında beş milyon Avrupalı göç etmiştir. 1780-1850 arasında batı dünyasının toplam uluslararası ticareti dört kat arttı.bkz Hobsbawm age s. 184*

4 *Hobsbawm, Sermaye Çağı s. 47*

5 *Age, s. 49*

6 *Age s. 328*

teknoloji çağına girmektedir[7]. 19. yüzyıl sonunda dünya ekonomisi İngiltere egemenliğinden çıkmış, ABD, Almanya ve Fransa tam anlamıyla sanayileşmişlerdir. Alman ve Kuzey Amerika ulusal sanayileri, artık İngiliz sanayisi ile uluslararası bir rekabet yaşamaktadırlar[8]. Yeni nüfuz alanı arayışlarının yanı sıra, merkez ve çevre ülkelerinin bağımlı siyasal bütünleşmesine neden olan bu yeni durum, 20. yüzyılın siyasi tarihinde belirleyici bir unsuru olacaktır.

19. yüzyıl ekonomisi esas olarak İngiliz Sanayi Devrimi'nin etkisi altında şekillenmişse de, siyaseti ve ideolojisi Fransız Devrimi ve sonrası gelişmeleriyle biçimlendirilmiştir; Fransa pek çok ülkeye hukuk kurallarını, bilimsel ve teknik örgütlenme modelini ve metrik ölçüm sistemini getirmiştir. Her iki devrim birbirini tamamlamıştır[9].

Fransız Devrimi, örgütlü bir siyasi parti ya da hareketin bilinçli bir şekilde hazırlayarak gerçekleştirdiği bir devrim değildir. İdeolojisi, azınlıkta olan ve aslında bir devrim yapacak gücü olmayan "Burjuvazi"nin benimsediği Klasik Liberalizmdir. O dönemde, Liberalizm, filozoflar ve iktisatçıların ifade kazandırdığı, Hürmasonluğun yaydığı ve gayri resmi birlikler içinde gelişen bir düşüncedir. Devrimin seyri içerisinde Burjuvazi, eski rejimin yıkılmasıyla, yerine etkin ve hızlı bir biçimde yenisinin konmasını sağlamıştır[10].

Devrimin ideolojisi Masonik çağrışımları olan "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi"nde belgelenmiştir. Bildirgeye göre, insanlar eşit ve özgür doğar; yasalar karşısında eşit ve özgür yaşarlar. Özel mülkiyet kutsaldır ve doğal bir haktır. Meslekler yetenekli olan herkese eşit ölçüde açıktır. Yasalar, vatandaşların temsilcileri aracılığı ile yapılır.

Bununla birlikte, Fransız Devrimi'nden sonra Fransa'da ve pek çok Avrupa ülkesinde, krallıkların ve aristokrasinin iktidarlarının sorgulanması, Masonlara bağlandığından, pek çok loca çalışmasını durdurmak zorunda kalmıştır[11]. Bunda localarda cumhuriyetçilerin yaygın olması[12], kilise

7 *Elektrik ve petrol türbinleri ve içten patlamalı motorlar, yeni güç kaynakları, yeni endüstriler (organik kimya gibi) bkz age s. 328*

8 *Dervişoğulları*

9 *Hobsbawm Devrim Çağı s. 62*

10 *Age s. 68*

11 *Akin, s. 164*

12 *Carbonoria gibi bazı siyasi örgütlerde pek çok Mason Cumhuriyetçinin yönetici olarak bulunduğu görülmüştür. Bkz Çeltikçi, s. 180*

karşıtlığı gibi nedenlerle monarkların desteğinin sona ermesi etkin olmuştur. Mason Locaları, Avrupa'nın her yerinde kapatılma ve toplantı sınırlamalarıyla karşılaşmışlardır. Rusya'da 1776 yılında, sayıları giderek artan localar bir araya gelip, Rusya Ulusal Büyük Locası'nı kurmuşken, 1794 yılında devlete karşı birtakım girişimleri olduğu söylentisiyle, ezoterik nitelikli tüm kurumlarla birlikte yasaklandılar. Aforozun etkisini gösterdiği ülkelerden Polonya ve İspanya'da 19. yüzyıl ortalarına kadar localaların etkinliği zayıfladı[13]. Buna karşın gizliden gizliye çalışmayı sürdürdüler. Avusturya Büyük Locası, 1792 yılında tahta çıkan Francis II'nin tüm halk derneklerinin etkinliklerini yasaklaması nedeniyle kapandı. 1918 yılında Viyana Büyük Locası'nın kuruluşuna kadar, Avusturya'da kayda değer bir etkinlik görülemedi. İsveç'de 1796 yılında Kral Gustav IV, Mason Locaları dışındaki tüm ezoterik kurumların etkinliklerini yasaklarken, tüm soylu İsveç Prenslerinin "doğuştan Mason" sayılacakları şeklinde çıkardığı yasa ile Masonluğu doğrudan krallığın denetimi altına almıştır. 1792 yılında kurulan Danimarka Büyük Locası, Danimarka Kralı'nı "Doğal Büyük Üstat" olarak benimsedi.

1789–1848 döneminin liberali, anayasacılığa, kişisel özgürlüklerin, özel girişim güvencelerinin bulunduğu, laik bir devlete ve vergi veren mülk sahiplerinin yönetimine inanmış biriydi. 1880'e gelindiğinde, gelişmiş dünya erkeklerinin çoğunluğu okuryazardır. Siyaset, ekonomi ve düşünsel yaşam gelenekçi kalıplardan ve boş inançlardan ve eski dinlerin vesayetinden genel olarak kurtulmuştur.

18. yüzyıl sonlarında seçkin orta sınıfın kibar ve eğitimli erkeklerinin, geleneksel dinle ilgili görüşleri, kiliseye karşı küçümseme ve açık bir karşıtlık taşısa da, ussalcı aydınlanma çerçevesinde kişisel bir kabulleniş ve hiçbir tapınma biçimi getirmeyen, teknik olarak yüce bir varlığa inanmak şeklindeydi[14].

Masonluk, gizli, ritüelik, hiyerarşik yapıların en eskisi ve etkilisiydi. Özgür düşünceye ve ruhban karşıtlığa bağlıydı. Üyelerinin sayısı ve siyasi öneminin bu dönemde de arttığı anlaşılmaktadır. Katolik Kilisesi gibi kurumsal yapıların, ilerlemeye karşı kuruluşlar olarak görüldüğü

13 Ayfer, s. 324-327

14 Hobsbawm Devrim Çağı s. 238

bu dönemde, dinsel ayin ve törenlerin yerini bu tür ritüelik örgütlerin aldığı, bununla birlikte özgür düşüncenin dinden tamamen kopmadığı da görülmektedir. Hıristiyan olmayan bir burjuva ahlakı bu sayede kalıcı olmuştur[15].

Bu nedenle Masonluk, devrimden önce ve hemen sonra pek çok ülkede, 1738 aforozuyla[16] ve siyasi nedenlerle gerilemesine rağmen 19. yüzyıl Avrupa'sında serbestçe çalışmaya başlamışsa da[17], yüzyıl boyunca da çeşitli birleştirme ve iktidarların hâkim olma, denetim altına alma çabaları da görülmüştür.

19. yüzyıl burjuva yaşam biçimi, daha önce aristokrasinin alanında bulunan, sanatta olağanüstü bir canlılık yaşanmasına neden olmuştur. Sanatsal başarılar uluslararası düzeyde yayılmıştır. Bu dönemde sanatçıların doğrudan toplumu ilgilendiren olaylardan esinlendiklerine ve bu olaylara karıştıkları gözlenmiştir. Sanat, bu dönemin akılcı, yaratıcı anlayışından etkilenerek, bağlantısız ve halka mesaj verici hale gelmiş, halk konserleri, halka açık tiyatrolar, devrimci, milliyetçi mesajlar veren operalarla, halkla bütünleşmiştir [18]. Aynı şekilde Masonlukla ilgili eserlerin de hızla arttığını ve yaygınlaştığını görüyoruz[19]. Masonik bibliyografiler sistemli bir şekilde tutuldu[20]. Masonluğun felsefesi üzerine yazılmış eserler hızla arttı[21].

Bu Fransız kökenli liberal anlayış ve aydınlanma düşüncesi, tüm Kara Avrupa'sına Mason Locaları vasıtasıyla yayıldı ve Liberalizmin zaferiyle son buldu[22]. 1830'larda aristokrasi, burjuvazinin gücü karşısında kesin olarak yenildi. Sonraki 50 yılın hâkim sınıfı bankerlerden, büyük

---

15 Hobsbawm Sermaye Çağı s. 329

16 1738 yılında Papa XII Celemes "In Eminenti apostulatus specula" başlıklı bir ferman yayınlayarak, Mason localarına giren her katoliğin aforoz edileceğini ilan etti. Ancak, İtalya hariç Masonluğu benimsemiş birçok hükümdar bu fermanı halka duyurmadığı için, localardan büyük çapta istifalar olmadı. Bkz. Ecevit, s. 412. Daha sonraki yıllarda, 1738 ile 1970 arasında en az bir düzine Masonluk karşıtı Papa fermanı veya bildirisi yayınlanmıştır.

17 Örn. İtalya , bkz. Çeltikçi, s. 233

18 2 Hobsbawm Devrim Çağı s. 278

19 MARGÜLİES

20 (Örnek 1844 Kloss, Bibliography of Freemasonry and the Secret Societies in Connection With Her.)

21 Findel, s. 657

22 Alman klasik felsefesi tamamen bir burjuva görüşüydü. (Kant, Hegel, Fichte, Schelling) bkz. Hobsbawm, Devrim Çağı s. 271

sanayicilerden ve üst düzey bürokratlardan oluşan ve kendini geri çekmiş, burjuvazinin politikalarını destekleyen aristokratlardan oluşacaktır[23].

Avrupa'nın mutlakiyetçi prenslerine ve iktidardaki soylulara karşı savaşan devrimciler, geniş halk kitlelerini özgürlük mücadelesine katılamayacak kadar cahil ve yanlış yönlendirilmiş olduklarını ve kendilerinin halkın yararına çalışan özgürleşmiş, küçük bir seçkinler grubu olarak görmekteydiler. Masonluğun örgütsel yapısı siyaseti yasakladığı için, kendi devrimci gizli kardeşlik cemiyetlerini kurmalarına ve aynı hiyerarşik yapı ve ritlerin Avrupa'nın her yerindeki devrimci örgütlerde görülmesine neden olmuştur[24]. Bu örgütlere, Masonluk törenselleşmiş ve hiyerarşik, gizli yapısıyla oldukça çekici gelmiştir. Ulusalcılık, Devrimcilik ve Milliyetçilik, bu cemiyetlerde ortak bir unsur olmuştur[25].

Restorasyon döneminin tipik devrimci mücadelesinin kahramanları, halka inmiş sanatla bütünleşen, romantik, İtalyan ve Mason, gizli cemiyet üyesi, jakobenlerden ya da Buonarrotti[26] gibi Babaufçulardan esinlenmiş, Carbonaro ya da Yunan sever idi. Bu, muhafız ya da süvari üniformalı vurdulu kırdılı gençlerin, operalardan suarelerden, düşeslerle buluşmalardan, olağan bir durum halini almış, loca toplantılarından çıkarak askeri darbe yapmaya ya da çarpışan bir ulusun başına geçmeye kalkıştığı bir dönemdi.

Fransa'da 19. yüzyılın başından itibaren toparlanan, yüksek derecelerde düzen ve birleştirme arayışında olan Masonlar, bir yandan da 1848'de II. Cumhuriyetin ilan edilmesiyle sonuçlanan devrim hareketlerinde, Cumhuriyet fikrinin yerleşmesinde de etkin rol oynadılar. 1852'den sonra kurulan imparatorlukta ise Napolyon'un locaların yönetimini kendine bağlama çabalarını görüyoruz[27]. Bu çabalar sonuç vermiştir. Öte yandan bu otoriter etki Fransız Masonluğu'na canlılık kazandırırken, geçmişe göre fikri yönden kalitenin düştüğü görülmektedir. Loca sayısı 1000 dolaylarına çıkmış, Fransa'nın en seçkin yöneticileri ve ünlü generalleri Mason Locaları'nı süslemişlerdir. Napolyon'un üniversiteyi, adaleti, kiliseyi,

---

23 Hobsbawm, Devrim Çağı s. 69-105

24 Örneğin, carbonariler, Hobsbawm, Devrim Çağı, s. 129

25 Hobsbawm, Devrim Çağı s. 131-148

26 İtalyan eşitlikçi devrimci, yazar, Mason ve ilk profesyonel devrimci olarak da tanınmaktadır. Philippe Buonarroti - 1761 (1837).

27 Akin,s. 168-169 ayrıca bkz. Tarhan

basın ve askeri kuvvetli bir disiplin anlayışı içinde merkezileştirdiği bir dönemde, Masonluğun da kendisine bağlı bir kuruluş olmasını arzu etmiştir.

Napolyon, 1851'den sonra uyguladığı liberal imparatorluk döneminde de, loca yönetimlerinde söz sahibi olmak istemiş, farklı obediyansları birleştirme çabalarını desteklemiş ve localardaki fikri çalışmaları izlemiştir[28]. Varlığını hoşgörü ile karşıladığı Masonluğu emri altında bir kuruluş gibi görmek istemiş, fakat azim ve maharet sahibi kişilerin Masonik ilkelere bağlılığı sayesinde bu gibi baskı hareketleri başarısızlığa uğramıştır[29].

Büyük Fransız Devriminden çok etkilenen İsviçre'de, Masonluk da Fransız Masonluğu'nun etkisi altında kaldı. 1830 yılında bağımsızlığını kazanan Belçika'da kurulan ulusal obediyansın da, Fransız Masonluğu etkisi altında kaldığı söylenebilir[30]. Almanya'da Spekülatif Masonluk[31], 1738 yılında Masonluğa girmiş olan Prens Friedrich II'nin (Büyük Frederik), iki yıl sonra Prusya Kralı oluşuyla birlikte hızlı bir gelişim göstermiştir.

İtalya'da da Masonluk genellikle Fransa'daki değişiklikleri izlemiştir. Masonluk, Napolyon'dan sonra, İtalya devletlerinin yeniden ortaya çıkmasıyla 1814 yılında gelişmeye başlamıştır. Avusturya işgaline karşı İtalya aydınlanmasının kurduğu Carbonoria Teşkilatına birçok Masonun girmesiyle de kuvvetlenmiştir. Carbonoria, Avusturya tarafından ortadan kaldırılınca, bu teşkilatlardakiler, Masonlara katıldılar. Masonlar İtalya'da İtalyan birliğini ve laik bir devletin kurulmasını sağlamışlardır[32]. 19. yüzyılda birbiri ardına kurulan İtalyan obediyansları İtalya'nın ünlü

---

28 Çeltikçi s. 184-185

29 Çeltikçi s. 176-187

30 Ayfer, s. 324-326

31 Alman Masonlar üzerinde derin etkiler bırakmış olan "İlluminati" akımı çok büyük önem taşıdığını sanmaktayız. İlluminati örgütü, Masonik bir kuruluş olmamakla beraber, yüksek dereceli Mason ritleri gibi düzenlenmiş olduğu bilinmektedir. Çok gizli bir cemiyet gibi organize edilmiş olan "İlluminati" örgütü, 1776'da İngelstadt'da Weishaupt adında Bavyeralı bir hukuk profesörü tarafından kurulmuştur. Örgütün amacı, üyelerinin gayretleriyle, ahlak ve fazileti mümkün olduğu kadar yükseltmek ve iyi insanları kötülüğe karşı birleştirmek, dünyanın yeniden düzenlenmesiyle ilgili esasları saptamaktadır. 18 yy. ortalarında bu cemiyet ortadan kalkmış ise de, 19 yy. içinde yeniden ortaya çıktığı öne sürülmüştür. Çeltikçi, s. 214

32 Akin, s. 175–176

ulusal kahramanı Garibaldi'nin[33] girişimiyle 1861 yılında birleştiler ve "İtalya Büyük Doğusu" kuruldu[34].

Portekiz'de localar bir araya gelip, 1809 yılında Portekiz Büyük Locasını kurdu. 19. yy. ortalarında Portekiz'de, iki ayrı Büyük Doğu, 1869'da Büyük Locayla birleşerek Lusitania Büyük Doğusu adını aldı.

1814'de, prensliği sırasında Masonluğa girmiş olan Çar Paul I, sadece Mason localarının çalışmalarına yeniden izin vererek, 1815 yılında Astra Büyük Locası adını verdiği bir obediyansı kendisi kurarak Büyük Üstat oldu. Tüm Rus Locaları'nı da bu obediyansın yönetimi altında topladı. 19. yüzyılın sonraki dönemlerinde Rusya'da Masonluğa karşıt (antimasonik) girişimler oldukça yoğunlaştı. Bu nedenle Rusya'da Masonluk, beklenilen ölçüde gelişim gösteremedi.

İspanya'da, 1868 yılından sonra gelişme gösterebilen localar 1885 yılında kurulan "Catalonia–Baleanes Büyük Locası" daha sonra İspanya Büyük Locası adını aldı.

Grup bilinci duygusu, ortak varsayımlara, ortak inançlara, ortak eylem biçimlerine dayanmaktadır. 19. yüzyılın üçüncü çeyreğinde burjuva olarak tanımlanan kimseler, rekabetçi ulusal ya da uluslararası özel girişime, teknolojiye, bilime ve aklın üstünlüğüne inanıyorlardı. Hukukun egemenliğine ve ilerlemeye, temsili yönetime, toplumsal hak ve özgürlüklere inanıyorlardı. Dinden çok kültüre inanıyorlar, ibadet eder gibi opera, tiyatro ya da konsere gidiyorlardı. Kariyerin, girişime ve yeteneğe açık olmasına inanıyorlardı. Bir burjuva olmak, ahlaki niteliklere de sahip olduğunu göstermek demekti. Öte yandan burjuvazi hâkim sınıf olmamış, hegemonya uygulamış, politika üretmiş, baskı grubu oluşturmuştur[35].

Burjuvazi'nin ana özelliği, doğumun ve statünün kazandırdığı geleneksel güçten ve nüfuzdan bağımsız bir güç ve nüfuz sahibi kişilerden oluşan bir yapı olmasıydı. Burjuvazi'nin üyesi olmak için, servetine ilaveten

---

33 Giuseppe Garibaldi (d. 4 Temmuz 1807 – ö. 2 Haziran 1882) İtalya Devleti'nin kurulmasına öncülük etmiştir. İtalyanlar tarafından İtalya'nın en büyük kahraman ve yurtseverlerinden biri olarak kabul edilir. Kişisel olarak pek çok askeri mücadeleyi yönetti ve birleşik İtalya düzenini getirdi. İki Dünyanın Şövalyesi yapıldı. Masonik bibliyografisi için bkz. Denslow.

34 Ayfer s. 325

35 Hobsbawm, Sermaye Çağı s. 267

başka insanlara buyurma yetisinden ya da bir biçimde onların üzerinde nüfuz sahibi olmasından ötürü saygın (seçkin) bir kişi olmak gerekirdi. Hegemonya siyaseti, küçük burjuvazi dahil altındakilerin kitle siyasetinden tamamen farklıydı. Başı derde girdiğinde ya da bir şikayeti olduğunda bir burjuva, klasik olarak valiyle, milletvekili ile bakanla, eski arkadaşıyla, bir yakını veya birlikte iş yaptığı birileriyle görüşmek yoluyla kişisel nüfuz kullanır ya da kullanılmasını isterdi. Bu tür ilişkiler, gayri resmi himaye ya da karşılıklı terfi sistemiyle, arkadaş bağlarıyla[36] veya kardeşlik cemiyetleri, kulüpler, okullarla yaratılmıştı. Masonluk da, bu tür kurumlar içinde, siyasi boyutuyla liberal burjuvazi için, fiilen ideolojik çimento işlevi gördüğünden ya da İtalya'da olduğu gibi bu sınıfın (burjuvazinin) neredeyse tek kalıcı ve ulusal örgütlenmesi olduğundan, önem kazanmış ve ileri çıkmıştır. Özellikle de Katolik Kilisesi'ne bağlı Latin ülkelerinde etkin olmuştur[37].

Bu yüzden Masonluğun, 19. yüzyıldaki genel tarihçesi açısından bakarsak, Avrupa'da ülkeler üstü toplu bir hareketten çok, her bir ülkedeki gelişimi, ancak o ülkedeki ulusal nitelikli Masonluğunun tarihçesi bakımından önem taşımaktadır[38]. Örneğin Fransa'da, 19. yüzyıl Masonluğu her şeyden önce, politik ve sosyal bir hareket olmuştur. Masonların büyük bir bölümü inisiyasyondan ziyade, kuruluşun o devre ait gücünden yararlanmaya çalışmışlardır. Localarda tüm amaçlar karıştırılmıştır. Masonluk artık mabetlere dayanmıyor, fakat özgürlük, eşitlik, hümanizm gibi anlamları felsefi görüşlere göre değişen büyük sözcüklere dayanıyordu[39].

Devrim sonrasında Avrupa Toplum Yapısı'na baktığımızda, en tepede kendi belirlediği koşullarda aristokrat olacak kadar güvenli, dinamik ve resmi toplumla bir arada olan bir burjuva bloğunun endüstri devrimiyle birlikte oluştuğunu görüyoruz. Genelde topluma daha çok kendi kendini yetiştiren insanlar hâkim olmaktadır. Kariyer yapma, geçmişteki toplumsal etiketlerden çok, yetenekli, enerjik, zeki, çok çalışan ve hırslı insanlara açılmıştı. Belli bir zenginliği gerektirse de bir iş kurmak, eğitim,

---

36 (Aynı eğitim kurumlarına, özellikle yerel olmaktan çok ulusal ilişkiler kurulmasını sağlayan yüksek eğitim kurumlarına gitmiş olmaktan kaynaklanan bağlar doğal olarak en önemlileriydi.)

37 Hobsbawm Sermaye Çağı s. 266

38 Ayfer, s. 328

39 Akin, s. 174, "Kardeşlik çalışmalarının, ezoterik incelemelerin sosyal ve gerekli çalışmalar olduğunu söyleyen Pitagor'un mesajı unutulmuştur. "

sanat, askerlik, devlet görevleri, siyaset ve serbest meslekler hemen herkese açık hale gelmiştir. Öğrenim, geçen yüzyıl aristokrasisinde olduğu gibi, tam gelişmiş burjuva toplumunda da önemli bir yer işgal etmektedir. Eğitimin sonucu kişi, toplumun hayranlık duyduğu laik, aydın, memur, öğretmen, avukat veya doktor olabilirdi. Liberalizmin, yeteneğe dayalı yarışmacı anlayışı meslekleri bireysel rekabete açarak, herkese açık tutmakla birlikte, aynı anlayış bürokraside kendi kapalı topluluğunu yaratmıştır.

Ulus Devlet; modern, liberal, gerçek burjuva toplumunun gelişmesinin doğal birimi olacaktı. Bağımsızlık kadar birlik de onun ilkesiydi.

19. yüzyılın yüksek devlet görevlerinde kariyer yapabilmek için, temelde 18. yüzyıl aydınlanmasıyla koşut; Mason, liberal, Fransa'da Napolyon'a diğer Latin ülkelerinde Kiliseye karşı olmak ve liyakatli olmak gerekmekteydi[40]. Birinin ne kadar hızlı ve ne kadar yukarı terfi edeceği, bu vasıflara ne kadar sahip olduğuna bağlıydı. Doğaldır ki, aristokratın ve kralın kayırmacılığı artık söz konusu değildi. Ekonomik gelişmenin geri kaldığı toplumlarda devlet hizmetleri, bu nedenle yükselen orta sınıflar için bir iş kurmaktan daha cazip olmuştur[41]. Örneğin, 1848 Frankfurt Parlamentosunda vekillerin % 68'i devlet memuru, %12'si serbest meslek, %2,5'u işadamıdır. Sayıları sürekli artan okuryazar yurttaşlar Kıta Avrupa'sının hemen her yerinde, bürokraside giderek geniş yer almaktadır. Öte yandan ekonomik ve sosyal gelişmelere paralel olarak devlet bürokrasisinin etkinliği ve yaygınlığı da giderek artmaktadır[42].

Devlet ve sanayi kuruluşları, bilim adamlarına yönetici olarak yer vermişler ve tarihte ilk kez bilim adamları hükümetlere girmişlerdir[43]. Bilimsel ve teknik eğitime önem verilmiş, bilim adamlarının, âlimlerin sayısı, bilimin üretkenliği artarak, bilimsel düşünce toplumda yaygınlaşmıştır.

1870'e dek iktidardaki tüm partiler liberaldir. Hemen her devlet adamı ve memuru ideolojik bağlılığı ne olursa olsun liberaldir. 1870'lerden sonra radikal cumhuriyetçi, hatta sol eğilimler görülmeye başlanmıştır[44].

---

40 Hobsbawm, Devrim Çağı s. 210

41 Balzac'ın romanlarındaki bütün devlet görevlileri, ya küçük girişimci bir aileden ya da bu tür ailelere girmiş kimselerden gelmektedir.

42 Hobsbawm, Devrim Çağı s. 202-210

43 Hobsbawm, Devrim Çağı s. 300

44 Hobsbawm Sermaye Çağı s. 121

Öte yandan, işçi sınıfının yaygınlaşması sonucu ortaya çıkan proleter–sosyalist devrimci hareket, kitlelerin siyasal yaşama girmesi sonucu geliştiğinden, gizli kardeşlik cemiyetlerine bel bağlamamış, kitlesel devrimleri hedeflemiştir.

Böylece 20. yüzyılda da Masonluk, değişen toplumsal ilişkilerle, başka yapılarda varlığını sürdürmeye devam etmiştir.

19. yüzyıl Kıta Avrupa'sı Masonluğu'nun kanımca en çarpıcı yönü, geçmişe göre, localarda aristokrat çoğunluktan ziyade okuryazar, yetenekli ve kariyer yapmış kimselerin yaygınlaşmasıdır. Bu halka açılış hem nitelik, hem de nicelik olarak yükselişi sağlamıştır. Seçkinlikleri ve 19. yüzyıl sanayi toplumundaki ağırlıkları nedeniyle, iktidarların baskısı ve yönlendirme çabaları arasında kalsalar da, kökenlerinde kâmil insan yetiştirme amacı ve sonsuza dek gerçeği arama felsefesi olduğundan, ışık taşıyan eller geçmişten geleceğe varlıklarını sürdürmüşlerdir. Bugün 21. yüzyılın değişen toplumsal ilişkilerinde başka hangi kurumlar böylesi ayaktadırlar ki?

KAYNAKLAR

Akin, Asım, Tarih Boyunca Masonluk, Hacettepe-Taş Kitapçılık Ltd. Şti.

Ayfer, Murat Özgen, Spekülatif Masonluk

Birand, Altay A., Masonluk Aydınlanma Ritler, Ankara 2010

Çeltikçi, Fikret, Hür Masonluk Tarihinden Notlar, Mimar Sinan Yayınları 6

Denslow, William R., 10,000 Famous Freemasons, Volume I, II, III, IV

Dervişoğulları, Erdal, 31 Mart Olayları, Konferans, Barış Muh. L., 2008

Ecevit, Özgür, Günümüzde Katolik Kilisesi ve Masonluk, Bilgi 50.yıl 1951–1991 Çalışmaları, s.412

Findel, J.G., History of Freemasonry, 1866

Hobsbawm, E.J., Devrim Çağı, Dost Kitabevi, 1998

Hobsbawm, E.J., Sermaye Çağı, Dost Kitabevi, 1998

Margules, Mişel, Masonik Tarih ve Tarihçiler, J.M. Hamill'den Çeviri, Mimar Sinan Dergisi, 1988 sayı 70

Tarhan, Tayfur, Franmasonluk Tarihine Bakış (1), Alec Mellor'un "Franmasonluğun ve Franmasonların Lügati"nden alınan bazı kısımlardan çevrilmiştir, Mimar Sinan Dergisi, 16–1975–46

MASONLUK KOMPLEKSSİZDİR

Tanol TÜRKOĞLU

Can a social organisation be complex free? What makes it be as such and what for? When it comes to Freemasonry what are the answers for those questions and what are the benefits of being complex free both for Freemasonry as an organisation and for Freemasons as its members? The answers blow in this short article.

Masonluk toplumsal bir müessesedir. Pek çok toplumsal müesseseden farklı olarak Masonluğun komplekssiz olması, onun uzun yıllar hatta yüzyıllardır varlığını sürdürmesini sağlamış ayırt edici özelliklerinden bir tanesidir.

Akla doğal olarak şu sorular gelecektir: **Bir müessese nasıl komplekssiz olabilir? Bir müessesenin komplekssiz olması gerekli midir? Bir müessesenin komplekssiz olmasını neler sağlar?**

Masonluk özde hakikati aramakla ilgilidir. Ancak burada arayışta olan müessesenin kendisi değil, o müessesenin üyeleridir. Bu arayış **"evrensel bir ülkü mabedi"** metaforu ile açıklanır. Bu metaforda dikkate alınması gereken **iki husus** vardır. Bir tanesi **evrensel** olması, diğeri ise ülkü mabedi olgusudur.

Evrensellik özelliği, Masonluğun teorik olarak herkese kapılarının açık olması anlamına da gelir. Anglosakson geleneğinde Masonluğun **sadece erkeklere mahsus olması** ayrı bir tartışma konusudur. Bunu daha ziyade Masonik geleneğin bir devamı olarak değerlendirmek gerekir.

Bu tür gelenekle ilgili hususlar sadece erkeklere mahsus olmakla sınırlı değildir (ancak bu başka bir makale konusu olup ayrıca incelenmelidir).

Ülkü Mabedi inşası metaforunun mikro düzeydeki açılımı, mabedi gerçekleştirmek için gerekli olan taşlar, tuğlalardır. Yani Masonluk müessesesine giren bireyler. Bu metafor doğal olarak **tuğla, duvar, yeknesaklık olgularını** gündeme getirir ve bu da bizi **"duvardaki (ötekilerinden farksız) bir tuğla olma"** kıstası ile sınar. Bu neden aşılması gereken bir sınavdır?

Bunun temelinde Masonluk müessesesinin **"tek tip" bir insan** oluşturup oluşturmadığı tartışması yer almaktadır. Bu tek tip olma hali pek çok açıdan **Masonluk felsefesi ile tezat** oluşturmaktadır. 1960'lı yıllarda Avrupa ve ABD'de görülen öğrenci olaylarıyla birlikte bu "tek tip" olma hali toplumsal olarak da reddedilmiştir. 68 kuşağının temel referans kitaplarından olan **Herbert Marcuse'un "Tek Boyutlu İnsan"** adlı eseri, ya da İngiliz rock topluluğu **Pink Floyd'un "Another Brick in the Wall"** adlı şarkısı hep bu reddin örnekleridir.

Masonluk tek tip bir insan "yetiştirme" gayreti içinde değildir. Masonluğa giren bireyin eline sembolik olarak bir Çekiç bir de Taşçı Kalemi verilir. **Kendisinden beklenen, kendisinde kendisinin göreceği pürüzleri yontmasıdır.** Eğer Masonluk tek tip bir insan yetiştirme gayretinde olsaydı, bununla birlikte üyelerine bir de kılavuz verir ve kendisinin hangi noktalarını nasıl törpüleyeceğini orada detaylı bir şekilde anlatırdı.

Birey kişisel gözlemlerine dayanarak kendi kendisindeki pürüzleri kendisi tespit eder ve buna göre gereğini kendi meşrebine göre yerine getirir. Bu serbestlik, Masonluk müessesesinin "yapısal" olmayan bir çalışma modelini benimsediği anlamına gelebilir. Masonik açıdan bu bir zayıflık değil, tam tersi onun komplekssizliğinin bir göstergesidir.

Peki neden yontma? Ülkü mabedi denildiğinde akla gelebilecek, tek tip taş ya da tuğlaların bir araya getirilmesiyle oluşmuş duvarlar, Masonik felsefeyi tam doğru olarak yansıtmaz. Çünkü bu müessesede kimin ne tür pürüzleri olduğu, bunu hangi zaman dilimi içinde, ne tür darbelerle ne

şekilde şekillendireceği bilinmez, bildirilmez. Bu bütünüyle bireyin kendi çalışma temposuna bağlıdır.

Bu nedenle kimi bireyler yıllar içinde kendi taşına birkaç kez vururken, başka bazıları o taşı dövmekten yorulurlar da hâlâ pürüz görürler. Masonluk ne ilk türdeki üyelerine, taşını pek de fazla dövmesi gerekmeyecek kadar pürüzsüz olduğu, ne de ikinci tür üyelerine çok fazla gidermesi gereken pürüzü olduğu konusunda geri bildirimde bulunur. Böylece üyeleri ne kibire kapılır ne de yeise.

Neden yontma sorusu bu aşamada önem kazanır? Çünkü duvarları ve nihayetinde ülkü mabedini oluşturacak taşların sağlam bir yapı oluşturmaları için yan yana gelecek **taşların arasından su sızmaması gerekir.** Öte yandan yapının sağlam olması için duvarları oluşturacak taş ya da tuğlaların hepsinin **aynı boyutlarda bir örnek olması gerekmemektedir**. O nedenle Masonluğun oluşturma gayreti içinde olduğu mabedin duvarları tek tip taşlardan oluşmaz; çeşitli büyüklükteki pürüzsüz taşlardan oluşur.

(Eğer bir ilke aranıyorsa bu süreçte) Masonluk üyelerine tek bir uyarıda bulunur: O da **elindeki aletlerle sadece ve sadece kendi taşını yontma** yetkisine sahip olduğudur. Üyeler elindeki aletleri ne başkalarını, ne de müessesenin kendisini yontmak için kullanabilir. Masonluğa yeni giren bireyler, böyle bir kadim müesseseye kabul edilmiş olmanın da verdiği gururla, ilk tepki olarak kendilerine verilen aletleri kendi üzerlerinde kullanacak bir neden bulamazlar. Çünkü kendilerine çok yakından bakarlar ve bu bakış açısı bakarkörlüğe neden olur.

Bu aşama yeni Mason olmuş birey için ilk büyük kişisel engeldir. **Mason eğer kendi içine dönme konusunda isteksiz davranırsa** müesseseden soğumaya başlayabilir. Çünkü çevresinde giderilmesi gereken pek çok pürüz görmekte, bunların nasıl giderileceği konusunda kendince öneriler üretmekte, fakat bunların hayata geçirilmesini bir türlü sağlayamamaktadır. Oysa anımsamalıdır ki, **Masonluğa girme nedeni "müesseseyi düzeltmek" değil, "kendini düzeltmek"tir.**

Bu bakış açısı zaman zaman yanlış yorumlara da neden olmaktadır. Sanki Masonluk müessesesi pürüzsüz bir yapıdır da, birileri onu yanlış

yere düzeltmeye çalışmaktadır. Elbette ki her dinamik yapıda olduğu gibi Masonlukta da zamanla değiştirilmesi, dönüştürülmesi gereken hususlar gündeme gelebilir. Ancak bu belli bir disiplin içinde ele alınması, irdelenmesi ve gerçekleştirilmesi gereken bir süreçtir. Masonluk eğer bir okulsa ve bu okula giren bir birey kendi meşrebine göre temel bir eğitim süreci içinden geçiyorsa, sorumluluklarının kendisi ile sınırlı olduğunu unutmaması gerekir. Öğrenciden kendini geliştirmesi beklenir; eğitim sistemini değiştirmesi değil!

Bu bakış açısını destekleyen bir başka olgu da, Masonluğun müessese olarak **doktriner bir yapıda olmamasıdır.** Masonluk hiçbir üyesine hakikati arayış sürecinde herhangi bir bilgi, ya da olguyu **"doğrusu budur"** diye dayatmaz. Bunu da **semboller ve alegoriler kullanarak** başarmıştır.

O sembol ve alegorilere anlam yüklemek Mason'un kendisine kalmıştır ve yüklenen bu anlamlar farklı farklı olabilir. Bu farklılık kişiden kişiye değişebileceği gibi, aynı kişi için zamandan zamana da değişebilir. Masonik deneyim kazanan birey yıllar içinde aynı sembollere farklı anlamlar yükleyebilir.

Bu değişkenlikte neden bir sorun yoktur? Çünkü Masonluk bireyden temelde o sembollerin ne anlama geldiğini öğrenmesini beklememektedir. O sembollerin her biri birer aynadır ve Mason o sembollere baktıkça aslında kendisinin o anki bir yansımasını görmektedir. Ayna araçtır; amaç ona bakanın, gördüğü şey ve o şeyde düzeltmek isteyebileceği şeyleri görme potansiyelidir.

Masonluk bu açıdan değerlendirildiğinde koskoca bir ayna ise, bu müessesede nasıl olur da bir kompleks bulunabilir? Bu müessesede şöyle kompleksler, şöyle eksiklikler var diyen, bir aynaya bakarak bu yorumu yaptığına göre aslında kendisinde gördüğü eksikleri beyan etmektedir. Doğaldır ki, Masonik bakış açısı bunun da kişisel bir yorum olduğunu gözardı etmez. O nedenle bu açıdan bakan kadar bakmayan da kendi değerlendirmesi çerçevesinde haklıdır.

Masonluğun müessese olarak "komplekssiz" olması, bünyesinde **kurumla ilgili ulaşmak istediği bir arzunun, emelin yatmaması ile ilgilidir.**

Masonluğun arzusu Masonlarla ilgilidir; (yukarıda ifade edildiği gibi) her bireyin kendine göre hakikati arama sürecinde ona yardımcı olmak. İşte tam da bu nedenle Masonluk herhangi bir ideoloji ya da doktrine körü körüne saplanma gereği duymamıştır. Bu durum bugün de geçerlidir. Tarih boyunca (ve bugün hâlâ) öteki pek çok toplumsal müessesenin Masonluğu müessese olarak "düşman" ya da "rakip" olarak görmesi biraz da bu sebepledir – bir başka deyişle Masonluğa karşı böyle bir pozisyon almış toplumsal müesseselerin kendilerinin (onların zafiyet noktası da olan) belli bir ideoloji ya da doktrine bağlı olduğu da söylenebilir.

Zaman zaman gündeme gelen toplumsal olaylarda, ya da doğrudan Masonluğu müessese olarak hedef alan saldırılarda, üyelerin bir kısmı Masonluğun müessese olarak tepki göstermesi gerektiğini dile getirirler. Bu gerçekleşmediği zaman da hayal kırıklığına uğrarlar. Oysa bu gibi durumlarda ne Masonluğun tepki vermesi "gereklidir", ne de üyelerinin "hayal kırıklığına uğraması" anlamlıdır. Öte yandan her Mason kendi meşrebine göre dilediği tepkiyi "bireysel" olarak verme hürriyetine de sahiptir. Ancak bu tepkiyi yaparken "Mason Olma" kimliğini kullanamaz. Birey olma kimliğini kullanır, kullanmalıdır. Neden böyle bir "kısıt"?

Bu noktada Mason ile Masonluk arasındaki nüansı da dile getirmek gerekir. Masonluk ya da Mason olmak, hem bir kimliktir hem de bir kimlik değildir. Eğer sosyolojik açıdan, akademik düzeyde incelenecekse, evet nasıl ki Masonluk toplumsal bir müessese ise, bu müesseseye üye olanlar da "Mason" olarak addedilirler ve o sıfatla nitelendirilebilirler. Ancak bir Masonun, Masonlukta öğrendiği temel şeylerden bir tanesi de yüzünü topluma çevirdiğinde yaptığı eylemleri (ister olumlu ister olumsuz olsun) "Bir Mason olarak böyle yapıyorum" şeklinde düşünmemesi, ifade etmemesidir. Çünkü **Masonluk, bireye Mason Olma değil hakikati arama, iyi insan olma yolunda yardımcı olmaktadır.**

Bu açıdan değerlendirildiğinde "Masonluk" bir meta-müessese, "Mason" kimliği ise "insan" olma kimliğinin içine gömülü, kendi başına bir hükmü olmayan sıfattır. Mason olan bir kişi, çevresindekilerin onu "Mason" olarak nitelemesini değil, "iyi insan", "örnek insan" vb. diye nitelemesini arzu eder. O nedenle de Mason olduğunu her fırsatta dile getirme gereği duymaz.

Masonluğun toplumsal bir müessese olarak bu "meta" niteliği, herhangi bir doktrine bağlı ya da bağımlı olmama hali, onun bir zafiyet barındırmamasına neden olur ki, bu da onun müessese olarak "komplekssiz" yapısının teyididir. Böyle olmasının kendisine müessese olarak sağladığı en büyük avantaj ise, **zamanın yok edici etkisinden kendisini yalıtabilmiş** olmasıdır.

21. yüzyılın bilgi okyanusunda boğulan dünyasında, zamandaşları olan pek çok toplumsal müessesenin esamesinin okunmadığı, ya da toplumsal etkisini yitirdiği bir dönemde Masonluğun müessese olarak hâlâ bir cazibe merkezi olma özelliğini sürdürmesinin temelinde yatan unsurlardan biri de budur.

OSCAR WIRTH'İN KİTABINA SUNUŞ

Marius LEPAGE
Çeviren: Can KAPYALI

Oswald Wirth the well known author has compiled his trilogy on the symbolism of craft degrees of Freemasonry in 1894. These three volumes were titled as Entered Apprentice, Fellowcraft and Master Mason. The said works of Oswald Wirth are considered among the basic Masonic instruction books. New editions are made as they were sold out. The preface to the work was written by Marius Lepage who was a close friend of Wirth and a dedicated Freemason. In his preface Marius Lepage appraises the books as explaining Freemasonry to Freemasons with its genuine sight and reflecting the teachings of Freemasonry to brethren and humanity as well.

"Ne kadar haklı olduğum ölümümden elli yıl geçtikten sonra anlaşılacaktır."

Duygusal bir boşluk içine düştüğü anlarda bana hep böyle derdi Oswald Wirth. 9 Mart 1943 yılında öldü; ölümünden bu yana henüz yirmi yıldan az bir zaman geçmesine rağmen, ne denli haklı olduğu anlaşıldı. Esasen anlaşılmadığı da hiç olmadı zaten. Evet, genç Masonlar onu hiç tanımamışlardı; ancak Oswald Wirth adı bir efsane değerinde taçlandırılmıştı. Eserlerinin pek çoğu gelişigüzel satış reyonlarında değil, Fortune dergisinde adı geçen seçkin kişilerce, pek yüksek fiyatlara satın alınırdı. Oswald Wirth'ten Masonluğun kutsal bir kişisi olarak söz edilmekteydi; nitekim kutsal kişiliklerde olduğu gibi, ermişliğin buğulu çizgilerini yüzünde taşıyor, düşüncelerini bir perde ardından aktarıyordu; alçak gönüllüğünün bir simgesi olan varlığı, yaşamında anlaşılmaktan uzak düşmüştü.

Eğer efsaneler yok edilmek istenirse, bize en yakın insan varlığının yüceliğinden söz etmek mümkün olmayacaktır. 1962 yılını yaşadığımız şu dönem, aranıp da bulunamayan gerçek Masonluğun dirilişini yansıtan kitaplarının, bir dönüm noktası oldukları anlaşılacaktır. Dolayısıyla Oswald Wirth adı ve eserlerinin, inisiyatik çağrıya cevap vererek camiaya katılan genç Masonlar arasında yaygınlaşması için elli yıl değil, yirmi yıl yeterli olmuştur. Öne sürdüğü - en güzel düşüncelerinden biri ve anlatımda en mükemmel ifadesini bulan görüşünü – şu cümleler içinde dile getirir:

"İnisiyasyona gönülden bağlılığa, Gerçek Işığı okullarında ve kiliselerinde bulamayan ve oraları terk ederek gece karanlıklarında arayışa çıkan spritüalist gezginlerin arasında rastlanır.[1]

Oswald Wirth'in düşüncelerini gizleyen değişik anlatılar, adeta nadir bir zarf içinde saklı gibidir: Okkülist Wirth, Manyatizmacı Wirth, Astrolog Wirth, Hermetist Wirth, Tarot'cu Wirth.

Bu değişik konulardaki kitaplarının yeniden yayınlanması gündeme geldiğinde, kader beni eski Üstadımla tekrar karşı karşıya getirmiş ve onu yapısı ve düşünceleri içinde gerçek yönüyle ele almamı istemişti. Bu görevi hiçbir eğilime kapılmadan, tamamen somut verilere dayalı, bana teslim etmiş olduğu yazılı belgelerden yararlanarak yapacağım.[2]

Bugün sizlere Oswald Wirth'i, bir Mason olarak ele alıp anlatmaya gayret edeceğim. Onun Masonluk içinde geçmiş yaşamını - üstelik nasıl da güçlü bir inanç içinde – yaklaşık altmış yıl boyunca Masonluğa vakfedilmiş bir yaşamı aktarmaya çalışacağım.

Elimin altında eski mektuplar, resmi levhalar, geçmişten arda kalan diplomalar, antik objeler

---

1 *Oswald Wirth, "Les Mystères de L'Art Royal" (s.78) "Symbolisme" Yayınları. Dağıtıcı: Dervy-Livres.*

2 *- "Le Tarot des İmagiers du Moyen-Age", Tchou yayınevi.*
- "La Franc-Maçonnerie rendue intelligible à ses adeptes" (Üç cilt: Çırak-Kalfa-Üstat); Dervy-Livres yayınları.
Bunlara yeniden basıma hazırlanan ve Cercle du Livre yayınevince değerli kitaplar serisinde hazırlanan Stanislas de Guaita'nın "Essais de Sciences Maudits" adlı yapıtını da eklemek gerekir. Bu çalışmada yer alan giriş bölümünde Oswald Wirth'in Stanislas de Guaita'nın sekreterliği sırasında yaşamı konu edilmektedir.

var. Özellikle de elimde, her yıl yaz aylarında bir araya geldiğimiz sırada, Mayenne'de akşamın düştüğü saatlerde sessiz bir ortamda, bana içten gelen samimi duygular ve ortamın sakin atmosferi içinde gönül rahatlığıyla açıklamalar, itiraflarda bulunduğu satırlar var.

Ben de bu ilk bölüme, onun ağzından dökülen sözlerin yankısı olmakla başlamak istiyorum. O nedenle şimdi onu dinleyelim[3]:

"… 1879! Aradan birkaç yıl geçti… İngiltere'de muhasebecilik yapıyorum; boş zamanlarımda Armée du Salut'nün (insani yardım kuruluşlarından) vaizlerinin yaptığı konuşmaları dinlemek başlıca meşgalem oluyor. Ancak, her ne kadar bu konuşmalar din ve ahlak konularına değinse de, giderek monotonlaşıyordu. Bu arada Mazaroz'un[4] kitaplarını – ne büyük bir rastlantı benim için – büyük bir mutluluk içinde okumaya başladım. Mazaroz'un Paris'te bir mobilya fabrikası vardı ve güney kökenli bir yazardı. Bir yandan tuhaf ama öte yandan da ilginç bulduğum düşüncelerinden pek hoşlanmaktaydım. Özellikle de Masonlukla ilgili bir incelemesi bir hayli dikkatimi çekmişti. Mazaroz'a göre toplum loncalar temelinde organize edilmeli ve bir lonca yapılı hükümet tarafından yönetilmeliydi.

"Böyle bir toplumda Masonluk uzlaştırıcı bir görev üstlenecek ve üç noktanın erdemleri adına barışı tesis edecektir. Bütün bu okuduklarım aklımın bir köşesinde yer edecek ve bir gün yeniden gün ışığına çıkarak, canlı bir yapı halinde benliğimde yer alacaktır. Collège de France'da eğitmen olan Silbermann'la da karşılaşmam Londra'da olmuştu. Onun düşünceleri ise bende çok daha değişik etkiler yaratmıştı; bu düşünceler tamamen özgür düşüncenin kapısını açmaktaydı. Ben bunu daha sonraları "metallerden arınmak" olarak adlandıracaktım… 1879 yılında Teozofi öğretisine (Tanrı'ya erişmişliği ülkü edinen öğreti) katılımlara başladım.

---

3 Okuyucu bu satırların Oswald Wirth tarafından yazılmadığını anlayacaktır. Ben onun bana dikte ettiği sözleri kâğıda aktardım; bu aktarışlar içinde onun düşüncelerini ve anlatış biçimini titizlikle koruyarak kayda almaya özen gösterdim.

4 J.P. Mazaroz ünlü bir mobilyacıdır. Sosyalist-deist akımına bağlı politik bir yazardır – XIX. yüzyıl sonlarında "sosyalist" sözcüğü bu tanımda anlamını bulmaktadır. - Bütün yapıtlarını "Masonizm"den hareketle kaleme almıştır. Birkaç yıl sonra Oswald Wirth bu "Masonizm" sözcüğünü yayacak ve açıklamalarda bulunacaktır. Ancak Oswald Wirth'i etkileyen ve unutulmuşluğun karanlıkları içinde kaybolan şu hususlar olmuştur: "Masonluk, Sosyal din", "Masonik sosyalizm", "Masonluğun yedi ışığı". Not edilmesi gereken bir diğeri de "Manyetik ilim"dir; belki de Oswald Wirth'in "manyetik ilme" duyduğu ilginin bir etkisi olarak not edilmelidir.

"Sonra Paris'e döndüm ve askerlik görevimden önce İsviçre'nin yolunu tuttum. Sibermann'la yeniden karşılaştım ve Mason olduğunu öğrendim. İlk kez içimden kendi kendime sorduğum bir soruyu – hiç kuşkusuz özgür düşünceyi kavrayan bir yaşı geçmiş olduğumdan – şuursuz ve içimi kemiren eleştirel bir yaklaşımla ona yöneltmekten kendimi alamadım: "Neydi Masonluk, politik bir yapı mı?" Şu verdiği karşılığı hiç unutmuyorum, halen aklımda: "Hayır, Masonluk politik yapıda bir kuruluş değildir. Yalnız bazı özel incelikler vardır ki, bunların anlaşılması gerek. Zira Masonlukta keşfedilmeyi bekleyen bir oluşum vardır. Bu oluşum Mavi Masonluk, Kırmızı, Siyah ya da Beyaz Masonluk adları altında tanımlanabilir. Ancak bunlardan hangisine mensup olursanız olun, hiçbir şey fark etmez. Demek istediğim, Masonluğu bizzat yaşamazsanız, onun sırlarından hiç birine vakıf olamazsınız. Ama mutlaka öğrenmek istiyorsanız, gidip kaydınızı yaptırmalısınız."

"Tarih 13.Kasım.1882. Bu benim Châlons-sur-Marne'da 106'ıncı Piyade Alayına giriş tarihim. Yani askerlik görevini yapmaktayım. Ama sıkılıyorum. Feci şekilde sıkılıyorum. Ortam entelektüel birikimden hiç nasibini almamış durumda. Birden aklıma Sibermann geliyor. Bu sıkıntıdan kurtulmak için önümde tek çıkar yol var: Hemen Masonluğa müracaat etmeliyim.

"Loca, Grande-Etape sokağında yer alıyor. Mösyö Piet'nin yönetimi altında çalıştığını öğreniyorum. Derhal yanına gidiyor ve ona pek çok şey sormaya başlıyorum… 'önce müracaatınızı yaptırın' – diyor bana -, 'Ben gerekeni yaparım. Ancak aramıza merak, çevreyle tanışmak ya da bunlara benzeyen herhangi bir nedenle girmek istiyorsanız, aradığınızı bulamayacaksınız. Burada merak ve çıkarcılık söz konusu değildir, bizler esasen yardımseverliğe yönelik bir kuruluşuz.'

"Benimle ilgili ilk görüşmeyi yapan kişi Châlons-sur-Marne'da ekmek fırını işleten cana yakın biri oluyor ve bana her şeyden önce sabırlı olmamı öğütlüyor. İkinci görüşmeci ise benim Piyade Alayında görevli ciddi bir subay. 26.Ocak. 1884 Cumartesi günü Grand Orient de France obediyansına bağlı Bienfaisance Châlonnaise Locası'nda Mason Kardeşler arasına kabul törenim tamamlanıyor. Benim için ilk sürpriz locada sütunlar arasında alayda komutanım olan Yüzbaşı'yı görmem oluyor. Onun bana bu denli yakın davranacağını ve samimi olacağını hiç ummazdım.

"Châlon Locası basit görünümlü ve az üyeye sahip bir loca olmasına rağmen, bu locadan büyük ölçüde entelektüel birikim sağladığımı belirtmeliyim. Genelde her taşra oturum bölgesinde olduğu gibi, bu locada da Kardeş sayısı oldukça düşüktü. Parmakla sayılacak sayıdaki Kardeşler birbirlerinin içine kapanmaktan biraz huzursuz, ancak gerçek Masonluk prensiplerini öğrenmek azmindeydiler. Nitekim kendini yetiştirmiş eski bir aşçı olan yaşlı Kardeşten çok şey öğrendiğimi söylemeliyim. Locanın dörtte üçü büyü konularıyla, bazıları ise okültizm alanına ilgi duymaktaydı; hepsinden de bir şeyler öğrendim ve o güne dek hiçbir konuda içimden kuşku duymak gelmedi.

"1884 yılının sonlarına doğru locamıza kömür ticaretiyle uğraşan ve bir Yahudi olan Maurice Bloche adında yeni bir Üstadı Muhterem seçildi. Bu yeni Üstadı Muhterem Masonluğa olan saygısı içinde, Atölyenin o güne dek yeterli gücü göstermediği inancı içinde, bazı çalışmaların geliştirilmesi gerektiğini arzu etmekteydi. Böylece birtakım yeni girişimlerde bulunulması yoluna gidildi. Bu plan içinde ben de onunla birlikte yöredeki komşu locaları dolaşmaya başladım. Böylece değişik insanlar tanıyor, değişik Masonik ortamlarda kendimi daha da güçlü bir şekilde eğitme fırsatı buluyordum.

"1885 tarihinde Grand Orient tarafından localara bir sirküler gönderildi. Bu sirkülerde çok eski yapıda bulunan ritüellerin değiştirilmesi konusunda locaların görüşlerini belirtmesi isteniyordu. Ben o sıralar locanın sekreterliğini yapmakta olduğumdan raporun düzenlenmesiyle görevlendirilmiştim. Yaptığım çalışma sonucu Kardeşlerin genelde eski ritüellerin korunmasından yana olduklarını gördüm. Ancak zamanın farklılıklar yaratan bazı ayrıntılarından dolayı, küçük değişikliklerde bulunmak mümkün olabilirdi.

"1886'da askerlik görevim bitince Paris'e döndüm ve Les Amis Triomphants Locasına tebenni ettim. Döner dönmez de eski ritüellerin korunması konusunda propagandalar yapmaya devam ettim. Bu davranışım zamanın yüksek papaz kesimini rahatsız etti. Ben de açıkça uyarıldım: 'Boşuna zaman harcıyorsunuz; Masonlarla birlikte din adamlarını ve herkesi karşınıza alacaksınız.'

"Adı 'Zafer Dostları' olan bu locayı zaferleriyle baş başa bıraktım ve Grande Loge Symbolique Ecossaise Locası'na yöneldim; kısa bir süre sonra da Les

Philanthropes Réunis Locası'nda bir müddet kaldım ve Travail et Vrais Amis Fidèles Locası'na kaydımı yaptırdım. Daha sonra da seçim atölyem olarak kalacak Grande Loge de France'ın üyesi olacaktım."

İşte bu dönem içinde Oswald Wirth'in yaşamını derinden etkileyecek ve ömrünün son günlerine dek bu etkinin devam edeceği bir olayla karşılaşacaktır. Bu olay XIX. yüzyıl sonlarında yaygınlaşan okülist ekolün tanınmış üstatlarından Stanislas de Guaita ile karşılaşması olmuştur. Bu kişi için söylenecek ilk söz, adeta doğuştan var olan bir ruh yapısının, Masonluğu dışa yansıtan bir özelliğe sahip oluşudur. Stanislas de Guaita'nın içinde yaşadığı sosyal ortam ve entelektüel yapısı dikkate alınırsa, bu özellik doğal bir yapı olarak değerlendirilecektir:

"…Yaşadığımız şu dönem içinde bir Kilise Üstadı olarak, özellikle Katolik ritleriyle birlikte şuursuzca yitirilen semboller üzerine verdiğiniz mücadele sonucu, elde ettiğiniz başarılardan ötürü, sizi tüm dostane duygular içinde tebrik etmek isterim. Adonhiramik amblemlerin ezoterik ışığı altında, bir inisiye olan sizin iyiliklere yönelik katkılarınız ne denli büyük olacaktır. Bir cesete hayat vermek gizlenmemelidir. Bu aynı zamanda, Kaba-Pozitivizme gerekli olan ruhu vermek anlamına gelir. Gerçek manevi değerleri kaybetmiş olan pozitivizm, bilimsel zekânın da üstünlüğünün kaybına neden olmaktadır: Zekâ ancak maddi vücutla birliktelik içindeyken, yani ikisi tek vücut haline gelince ruhun yücelmesine vesile olur. Sizin beni anlayacak kadar yeterli kabalist bilgiye sahip olduğunuzu biliyorum."[5]

Ancak yine de Guaita'nın zekâ yapısı, dürüst kişiliği eşliğinde, Wirth'in kendisine açtığı konulara karşı gelmek bir yana, onunla ilgilenmeyi uygun görecektir:

"*… Eğer sizi memnun ederse Antik Masonluğun gerçek ve kesin yüzünü yansıtan bazı kitaplar vermek isterim; bu kitaplarda zamanın çağdaş araştırmacılarının R+C topluluğu ve bilinmeyen filozoflarla ilgili görüşleri ve birbiriyle olan bağlarına tanık olacaksınız…*"[6]

Guaita'nın yavaş yavaş peşin yargılarını terk ettiği görülecektir. Masonluğu daha net değerlendirmekte ve özellikle de Oswald Wirth'in yansıttığı şekilde daha yakından tanımaya başlamıştır; Masonluğun gerçek insan yetiştirme yolunda ne denli güçlü ve ihmal edilemeyecek boyutta bir yapı olduğunu anlamaktadır.

---

5 Guaita'nın Wirth'e yazdığı mektuptan (Ağustos 1887).

6 Guaita'nın Wirth'e yazdığı mektuptan (1888).

"… Masonluğun gerçek temeli olan sembolizmi savunurken, övgüye değer ve gerçekten de cesaret gerektiren bir görevi yerine getirmektesiniz; böylece Hermes'in öğretisine çift yönlü bir değer katmaktasınız: Her şeyden önce Kardeşlerinizle kaybedilmiş olan "Le Fil d'Ariane"ı (Ariane'nın ipi 'Yunan mitolojisi') kurmakla, inisiye edilebilecek kişilere birkaç gün içinde Ekosizmin kutsal ışığına ulaşmanın yolunu açmış oluyorsunuz: 2° Küfür ve mantık dışı sapmalar içinde, tüm Masonik yapılanmaların var oluş nedeni olan transantan spritüalizmin, sıradan bir yaşamın sınırları ötesine taşan ve onu zorlayan ruhsal yapının oluşum sürecini henüz aşamamış olanları, açmış olduğunuz yolda en azından kurtarıyor, sembolizm (onlar için kapalı bir zarf olan) sayesinde birbirine bağlı kılıyorsunuz…"[7]

Bu dönem içinde Oswald Wirth'in yazdığı üç ciltlik eserin ilki yayınlanır. Kitap büyük bir heyecanla karşılanacak ve Stanislas de Guaita'nın Masonluğa yönelik değerlendirmelerine karşı, konuların birbirinden ayrıldığı görülecektir: Masonluğa harici değerler eşliğinde yaklaşımların insanlığa yönelik idealler üzerine kara bir perde gibi indiği, dış alem alışkanlıklarının anlam kargaşasına neden olduğu, daha da önemlisi kutsallık gerçeğini anlaşılır olmaktan uzak kıldığı açıkça belirtilmiş olacaktır …

"…Yazmış olduğunuz kitap Değerli Dostum, bir çırpıda okunup bitirilecek bir özelliğe sahip. Eğitici ve düşündürücü bir eser olmuş. Bugüne dek okuduğum eşine az rastlanan kitaplar arasında yer aldığını söylemeliyim. Bana önemli katkılar sağladığını büyük bir memnuniyetle belirtmek isterim…"[8]

Oswald Wirth'in kaleme aldığı bu üç kitaplık yapıtın gün ışığına çıkan ilk kitabı, yazarına Masonluk üzerine yazılmış temel kaynak olmak özelliğini kazandırmıştır. *"Masonluk Masonlara kendini anlatıyor"* şeklinde ifade edilen bu kitabın, yazılış düşüncesinin başlangıç noktası ne olmuştur ?

Oswald Wirth'in ağzından kaleme aldığım notlar, bana bırakmış olduğu el yazmaları ve diğer kaynaklar, bu soruya kısaca karşılık vermemi, kitabın hangi başlangıç noktasından yola çıktığını açıklamamı kolaylaştırmaktadır.

---

7 Guaita'nın Wirth'e yazdığı mektup (Kasım 1888).

8 Guaita'nın Wirth'e yazdığı mektup (Aralık 1894).

Daha önceki satırlarda da belirttiğim gibi Oswald Wirth'in tekrisini izleyen haftalar sonunda kafasına pek önemli ölçüde takılan sorun, yürürlükte olan ritüellerin inisiyatik özgün yapıyla uyuşmadığı doğrultusundadır. Bilimsel temele dayandırma bahanesi altında Masonluğun esas var oluş nedenleri ve temel yapısını oluşturan ilkeleri, zamana uydurulmak doğrultusunda ayıklanmış, değiştirilmiştir.

1885 yılının Ağustos ayında Grand Orient de France - taşra locası Châlons-sur-Marne da dahil olmak üzere- tüm localara bir sirküler yollayarak, "çok eski" bulunan ritüellerin değiştirilmesi konusundaki görüşlerin bildirilmesini istemiştir. O sırada bağlı oldu locanın sekreterliğini yapmakta olan Oswald Wirth, bu isteğe tamamen ters düşen bir rapor hazırlayacaktır:

"Eski ritüellerin korunması yerinde olacaktır; gerçi 19. yüzyılda Masonik ritüellerde bazı "lâf kalabalıklarının" sadeleştirilmesiyle ilgili yapılması düşünülecek düzenlemeler, her ne kadar anlayışla karşılansa da, eski ritüellerin ruhuna ve lafzına dokunmanın, kesinlikle söz konusu edilemeyeceği kesindir. Dolayısıyla Konsey'in yeniliklere gidilmesi yolunda görüşlerimize sunduğu öneri, kabul edilemeyecek niteliktedir. Buna karşılık eski örf ve adetlere, geleneklere ve kadim Masonik kurallara göre çalışmaların yürütülmesine, hiçbir sapmada bulunmadan devam edilmelidir."

Oswald Wirth'in locası tarafından bastırılan ve geniş ölçüde dağıtımı gerçekleştirilen böyle bir raporun yarattığı tepkiyi siz okuyucuların değerlendirmesine bırakıyorum. Sonuç olarak rapordan herkesin haberdar edilmesi gerçekleşmiş, ancak yönetim kesiminden henüz bir alıntı haberi gelmediğinden, olay askıda kalmıştır.

Oswald Wirth Paris'e çağrılmış, yeni locası "Travail et Vrais Amis Fidèles" desteği içinde çalışmalarına devam etmiştir. Bu doğrultuda yeni bir ritüel hazırlamış, bu ritüel uygulanarak benimsendikten sonra Atölyenin desteğiyle basımı gerçekleştirilmiş ve arzu eden her locanın kullanımına sunulmuştur.[9] Şaşırtıcı olan ve düşünceye sevk eden olay, locanın tüm masrafları üstlenmiş oluşudur. Demek hâlâ Masonlukla ilgilenen Masonlar da vardır?

---

9 "Çırak Derecesi için açıklamalı ritüel". Boyut 16X24 (80 sayfa). İnisiyatik Masonik Grup tarafından hazırlanan tüm obediyans ve tüm sembolik ritlerin kullanımı için hazırlanmış ritüel.

Bu deneyimden güç alan Oswald Wirth, Masonik İnceleme Grubu'nu oluşturacaktır. "Grande Loge Symbolique Ecossaise" 13. Şubat. 1893 tarihli bir sirkülerle "Açıklamalı Çırak Derecesi Ritüeli"ne manevi destek verdiğini ve tüm localarca incelenmesini önerdiğini açıklamış olacaktır.[10]

1894 yılında eldeki bu taslaktan "Çırak Derecesi Kitabı"nın ilk baskısı çıkmıştır. Yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiş ikinci baskı 1908 yılında " Travail et Vrais Amis Fidèles Locası" tarafından bastırılmıştır. Sonra baskılar birbirini izleyecek ve 1931 yılında sekizinci baskısının yayınlanması gerçekleşecektir.

Genç Masonlardan pek azı Oswald Wirth'in yapıtını tanımaktadır. Halen hayatta olan eskilerin ise kitaplıkları 1940/44 yılları arasında yağmalanmış, yakılıp yıkılmıştır. Hemen hemen bütün locaların arşivleri yok edilmiştir. Ancak bütün bunlar Oswald Wirth'e bağlılık sevgisinin ayakta kalmasını yok edememiştir.

Bunca yıl geçmesine rağmen Fransız Masonluğu'nun içine işleyen ve bu yüce sevgiyi ayakta tutan, Fransız Masonluğu'nu diğer yabancı Masonluklardan farklı kılan güç nedir?

Oswald Wirth'e göre Masonluk yaşayan bir organizmadır. Dolayısıyla her canlı varlığı oluşturan organların tümünde olduğu gibi, Masonluğun da bir fiziki ve bir de ruhi yanı vardır. Maçonnerie ve Masonizm, yani Masonlukla Masonizm arasındaki farkı birbirinden ayıramayan hiç kimsenin, Oswald Wirth'i anlaması mümkün değildir. Bana yazmış olduğu ilk mektupta bu konuya değinerek, beni her şeyden önce bu temel sorunla yüz yüze bırakmıştır:

"*… Masonlukla Masonizm arasındaki farkın ne olduğunu bilmemiz gerekiyor. Masonluk belirtilmiş özelliklere sahip erkeklerin bir araya gelerek oluşturdukları bir dernek olup, bu dernek içinde Masonizm vücut bulmaktadır. Masonizm bir anlama, düşünme, manevi kavram ve bir ezoterik öğreti sistemi olup, tüm eleştirel yaklaşımlara karşı koyacak bir yapıya sahiptir.*

"Masonizm'e eğitimsiz Masonlar sırt çevirmekte, insanlığın mutluluğunun kişinin mükemmelleşmesinde gerçekleşeceğine inanmaktadırlar. (Ham Taşın yontulması, Mabet inşaatının temel alınması)…

---

10 "Masonik İnceleme Grubu"nun toplantı tutanakları bendedir. Bu tutanaklar ilginç çalışmalara dayanak olacak niteliktedir. Ancak yazdığım bu "sunuş" bölümünde onlara yer vermenin imkânı olmamıştır.

"1717'de törenle açılan Büyük Loca rejimi sakat doğmuştur; zira bilindiği gibi değişik tarzlarda çalışan Masonik ritlerin arasında bir zıtlık ve uyumsuzluk yaratılmasına neden olunmuştur.

"Ancak Masonizm, ilk ve son olmayacak bir diğer enkarnasyon deneyimi için, halen içinde yer aldığı vücuttan sıyrılacaktır; zira gerçek özelliğini yitiren her şey "Fils de la Putréfaction", yani çürümüş bedenden doğan oğula, yeni bir hayat vermiş olacaktır.

"Bizlerin sorumlu tutulamayacağı bir harici Masonluk vardır. Bu Masonlukla ilgilenenleri kaderleriyle baş başa bırakmak gerekir. Bizlere düşen saf Masonizm'i içimize, kalbimize sindirmek, onunla bütünleşmektir. Her Kardeş bu yönde çalıştığı taktirde, Büyük Görev yerine getirilmiş olacaktır. Diğer rakip Masonik dükkânlara gelince, üzüntü yaratmaktadır. Gerçek Mabedin tasarımının gerçekleşmesi, o kesimin üstüne çıkmamızla mümkün olacaktır. Gönül ve ruh birlikteliği içinde her şey ışıldayacaktır…"[11]

Şimdi aradan otuz üç yıl geçti. Oswald Wirth öleli yirmi yıl oldu. Ben de yaşlılığa ilk adımlarımı atmış durumdayım. Ancak Masonik zincir hiçbir zaman kopmadı. Genç Masonlar da Masonluğun yansıttığı *görünümden* tıpkı bir zamanlar bizlerin duyduğu sıkıntıyı duymaktalar; ancak özgün Masonizm sayesinde sonsuza dek canlılığını koruyacak Masonik ruhun varlığını yaşayacaklardır.

Laval, 13 Mart 1962
Marius LEPAGE

Marius LEPAGE (23.09.1902 - 01.06.1972)

Bu üç kitaplık eserin "sunuş" bölümünü kaleme alan Marius Lepage, 1902 yılında doğmuş ve 1926 yılında Volney Locası'nda tekris olmuştur. Giderek yazıları, kitapları ve Masonik araştırmalarıyla ön plana çıkmış olan bir Kardeşimizdir. 1912 yılında Oswald Wirth'in yayına açtığı Sembolizm Dergisi'nde yazılar yazmış, Yayın Yönetmenliği görevini sürdürmüştür. Bunu tamamen bir gönül işi olarak üstlenir. Oswald Wirth'le birlikte olmaktan, onunla çalışmaktan onur duymaktadır.

---

11 Oswald Wirth'in Marius Lepage'a mektubu (26 Ocak 1929).

KEFALET ve KEFİL OLMAK

Ozan BİTİK

This essay deals with the philosophical issue of bail and vouching for. How a man trusts another man? Is a third person's vouch enough to rely on someone? After discussing bail and confidence as a human relations issue author then comes to proposing a candidate into a lodge. He debates on the proposer's vouching and the importance of the accuracy in proposer's decision.

Bir Çırak Mason uzaylılar tarafından kaçırılır. Uzay gemisinin kaptanı Çırak Mason'a korkmasına gerek olmadığını, tek amaçlarının insanlığın kültür birikimini daha iyi anlamak olduğunu söyler. Her gün bir başka insanı misafir edip kısa bir sohbet sonrasında evlerine bıraktıklarını anlatır. Bugünün konusu kefalet ve kefil olmaktır. Uzay gemisinin dünyayı gören geniş penceresinin önünde sohbete koyulurlar. Kaptan, konuyu açar:

Kaptan- Siz insanlardaki bu kefalet uygulamasını mantıksız buluyorum. Bir insanın güvenilmezliğini bir başka insana güvenerek veya şahıslar arasındaki güvenin bağlayıcılığına dayanarak çözmeye çalışıyorsunuz. Burada bir çelişki var!

Çırak Mason- İnsanların güvenilmez olduğunu varsayarsanız elbette bu sonuca varırsınız.

Kaptan- İyi de kefil isterken türünüzün diğer insanlarına güvenmeyen siz değil misiniz?

Çırak Mason- Doğa güvenilmezdir. İnsanlar birbirine güvenir. Kefalet, diğer insanların güvenilmezliğine karşı bir savunma mekanizması değildir. Kefalet, doğanın güvenilmezliğini insanların birbirine güvenerek aşmaya çalıştığı bir dayanışma biçimidir.

Kaptan- İnsanların birbirine güvendiğini söylüyorsun ama aranızda katiller, hırsızlar, dolandırıcılar, tecavüzcüler var. Bunlara da mı güveniyorsunuz?

Çırak Mason- Toplumun içerisinde elbette güvenilmez bireyler mevcuttur, ancak bireye atfedilen güvenilmezlik doğanın güvenilmezliğinden kavramsal olarak ayırt edilemez. İnsan topluluğunun içerisindeki güvenilmez bireylerin toplam nüfusa oranı doğa şartlarından doğrudan etkilenmektedir. İnsan topluluğunun kendi içindeki güvenilmez bireylere karşı mücadelesi de bu bağlamda insanın doğayla mücadelesinin bir parçasıdır.

Kaptan- Siz de bütün suçu doğaya attınız.

Çırak Mason- Elbette, ben doğa ile insan arasında tarafsız değilim, insanların tarafındayım. Örneğin; bir kaplana da güvenemezsiniz, kaplan katildir, ama biz insanlar biliriz ki kaplanın katilliği doğası gereğidir. Mekanizmasını her zaman apaçık göremesek de insanların katilliği de doğaları gereğidir. Dünyanın iklimi değişip su ve yiyecek kaynaklarımız yüz kat azaldığında, eğer o zamana kadar insanlık buna somut bir alternatif yaratamamış ise belki bugünün medeni insanları, yarının katilleri, hırsızları, tecavüzcüleri olabilirler.

Kaptan- Anladım, siz insanlar birbirinize güveniyorsunuz ama tabiata güvenmiyorsunuz. Ancak halen bu kefalet konusunda anlamadığım bazı şeyler var. Kefilin kefalet akdinden kaynaklanan hiçbir çıkarı yok, hatta mağduriyet riski var. Kendi çıkarınıza olmayan bir konuda başkası için neden risk alıyorsunuz?

Çırak Mason- Çünkü insanların özünde onları bir arada tutan bir iyilik vardır. Ancak bu iyilik sayesinde bir arada ve doğaya karşı var olabiliriz. Nasıl doğadan elde ettiğimiz kaynaklarımızı paylaşıyorsak, doğadan gelen riski de paylaşırız.

İnsanlık yalnızca bugünün doğa şartlarıyla değil zamanla da mücadele halindedir. İnsan hayatının döngüsel karakteri hayata yeni gelenin hayatta olandan kaynakları ve bilgi birikimini devralmasını gerektirir. Her yüz yılda şu aşağıda gördüğünüz dünyada yaşayan herkes ölür ve

bunların yerini yenileri alır. Dünya üzerindeki tüm kaynaklar sürekli bir biçimde geleceğe doğru el değiştirir. Kaynakların el değiştirmesi zaman aktığı sürece doğanın insanlığa dayattığı bir zorunluluktur. Bilgi de bir kaynaktır ve benzer şekillerde aktarılır.

Aşağıda, doğanın insanı hiç üzmediği, sınırsız kaynaklara sahip, insanların birbirine sınırsız güvenebildiği bir dünya olsaydı, bu sözünü ettiğim kaynak aktarımı ne kadar pürüzsüz ve akıcı olurdu. Belki, kefalete gerek olmazdı.

Aşağıda, doğanın insanı sürekli ezdiği, kimseye güvenemeyeceğiniz sağ kalmanın tek amaç olduğu bir dünya olsaydı, bu sefer de kaynaklar hiç aktarılamazdı. Belki kefalet yeterli olmazdı.

Aşağıdaki dünya ne ilki kadar iyi, ne de ikincisi kadar kötüdür. Kefalet de gerçek dünya içinde doğanın güvenilmezliği ile insanın güven ihtiyacı arasındaki dengenin insanca kurulmasından ibarettir.

Uzay gemisinin kaptanı, Çırak Mason'la yaptığı sohbetten memnun kalmıştı. Karşılıklı teşekkür ve vedalaşma faslının ardından uzaylılar Çırak Mason'u evinin önündeki otobüs durağına ışınladılar. Çırak Mason uzaylılara Mason olduğundan bahsetmemişti, zaten kendisi Masonluğu anlama sürecindeyken bir de dünya dışı varlıklara Masonluğu nasıl anlatabilirdi ki? Otobüs durağı Çırak Mason'un evine beş dakikalık yürüme mesafesindeydi. Çırak Mason yol boyunca kefalet kavramını bir de Masonik perspektiften düşündü ve içinden şunları geçirdi.

Masonlukta da kefalet aynı ihtiyaçtan, belki de en önemli kaynağın yani bilginin aktarımının getirdiği zorunluluktan doğmaktadır. Masonluğun ışığı aktarabilmek için yeni Masonlara ihtiyacı vardır. Dünyanın kaynakları nasıl el değiştiriyorsa Masonluğun kaynakları da aynı biçimde el değiştirmektedir. Bu aktarım kaynağa sahip olan önceki neslin kaynağı devredeceği yeni nesle güvenmesini gerektirir.

İnsanlara atfedilen güvenilmezliğin doğanın güvenilmezliğinden ayırt edilemeyeceğini belirtmiştim. Masonluğun da aynı insanlık gibi doğaya ve zamana karşı varoluş mücadelesinde insanlardan başka güvenecek kimsesi yoktur. Masonluk insanlara, onların vicdanlarına ve insanlığın biriktirdiği temel erdemlere güvenir.

Kefalet sistemini mümkün kılan ve onu yüzyılların ötesinde ayakta tutan şey belki de vicdanın gücüdür. Kefalet, vicdanın insan, toplum ve Masonluk için ne denli önemli olduğunun yaşayan kanıtıdır.

Mason adayı, Tekris Töreni'nde emanet aldığı sırlar ve ettiği yemin ile ömür boyu taşıyacağı bir vicdani yükümlülüğün altına girer. Çırak Mason'un yükümlülüğü nasıl vicdani ise, Çırak Mason'a kefil olan Mason'un yükümlülüğü de yine vicdanidir. Tekris Töreni'nde bahsi birden çok kez geçen kefil olma kavramı adaya, altına girdiği vicdani yükümlülüğün belki de tek başına taşınamayacak kadar ağır olduğunu hissettirmekte; öte yandan Üstadı Muhterem, "Bir Kardeşimizin kefil olması bize yeter" diyerek Masonların vicdanına ve Kardeşliğin gücüne ne kadar güvendiğini ortaya koymaktadır.

Masonluktaki kefaletin harici hayattaki kefaletten belki de en önemli farkı Masonik kefalette kefil olan Mason'un kefil olduğu adayı çoğu zaman kişisel olarak hiç tanımıyor olmasıdır. Aslında, tanısa da fark etmez çünkü Tekris Töreni'nde aday harici hayatta sembolik olarak zaten ölmüştür. Masonik hayatta ise henüz doğmamıştır. Üstadı Muhterem'in "Ona kim kefil oluyor?" diye sorduğu noktada adayın kefil olunabilir tek vasfı "Nur arıyor" olmasıdır. Kanımca, nur arayışı Masonik Kardeşliğin temelini oluşturur ve bir hariciye kefil olunabilmesinin de tek koşuludur.

Çoğu zaman kelimelerin etimolojik anlamı yazıların başında sunulur, ben sonuna koymayı tercih ettim. Kefalet kelimesi Arapça kökeninde "bir şeyi bir şeye katmak ve eklemek" anlamını taşımaktadır. Kefalet perspektifinden bakıldığında "insanlık" insanın insana eklenmesi, "Masonluk" ise Mason'un Mason'a eklenmesi olarak yorumlanabilir.

LOCALARDA YAPILAN KONUŞMALAR

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
001 İDEAL	Göker GÖKTEPE	Masonluk ve Sinema	12.05.14
	Ali KIZILAY	Frans LİSZT Kardeş İstanbul'da	26.05.14
002 KÜLTÜR	Remzi SANVER	Dünyada ve Türkiyede Masonluğa Bir Bakış	23.05.14
	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	06.06.14
003 ÜLKÜ	Semih KESKİL	Tanrı'nın Ölümü	05.06.14
006 KARDEŞLİK	Onur YAZGAN, Cenk ÇINAR	Bağımsızlık	15.05.14
007 HÜRRİYET	Remzi SANVER	Gelenek Kavramı Üzerine Düşünceler	27.05.14
	Turan ARKUT	Bilim ve İnanç Elele	10.06.14
009 ATLAS	Selim GATENYO	Ritüeli Yaşamak	28.05.14
011 MUSAVAT	Ali ÇELİKKOL	Teklif	30.05.14
017 LİBERTAS	Reha NOYAN	Osmanlı İmparatorluğu'nda ve Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Yıllarında Masonluk	21.05.14
	Barış ALTINDAĞ	Osiris Kültü	04.06.14
018 HAKİKAT	Yorgi PETRİDİS	Üstat Derecesinin Anlamı	07.05.14
	Yani KALAMARİS	Zaman İçinde Masonik Hakikat	21.05.14
019 AHENK	Ömer TANBAY	Hasan Ali Yücel Aydınlanması ve Köy Enstitüleri	04.06.14
020 FAZİLET	Mayır GAON	Tarihin Derinliğinde Mabetten Sinagoga	06.05.14
	Ahmet KURTARAN	Mabedimiz Korunmakta mıdır?	20.05.14
	Kemal GÖNENÇ, Erkan İŞMAN	Mason ve Masonluk	03.06.14
030 SADIK DOSTLAR	Bülent ÖZGÖREN, Kerem DİLBER	Hiçbir Şey Ölmez, Her Şey Yaşar	15.05.14
	Can KAPYALI	90. Yılda Lozan Barış Konferansı	29.05.14
031 ÜLKE	Muammer Volkan OKTAR, Enis GÜMÜŞTEKİN	Hiç Bilenle Bilmeyen Bir Olur mu?	13.05.14
032 ŞEFKAT	Mete ŞAR	Mason Olmak	12.05.14
	Yüksel İNEL	Masonik Sembolizmanın Algılanması	26.05.14
033 HUMANİTAS	Serdar ŞATANA	İdeal İnsanlık Mabedi	06.05.14
	Mehmet Akif AKEV	Sufizmin Felsefesi	31.05.14
	İzi DOENYAS	Ritüel ve Meditasyon	03.06.14

035 FREEDOM	Ömer GÜZEL	Pisagor	22.05.14
037 DEVRİM	Vitali MEŞULAM	Kendini Bil	14.05.14
	Bora GEMİCİOĞLU	Masonlukta Semboller	11.06.14
040 PINAR	Çağatay ALTINLI	Siyah ve Beyazı Ayıran Çizgi	13.05.14
	Ali Doğan ÖZTUNÇ, Hazer AKIN, İrfan YAZICI, Feridun BORA, Altuğ ÖNCÜL, Namık Kemal MARTI	Pınar Muhterem Locası 49. Kuruluş Yıl Dönümü Celsesi	27.05.14
041 SEVENLER	Serdar BAŞARIR, Salih KARABULUT, Arif MERTER, Murat SELÇUK, Cüneyt SÜER, Emin ŞİŞMAN, Erden TUĞCU	Kalfa Günlüğü	23.05.14
	Ufuk DEMİRCİOĞLU	İfrat	06.06.14
044 HİSAR	Kemal GÖRKEY	Özgürlük ve Masonluk	06.05.14
	Can TUNCAY, İzzet STAMATİ, Halil T. AKIM, Ayhan ENŞİCİ, Efe BAŞARAN, Kerim OYGUR, Gökhan DÜNDAR, Caner KASIM, Barış TÜZCEL, Evren SALMAN, Mehmet AYANOĞLU, Hilmi KAYAER, Ali ABADAY	Masonluk ve Temel Kavramlar	03.06.14
048 ÜÇGEN	Edip Adil ERGÜN	Anadolu Halklarından Süryani Kadimlerin Tarihteki Yeri ve Önemi	02.05.14
	Ekrem Yalçın YUMLU	Quantum Fiziğinin Felsefeye Etkisi	16.05.14
049 ÜÇIŞIK	Tayfun AKBULUT	Tarihte Yanılsamalar	02.06.14
052 GÜN	Deniz GÜRSOY	Batık Kıtalar, Kadim Uygarlıklar ve Hermetizmin Kökeni	08.05.14
	Ahmet KALIN	Mesleğimizin Hukuku	22.05.14
	Ali TÜMAY	Çırak Derecesi Sembolizmasına Co-Active Bir Bakış	05.06.14
053 ÖZLEM	Mehmet KABASOĞLU, Reha TARTICI	Söyleyemediklerimiz	12.05.14
	Ahmet ŞENKUT	Masonik Lisanımız	26.05.14
054 BAŞAK	Cenk UÇAR, Özgür AKIN	7'nin Büyüsü	08.05.14
	Bülent POZAM, Tolga POZAM, Kerem ÖZALP, Oral DİNSEL, Kaan KAYACAN	Aydınlanma Hareketinde Bir Soluk "VOLTAIRE"	22.05.14

055 İREM	Ufuk BERK	Masonluk ve Yoga	09.05.14
	Şadi YANIK	İhvan-us Safa	23.05.14
	Selçuk GÖKÇE	İrem Neden ve Nasıl Kuruldu – Masonluk ve Kardeşlik Üzerine Kısa Bir Sohbet	06.06.14
057 EVREN	Ahmet DİNÇÇAĞ	Semboller	15.05.14
058 PİRAMİT	Barış ERMAN, Kuvay SANLI	Çelişki Yaşamın Kaynağıdır. Diyalektik	09.05.14
	Ömer KÖKER	Laiklik	23.05.14
	Ferit EROLTU, Mete SARPER	Masonluk Bir Uzlaşma Kültürü müdür?	06.06.14
060 NİLÜFER	Rasim ÇAPANOĞLU	Işığa Koşanlar	27.05.14
062 BURÇ	Erkut ÖZERMAN	Adalet	05.05.14
	Mehmet Ali BEDİRHAN	Minarelerin Dili	02.06.14
067 SEMBOL	Mehmet Kemal ARIKAN	Akıl ve Zeka	12.05.14
	R. Burak EKE	Bildiklerimiz Üzerine Bir Konuşma	26.05.14
068 GÜVEN	Ali Oktay CEVER	Masonluk'ta Yaşayan Bektaşilik	22.05.14
	Nebi ÖNDER	Matematiğin Felsefesi	05.06.14
074 MEŞALE	Altay KESKİN, Serhan İREN	Maya Efsanesi	04.06.14
075 ANADOLU	Arif DAVRAN	Hür Üzerine Düşünceler	13.05.14
	Levent UNUTULMAZ	Eksoterik ve Ezoterik Karşılaştırma	27.05.14
077 SEZGİ	Erol ÖZDOĞAN	Atatürk ve İstanbul	06.05.14
	Mustafa Süreyya SEZGİN, Mustafa UĞUR	Mısır Ezoterizmi	20.05.14
	Ali Ethem KESKİN, Tolga GÜLEN	Doruktan Derinlere Ham Taşı Yontmak	03.06.14
080 AKIL VE HİKMET	Burak MENGÜ	Mevlana	15.05.14
081 BOĞAZİÇİ	Mustafa PAMUKOĞLU	Günümüz Ekonomik Yapısının Masonik Disiplinle İrdelenmesi	21.05.14
	Nebi ÖNDER	İnsan Olmak	04.06.14
084 YEDİTEPE	Önder ÖZTÜREL	Bilgi Nedir?	22.05.14
086 GÜZEL İSTANBUL	Emin BALCI	Kardeşim Mason musunuz?	02.05.14
	Cemil ERKMAN	Tanrı Kavramı	16.05.14
087 GÜNIŞIĞI	Numan Taner BAYAZIT	Birbirimize Nasıl Rehber Olmalıyız?	12.05.14
	Albert MARÇELLİ	İki Filozof ve Aydınlanmaya Etkileri. Descartes ve Spinoza	09.06.14
089 TANYERİ	İzzet Erkan YILDIZEL	Müzik ve Masonluk	23.05.14
	Savaş ÇIĞIR	Ülkü Mabedi	06.06.14
090 SADAKAT	İbrahim BAYTEKİN	Balkanlarda Bektaşilik ve Alevilik	13.05.14
092 MARMARA	Umur KALAÇ	Klasik Batı Müziğinin Büyüsü ve Aydınlanma İlişkisi	02.06.14
093 SABAH GÜNEŞİ	Metin BOZKURT	Popüler Kültür	12.05.14

094 DOSTLUK	Engin EKER	Masonik Ahlak	05.05.14
	Hakan ERKİNER	Ahlak Felsefesi	05.05.14
095 GELİŞİM	Kasım EREN	Düğüm	06.05.14
	Ömer Faruk ÜÇAL	Paganizm	02.06.14
096 ONUR	Uğur SÖZER	Her Yanlışın Çekinmeden Açıklanabilmesi Hakikate Doğru Atılmış Bir Adımdır	03.06.14
098 UMUT	Aydın SAV	İki Evren ve Bir Yaşam Molekülü	09.06.14
106 YAKACIK	Rüstem VAGAS	Konfüçyüs	11.06.14
107 KADIKÖY	Hasan KALAFAT	Tarihte Suçlanan Suçsuzlar	12.05.14
	Murat DİNO	Regiüs, Masonluğun İlk Yazılı Belgesi	26.05.14
	Metin BENER	Yunus Emre	09.06.14
108 GEOMETRİ	Fikret YAKAR	Köy Enstitüleri	14.05.14
	Erol DEĞERLİ	Bilgelik ve Zorbalık	28.05.14
111 DOĞU	Salih CENGİZ	Evrende Neyiz ve Neredeyiz?	13.05.14
	Kerim SUCU, Selim ERİŞ	Pisagor ve Bardağı	27.05.14
112 ÜLKÜM	Cüneyt ORAL	Yolculuk	10.06.14
116 UFUK	Fırat AVCI	Akıl ve Akılcılık	12.06.14
118 DORUK	Can ÇAĞDAŞ	Tarih İçinde Ezoterik Oluşumlar ve Masonluk	20.05.14
119 ÖRS	Metin DELEVİ	1933-1945 Avrupa Masonluğu	29.05.14
121 TESVİYE	Hakan KOPANER, Salim DÜNDAR	İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	29.05.14
123 SABAH YILDIZI	Bülent BİLGİN	Anılarla Yıldız Sarayı	02.06.14
124 GÜNEY	Gürhan CİHAN, Ali Rıza CANİK	Uygarlık Tarihi - 2	08.05.14
	Kemal HACIOĞLU, Cemre TÜYSÜZ, Ali Rıza CANİK	Uygarlık Tarihi - 3	22.05.14
	Ali Rıza CANİK, Göker SÖNMEZ, Orhan ARSLAN	Uygarlık Tarihi - 3	05.06.14
125 ATAYOLU	Atilla ERDEMLİ, Mithat ÇELİKPALA, Cem ÖZORAL, Cem ALTINÖRS, İlke YENER, Cem Güneş SEL	Richard Bach - Martı	12.05.14
	Can KAPYALI	90. Yılında Lozan Barış Konferansı ve Masonluğumuz	26.05.14
	Metin GÜRBÜZ	Neden Düşünce Odası?	09.06.14
	Nevzat KAVAK	Niçin Yoksul ve Çıplak Bırakıldık?	09.06.14
127 ALTAR	Serdar ARGIÇ	Masonik Tarih ve Mesleğimizin Temelleri "Tapınak Şövalyeleri Sonrası, Coğrafi Keşifler ve Örgütler"	13.05.14

	Melih ÜSTÜN	İnsan Hakları, Düşünce ve Söylem Özgürlüğü Mirandola'nın Dokuzyüz Tezi	13.05.14
	Aydoğan TAPŞIN	Masonik Tarih ve Mesleğimizin Temelleri "Mesleğimizin Manevi Temelleri"	27.05.14
	Özgür ARISOY	İnsan Hakları, Düşünce Söylem Özgürlüğü "Martin Luther'in 95 Tezi"	27.05.14
	Selim KARAHAN	Altın Para, Defne Dalından Taç ve Kılıç Niçin Önemlidir? Kalfa Nasıl Kullanmalıdır?	27.05.14
	Roben İPEKEL	Masonik Tarih ve Mesleğimizin Temelleri "Niçin Buradayız?"	10.06.14
	Edip KEFLİ	İnsan Hakları, Düşünce ve Söylem Özgürlüğü "İngiltere-1688 Haklar Bildirgesi"	10.06.14
131 YÜCEL	Ahmet KİĞILI, İlteriş GÖNEN, Sinan ŞAHİN	Yakın Tarihimiz: Jön Türkler	08.05.14
132 GÜZELLİK	Reha EREKLİ	Acıların Büyüttüğü Sevgi: Mübadele	08.05.14
133 KÜRE	Bilgin TURNALI	Alevilik Nedir? Şia ve Bektaşilik ile İlişkisi Nedir?	12.05.14
	Muzaffer AKSOY	Osmanlı'da Devşirme Yöntemi ve Enderun	09.06.14
135 ÇEKİÇ	Suat DÜRÜSTKAN	Yazılı Olmayan Kurallarımız	06.05.14
	Mustafa ÇETİNKOL, Sabri OZAN	Loca Açılışının Ezoterik Yorumu	20.05.14
	Kadir DABBAĞOĞLU	FelsefEspri	03.06.14
	Bilgehan BİLGEN	Mutfak ve Felsefe	17.06.14
136 KOZA	Selçuk ONART	Vicdan	08.05.14
139 TAŞOCAĞI	Derviş USLU, Edip SANER, Emin ŞAYLAN	Farklı Pencerelerden Vahdet-i Vücut	14.05.14
	Erman SÜSLER	Masonluğun Dinamikleri	11.06.14
141 MİMAR HİRAM	Fikret TANIRGAN	Osmanlı'da Mimari	21.05.14
	Akın EROL	Pi Sayısı ve Gizemleri	04.06.14
144 KÖRFEZ	Ali ORCAN	Pisagor'un Kadehi	05.06.14
146 ZEYTİNDALI	Murat Cem ÇAĞLAYAN	Hür İnsan	30.05.14
	Faruk KAZANCI	Kalfa	30.05.14
	Taner BAYAZIT, Tarhan YURDAKUL	Masonlukta Tolerans ve Türk Kültüründe Hoşgörü	13.06.14
147 IRMAK	Serhat KUT	Gerçek, Gerçeklik ve Hakikat	06.05.14
	Cem HIZLAN	Önce İnanmak Vardı – Göbeklitepe	20.05.14
	Yaman Ömer ERZURUMLU	Diyonizos Felsefesi	03.06.14
150 SEBAT	Doğan Ziya BAŞAK	Hür Masonluk ve Kutsal Kavramı	13.05.14
	Mehmet Eyüp KIZILOK	Cumhuriyet ve Demokrasi	10.06.14

151 SEVGİ YOLU	Eyüp YILDIRIM	Sematik Dinlerde mabet	12.05.14
	Cem DÜRÜST, Tan CİMİLLİ, Umut DENİZ	Mabedin Fizik ve Metafizik Boyutları	26.05.14
	İbrahim BÜLBÜL	Ülkü Mabedi	09.06.14
155 RÖNESANS	Ayhan ÖZDEMİR	Mimarın Ölümü	27.05.14
156 VEFA	Feridun DİNÇER	Yusuf – 1	23.05.14
	Feridun DİNÇER	Yusuf – 2	06.06.14
160 AYDINLANMA	Yıldırım USER	Aydınlanma ve Müzik	14.05.14
	Göksel YÜCEL	Atatürk ve Bankacılık Devrimi	28.05.14
161 AKASYA	Serdar ALKAN	Alman Aydınlanması	12.06.14
163 ATAİZİ	Alican MALTA	V.I.T.R.I.O.L. Hermetizmden Simyaya, Gül – Haç'tan Tefekkür Hücresine	15.05.14
	Vahit KONGUR	Asos Felsefe Notları	12.06.14
168 AKEV	Berç BİRIŞIK	Yaratılış Oratoryosu	09.05.14
	Netsi HULLU	Kabala'nın İfşası	23.05.14
173 CUMHURİYET YILDIZI	Tuncay DOĞU, Serkan KOCADERE, Abdullah Oğuz SIRMALI, Ali TUNCER, Orhan Sanlı BAYKENT	Güneşin Sesi Mozart	14.05.14
174 İSTANBUL	Önder ÖZTÜREL	Bilgi Nedir?	09.05.14
	Cüneyt YALÇINÖZ	Ezoterik Metot ve Kadim Geçmişi	23.05.14
	Serhan KANTARCI	Aydınlanma Çağına Kısa Bir Bakış	06.06.14
175 PETEK	Önder ÖZTÜREL	Bilgi	15.05.14
	Güçlü ÖRER	Ezoterizm, İçsel Yolculuk ve Kapılar	29.05.14
177 ZAFER	Haluk ÖZER	Bir Masona Yakışır Şekilde Yaşamak	22.05.14
	Murad YAZAR	Sorumluluklarımız	05.06.14
179 BİLGE	Necat TUNCER	Sembollerle Anlatmak İstediklerimiz	14.05.14
	Uğur SÖZER, Erkan AKSU	Evrensel Zeka	28.05.14
	Bayla ALTUĞ, Yusuf MUĞALOĞLU	Zaman Yönetimi ve Kullanımı	11.06.14
180 KALKEDON	Can KAPYALI	Masonluğun Kökenleri	12.05.14
181 VATAN	Emrullah TAŞINDI, Murat İMER, Osman TELCİ, Olkan BUDAK, Serhat ŞAHİN, Yaman ÇAKIROĞLU	Doğu'dan Batı'ya Bilgelik Öğretileri: Doğu-JAPON; "ŞİNTOİZM ve BUDİZM"	14.05.14
	Zekai MEMİŞ, İbrahim BAYTEKİN, Yaman NAMLI, Ateş YANYALI, Murat GÜRER	Doğu'dan Batı'ya Bilgelik Öğretileri: Doğu-HOROSAN; "SABBAHİLİK, HAŞHAŞİLİK, SAABİLİK ve ESSENİLER"	11.06.14

185 SİMGE	Ali KOCAİLİK	Modernite – Postmodernite	12.05.14
	Mutlu BAŞPINAR	Masonluğun Kökeni	26.05.14
	Tolga GÖNENLİ	Ülke Güvenliği ve Masonluk	09.06.14
186 LOTUS	Oğuz TÜR	Çırak Derecesi Avadanlıkları	07.05.14
	Zeki MONKUL	Masonik Etiket - Devam	21.05.14
189 HUZUR	Mustafa ÇETİNKOL, Sabri OZAN	I. Derece Açılış Ritüelinin Ezoterik Yorumu	21.05.14
197 VİTRİOL	Ömer KÖKER	Laiklik	13.05.14
200 EGERAN	Harun KUZGUN, Nejat ÇETİNKAYA	Önceki Büyük Üstat En Muhterem Enver Necdet EGERAN Kardeş	23.05.14
201 İLERİ	Edip SANER	Nefesten Oluşa Söz	05.05.14
	Erim DENEL	Batı Medeniyeti ve Masonluktaki Rolü	02.06.14
202 ATAÇAĞ	Halit YILDIRIM	Ahlak, Etik, Vicdan, Erdem ve Masonluk	07.05.14
	Adil SALEPÇİOĞLU	VITRIOL'den Gönye Pergel'e Bir Yolculuk	04.06.14
207 KÖŞETAŞI	Ersal AKÇAY	Kutsal Dağlar	02.05.14
	Yüksel ÖNÜR	Siyah Beyaz	16.05.14
	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma	30.05.14
208 AKKAN	Teoman ÖZERDEN, Mahmut DEMİRKOL	Ayna	07.05.14
	Remzi SANVER	Masonluğun Bazı Temel Kavramları	04.06.14
	Başar MÜNİR, Mahmut DEMİRKOL	Küba: Devrim, Değişim ve Masonluk	18.06.14
209 ADALET	Ahmet ŞENKUT	Masonik Lisanımız	16.05.14
	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	30.05.14
	Önder ÇEREZCİ	Magna Karta	13.06.14
211 ALEV	Murat BOYLA	Harici Alemde Bir Masona Yaraşır Şekilde Davranmak	11.06.14
212 GÖNÜL DOSTLARI	Tunca MERİÇ	Rosslyn Chapel	11.06.14
214 KARDELEN	Naif TİMUR, Mustafa Süreyya SEZGİN	Dinlerde Adalet Kavramı ve İnsan Hakları	15.05.14
	Haydar ARSLANCA	Hermetizm ve Zihinsel Transformasyon	12.06.14
215 SU	Selami YILDIRIM, Hasan ATAŞOĞLU	Bir Masonun Bireysel Kimliği: Benim Kim Olduğumu Biliyor musun?	07.05.14
218 ATEŞ	Süleyman TAŞDEMİR	Kalfalık Sanatı	16.05.14
219 HÜR DUVARCILAR	Atilla BÜYÜKTUNCAY	Ömer Hayyam	30.05.14
221 PERA	Neşet KARACA	Kalkınma Yolunda "Öteki"ni Anlamak: Köy Enstitüleri	02.05.14
	Ömer TURGAY	Masonik Gözle Ömer Hayyam	16.05.14
	Haldun YENİ	Altın Oran	30.05.14
	Tayfun ÖZATALAY, Emin AYABAKAN	Masonluğun Toplumsal Görev ve Çalışma Anlayışı	13.06.14

224 ERGUVAN	Tunç SALMAN	Zaman Nedir?	02.05.14
	Mehmet BALKANAY	Bilim ve Din	16.05.14
	Uğur ÖZCAN, İsmail ÇOKSAYAR, Denyan MANSUROĞLU, Hakkı AKTAŞ	Tefekkür Hücresine Ontolojik Bir Bakış	30.05.14
	Şeref EREN, Güven KOCA, Osman Sedat ÖZMEN, Özgür GİRİT	Bilgi Güçtür	13.06.14
	İlhami KULEN	Hasenat	13.06.14
225 EUCLİDES	Burak BORAN	Albert Pike'ın Hayatı ve Çırak Derecesi Ezoterizmi	23.05.14
	Ömer AYAN	Tarih Öncesi Mabet: Göbeklitepe	06.06.14
226 IŞIK SELİ	Murat BAKIŞ	Sihirli Flüt	23.05.14
227 NEDRET	Melih SİSA	1204 İstanbul	04.06.14
	İlhan TOLUNAY	Masonik Kimlik	11.06.14
228 REFORM	Mert ÜNSAL, Serhan ERFİDAN, Mete ÖZOK	Batı'dan Doğu'ya Bir Seyahat – Templier Şövalyeleri	09.05.14
232 EVRENSEL	Numan AYDINOĞLU, Hasan YÜKSELİR	Türkiye Cumhuriyeti'nin Ulusal Müzik Kültürü Üzerine Bir Kritik ve Sonuçları	02.05.14
235 TRAKYA	Uğur SÖZER	Her Yanlışın Çekinmeden Açıklanabilmesi Hakikate Doğru Atılmış Bir Adımdır	15.05.14
	Remzi SANVER	Masonluğun Temel Değerleri ve İlkeleri	29.05.14
236 NİKOMEDİA	Asaf TANAĞAR	Aydınlanma Kavramı	02.05.14
	Mustafa SERT	İşaretler ve Çağrılar	16.05.14
	Yunus ÇELİK	Gerçek, Gerçekçilik ve Hakikatin Doğası	13.06.14
DELPHİ	Cem ORÇUN	Sır Saklama	17.05.14
	Üstün GÜRTUNA	Masonluk ve Rönesans	14.06.14
ÇANAKKALE	Semih MEDENİ	Kuruluş Anıları	03.05.14
	Erhan MERDANOĞULLARI	18 Mart Çanakkale Zaferi	03.05.14
	Erol DOLUNAY	Obediyanslar ve Loca Görevlileri	07.06.14

ANKARA

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
005 UYANIŞ	Yücel GÜNGEN	Masonik Protokol	02.05.2014
	Rüştü GÜNER	Hasan Ali Yücel; Aydınlanmanın Bayraktarı	16.05.2014
	Erim TANJU	Masonik Söyleşi Damlaları	20.06.2014
010 DOĞUŞ	Murat ERGİN	Güzellik	27.05.2014
	Haluk AKBAŞLI	İnternet Kullanımının Masonluğa Etkileri	10.06.2014
012 YÜKSELİŞ	Ömer KÖKER	Atatürk'ün En Büyük Mirası; Laiklik	15.05.2014
021 BARIŞ	Nadir ELİBOL	Taş Konuştu	05.05.2014
	Haluk GÜNUĞUR	Kudüs'ten Geliyorum	02.06.2014
022 DİKMEN	Alper ÖMEROĞLU	Masonluk ve İletişim	15.05.2014
027 YILDIZ	Şahin YENİŞEHİRLİOĞLU	Hz. İsa, Hz. Karl Marx, Hz. Marilyn Monroe	08.05.2014
	Enver ÖZCAN	Masonluğun Yazılı Olmayan Kuralları	12.06.2014
036 ÇANKAYA	Emin Aydın YAĞMURLU	Küresel Isınma ve İklim Değişikliği	09.05.2014
	Cemal KOVALI	Dul Kesesi ve Nafaka	09.05.2014
	Emin GÜROL	57 Yılda Gördüklerim, Duyduklarım	23.05.2014
	Onur SEFER	II. Derecenin Kelimesi	13.06.2014
	K. Süha BOYLU	I. Derecenin Kelimesi	13.06.2014
038 ARAYIŞ	Gökhan AYKAÇ, Orhan ÖZYİĞİT	Ben Bir Mason Olarak; İnsanlık Mabedi Kurma İdealini Gerçekleştirmeye Çalışan Masonları arıyorum	06.05.2014
	Yavuz GÜVEN	Ben Bir Mason Olarak; Kendini Bilen, Hata ve Kusurlarını Düzeltmek İçin Çaba Gösteren Masonları arıyorum	03.06.2014
	Hakan BENZER	Soma Sadece Bir Maden Kazası mı? Bir Bakış Açısı…	17.06.2014
039 ÜÇGÜL	Korkut ÖZKORKUT	Varoluşçuluk ve Hürmasonluk	14.05.2014
	Alper ÖMEROĞLU	Masonluk ve İletişim	28.05.2014
	Kemali BAYAZIT, Arda ÖZEN	Yeni Anayasadan Beklentiler	11.06.2014
	Tarkan ARİÇ, Emir ŞERİFOĞLU, Murat SEVİNÇ	Dünyadaki Masonik Örgütlenmeler	25.06.2014
045 AHİLER	Can ÖZGÖN	II. Dünya Savaşı, Nazi Dönemindeki Türk Diplomatlar	08.05.2014
	Erkan YÜCEL	İnsan ve Şiir	22.05.2014
	İsmail BAYER	Yaşamak Diye Bir Şey	12.06.2014
046 ÇAĞ	Abdullah DÖRTLEMEZ	Tarsus ve Mitras Gizemi	05.05.2014
	Alper ÖMEROĞLU	Masonik İletişim	16.06.2014

050 GÖNÜL MİMARLARI	Kutay ALPUĞAN	Locamız Ambleminin (Iyonyen Başlıklı Sütun) Anlamı	06.05.2014
	Adnan ERBAŞ, Boğaçhan SÖZMEN, Ali Nihat YAVŞAN	Ölümün Ötesine Geçmek Giordano Bruno - Galileo Galilei	20.05.2014
056 ANKARA	Ahmet ŞENKUT	Masonik Lisanımız (Terminolojimiz)	02.05.2014
059 YUNUS EMRE	Ünsal YAVUZ	Cumhuriyetin Nitelikleri ve Günümüz	12.05.2014
	Volkan ÖZGÖMEÇ	Şahmeran	26.05.2014
063 İLKE	Alper ERGUN	Çırak Masonun Görev ve Sorumlulukları	23.05.2014
064 ATANUR	Doğan ÇAPAN	Masonik Memorial Hall	02.06.2014
066 ÇUKUROVA	S. Şakir AKDEMİR	Masonlukta, Ne Umdum Ne Buldum	13.05.2014
	Selman UNGAN	Belgeler Işığında 1965 Olayları	27.05.2014
	Tamer GÖK, Ziya YALAZ	Temel Erdemler ve Bilgelik	10.06.2014
069 ERDEM	Belgin ERKAN	Yaşam ve Masonluk	06.05.2014
070 DENGE	Aytek İTEZ, İlhan KURAL, Bülent HATAY	Bir Yudum İnsan: Oscar Wilde	13.05.2014
	Ahmet YAY, Kubilay VARLI	İş Etiği	27.05.2014
	Sinan KORKAN, Tayfun OKMAN	Kant'ın Özgürlük Anlayışı	10.06.2014
	Sedat YERLİ	Ritüellerden Bir Kavram; Görev	24.06.2014
	Yiğit COŞKUN, Doğa GÜRAY	Bir Yudum İnsan: George C. Marshall	24.06.2014
73 DOĞAN GÜNEŞ	Özcan KAYMAK	Türkler ve Batı	26.05.2014
076 TOLERANS	Yavuz ÇINAR	Hiramı Kimler Öldürdü?	14.05.2014
083 ÜÇNUR	Belgin ERKAN	Masonik Disiplin ve Özveri	12.05.2014
	Sinan SOMER	Özgürlük Heykeli	23.06.2014
088 BAŞKENT	Yılmaz KILIÇ	Mevlevilik	16.06.2014
091 GÖKKUŞAĞI	Yusuf KANLI	Kıbrıs'ta Son Tango	02.05.2014
	Ender GİRAY	Masonik Disiplin	16.05.2014
	Mete GÜRLER	Akıl Tutulması	30.05.2014
101 HOŞGÖRÜ	Turgay ÇELEN	Tanrı Kavramı	04.06.2014
103 ANTALYA	Mustafa CANAYDIN	Hiram	02.05.2014
	Erol GÜNTEKİN	Masonlar ve Toplum	15.05.2014
	Ömer KÖKER	Laiklik	05.06.2014
104 EKİN	Sezai YILMAZ	Masonluğun Temel İlke ve Kavramları Üzerine Düşünceler	06.05.2014
	Candan AKALIN	Dünyanın İlk Tapınağı Göbeklitepe	03.06.2014

109 YÖRÜNGE	Tevfik ORBEY	Lovis Broglie'den Aldığım Masonik İlham	13.05.2014
	H. İlker GÖRMÜŞ	Her Şeyi Gören Göz Sembolizması	27.05.2014
	Necdet ATALIK	Çırak Derecesi Tablosunun Sembolizması	10.06.2014
110 PERGEL	Sümer İDİL	Çalışmalarımızda Dikkat Edilmesi Gereken Konular	06.05.2014
	Saffet BAYKA	Tekliften Tekrise	03.06.2014
	Cihangir GENER	Ezoterizm ve Masonluk	17.06.2014
114 UYUM	Bülent ÇETİNER, M. Alper GÜNGÖR, C. NEVRES ERBAŞI	Köy Enstitüleri	22.05.2014
	Altuğ EKNİ, C. Oruç YAPAKÇI	Yol Arkadaşlığı	12.06.2014
117 GÜNEY YILDIZI	Güran DİNÇER	Bektaşilik	08.05.2014
122 AND	Yaşar AYSEV	Masonik İnisiyasyon ve Pisagor	21.05.2014
	Hilmi GÜVEN	Doğu Masonluğu ve Rudolf Glaver	04.06.2014
	Turgut ÇOPUROĞLU	Zenginlik, Mevkii ve Güç	18.06.2014
126 ESKİŞEHİR	İsmail ERCİYAS	Masonlukta Adap	12.05.2014
	Belgin ERKAN	Düşünce Özgürlüğü	26.05.2014
	Oğuz ÇİLİNGİR	PANEL 3 - Laiklik, Çağdaş Eğitim ve Masonluk	
	Atilla SOYELÇİN	Laiklik ve Masonluk	09.06.2014
	Adnan TEKİN	Tevhid-i Tedrisat	09.06.2014
	Mustafa ACAR	Türkiye'de Eğitim Sorunları	09.06.2014
128 ÇINAR	Yurdanur SEPKİN	Neydik, Neyiz Ne Olmalıyız	15.05.2014
	Ömer AYTAÇ	Anlaşılamayan Deha: Tesla	29.05.2014
	Üstün DÖKMEN	Sekularizm, Freud, Musa, İsa ve Diğer Asalar	05.06.2014
130 EVRİM	Levent ÖZTÜRK	Kardeş Sofrası, Yazılı Olmayan Kuralları ve Tatildeki Mason	16.06.2014
137 PUSULA	Ahmet Emin Aslan	Masonluk ve Aidiyet Üzerine	07.05.2014
140 ODAK	Oktay ERGİN	Çırak Derecesi Felsefesi	15.05.2014
	Mehmet GÜRKAN	Dram Sanatı ve Masonik Törenler	05.06.2014
152 DEFNE	Haluk ÜÇEM, Cem SALAŞ	Mitler ve Us'a Dayalı Felsefi Yaklaşımlar	07.05.2014
	Can Ahmet İLHAN	Bilim Felsefesi	21.05.2014
	Şahin YENİŞEHİRLİOĞLU	Platon'a Göre Varlık	04.06.2014
	Orkun AĞAOĞLU	Siyaset Felsefesi	18.06.2014
153 BİLİM	Emir ERTUN	Türk Uygarlık Tarihi	28.05.2014
	Ural ADA	Ortaçağ	25.06.2014

154 ÖZGÜRLÜK	Sezai Sami YILMAZ	Hermes, Hermetik Ezoterizm ve İnisiasyon	13.05.2014
	Edem ŞENGÜL	Peyzaj Mimarlığı Temelinde Feng Shui Tasarım İlkelerinin Masonik Bağlamda İncelenmesi	10.06.2014
158 MOZAİK	Ümit Gökuç	Akıl, Zeka, Vicdan Bağlamında Düşünebilen ve Düşünce Üretebilen Günümüz İnsanı	09.05.2014
	Bahadır BAŞOL	Avusturya ve Masonluk	23.05.2014
	Genco ÇETİNKANAT	Bireyin Tanrı Anlayışı ve Dinsel İnanç Sistemleri	13.06.2014
159 GÜNEŞ	Hüseyin TÜMER	Disiplin ve Özgürlük	22.05.2014
	Mustafa MELİKOĞLU	Masonluk ve İletişim	12.06.2014
162 ÇAĞRI	Ömer Lütfi GÜLKAL	Kusursuz Bir Eser Yaratmak	13.05.2014
	Tunç TURANALP	2001 A Space Odyssey: Masonik Bir Yorum	27.05.2014
	Çağlayan KARAPINAR	Antik Medeniyetler: Hakikatin Farklı Lenslerden Günümüze Yansıması	10.06.2014
165 HİTİT GÜNEŞİ	Tufan İLHAN	Bacon Üzerine Düşünceler	26.05.2014
166 BİRLİK	Berk YÜKSEL	Bir Garip Yahudi; Nasıralı İsa	20.05.2014
	Fehmi ÇATALTEPE	Kumran Yazıtları	03.06.2014
169 TANYILDIZI	Aydemir BOZKAYA	Maslow'un İhtiyaçlar Teorisine Göre Seçimlerin Psikolojik Analizi	26.05.2014
170 ŞAFAK	Namdar ULUŞAHİN	Masonik Psikoloji	12.06.2014
183 SİMURG	Orhan PAZARCIK	Gülebilmek, Kahkaha Atabilmek	08.05.2014
	Mehmet BEKAR	Türkçede Masonluk, Masonlukta Türkçe	22.05.2014
191 SEDİR AĞACI	Murat ALTUNAY	Tanrı Kavramı	09.05.2014
	Latif KURT	İnsan Evrimi	23.05.2014
194 AYDINLIK	Serhat Özgür AYDIN	Sembollerin Dili ve Masonluk	14.05.2014
	Sinan SOMER	Masonik Ayasofya	11.06.2014
195 KAYNAK	Erkan UÇAR	18. Y.Y. Felsefesine Genel Bakış	14.05.2014
	Devran AKSUNGUR	19. Y.Y. Felsefesine Genel Bakış	28.05.2014
	Ahmet SÜRMELİ	Türk Aydınlanması ve Eğitim	11.06.2014
196 SAĞDUYU	V. Haluk KÖSE	Narsizm ve Hırslarımızı Yenmek	12.05.2014
	Mustafa ÖZÜNLÜ	Shrinerler	26.05.2014
	Ahmet KAYA	Özgürlük ve Masonluk	09.06.2014
203 ÖNDER	Selçuk GEÇİM	Bilim Teknoloji Arasındaki Geçiş ve Toplumsal Yapıya Etkileri	08.05.2014
	Mehmet KALPAKLI	Yaşamın Her Anında Bir Mason Olabilmek	22.05.2014
206 YÖNTEM	Aydemir BOZKAYA	Zorbalık, Cehalet ve Milgram Deneyi	02.05.2014

210 DÜŞÜN	Ender ARKUN	Bilim ve Evrim	14.05.2014
	Erdem TAŞ	Yelkenli ile Seyir ve Yakamoz	28.05.2014
216 ADANA	Hüseyin BÜYÜKYURTSEVER	Türk Masonluğunun Tarihi Gelişimi - 1948	05.05.2014
	Mithat YALTIR	Üç Yolculuk	02.06.2014
222 DORLİON	Murat TAŞKIN	Anadolu Topraklarında Masonluk	05.05.2014
223 MERSİN	Tunç ALTIOK	Ahilik	04.06.2014
229 EKİNOKS	Gökhan EZURUMLUOĞLU	Teknolojik Gelişim ve Değişen Dünya	04.06.2014
	Necati KAZANCI	Operatif Masonluk	18.06.2014
233 WISDOM	Ahmet AYDOĞDU	Kısa Bir Masonluk Tarihi	02.05.2014
	Berkah ORHANER	Ahilik	30.05.2014
234 ERCİYES	Ali KAŞ	Tekris Töreninin Yorumu	24.05.2014
	Anıl MUSLU, Murat GÜNGEN	Mevlana ve Yunus Emre'de Masonik İzler	14.06.2014
İRADE	Aydın ASLANTAŞ	İnternet ve Masonluk	09.05.2014
VAROLUŞ	Ersan ÖZTUNA	Aryan Okültizmi Işığında THULE GESELLSCHAFT ve Nazi Ezoterizmi	09.05.2014
	Halit YILDIRIM	Evrenin Yaratılış Öyküsü ve İnsan Yaşamının Kökeni Üzerine Bir Değerlendirme	13.06.2014

İZMİR

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
004 İZMİR	Ali Rıza MADIOĞLU	Cehalet ve Taassup	08.05.2014
	Nejat TARAKÇI	21. Yüzyılda Nasıl Bir Mason Olmalıyız	22.05.2014
013 NUR	Tolga KARABECE	Sadakat	27.05.2014
016 PROMETHEE	Mustafa BESİMZADE	21. Yüzyılda Masonluk	07.05.2014
	Georges Mazella Di CIARAMMA	İnsanın Doğasında Dinler	07.05.2014
	Sait Mehmet TANSAL	Paris Komünü	21.05.2014
024 GÖNÜL	Taner GÖVSA	Öğrenmeye Çalıştıklarım	15.05.2014
	Sinan KOCAOĞLU	Işığa Yürüyüş Yolunda Masonluk Nedir? Ne Değildir?	12.06.2014
026 ÜMİT	Rabeno SAĞMAN	Çırak Adımları	27.05.2014
	Evrim ERİŞİR	Çırak Selamı	27.05.2014
	Serkan ERGÜNEŞ	Karanlıktan Aydınlığa	24.06.2014
042 EPHESUS	David ENRIQUEZ	Laiklik ve Yasalar	26.05.2014
047 EYLEM	Korkut KESKİNER	Masonun Yerel ve Güncel Sınırları	12.05.2014
061 MANİSA	Vural CEYHUN	Doğudan Batıya İnsanlık Köprüsü:Masonluk	04.06.2014
065 EGE	Tuncer PEKMEN	Bir Önlükte 40 Yıl	15.05.2014
071 IŞIN	Rafael LEVİ	Masonlukta Fikir Hürriyeti ve Muhafazakarlık	26.05.2014
072 BAŞARI	Muharrem TOZKOPARAN	Yaşam, Ölüm ve Ruhun Ölümsüzlüğü	05.05.2014
078 ÜÇSÜTUN	Muharrem TOZKOPARAN	Yaşam, Ölüm ve Ruhun Ölümsüzlüğü	22.05.2014
082 KARŞIYAKA	Ahmet Esat TUÇTÜRE	Hür Düşünce ve Mason	09.06.2014
097 BODRUM	İskender IŞIK	Büyük Piramit ve Masonluk	22.05.2014
	Türker YILDIZ	Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler'in Ezoterizmi	12.06.2014
099 KORDON	Coşkun ÖZEL	Dul Kadının Çocukları	08.05.2014
	Bülent ŞENOCAK	Tefekkür Hücresi	22.05.2014
102 DOĞA	Murat DAYICAN, Özgür ERÇELİK	Üstat Derecesi Ritüeli ve Felsefesi Üzerine Düşünceler	06.05.2014
	Murat ERMAN	Bir Mimar Gözüyle Masonluk	20.05.2014

113 OCAK	Bülent ŞENOCAK	Tefekkür Hücresi	29.05.2014
115 ŞAKUL	Aykan CANDEMİR	Metaforlarla Düşünmek	02.06.2014
134 MARMARİS	Halil FIRATLI	Hamtaşı Yontmak	05.06.2014
	M.Ersin TAN	Felsefe	19.06.2014
138 NOKTA	Cem TUNA	Landmarklar	05.05.2014
	Mehmet GÜZEL	Aforizma, İnsan, Mason	02.06.2014
	Tufan EGEMEN	Taassup ve Dogma	16.06.2014
142 İMBAT	Fabio CIUCCI	Her Şeyi Gören Göz	06.05.2014
	Önder BARÇIN	17. Yılında İmbat Muhterem Locası	20.05.2014
	Türker ÜNAL	Batı Edebiyatında Ütopik Toplum Modellerine Ezoterik Bir Yaklaşım	03.06.2014
145 NİRENGİ	Yüksel KAZMİRCİ	Loca	15.05.2014
148 AGORA	Ernis ALCA	Masonlukta Özgürlük ve Ahlak	05.06.2014
164 FETHİYE	Nazmi AYDİNÇ	Kalfa Derecesinin Düşündürdükleri	13.05.2014
171 TERAZİ	M. Ünlü YUKARUÇ	İnsan Olmak Ahde Vefadır	29.05.2014
172 ÇEŞME	Suphi VARIM	Ruhumuzdaki Üçgen	04.05.2014
	Orhan ATİKER	Çeşmeden Damlalar 13.Yıl	15.06.2014
178 KUŞADASI	Faruk ERGÖNEN	Hür Düşünce	14.05.2014
	İsa DURMAZ	Mason Olmak Bize Ne Kazandırır?	28.05.2014
	Levent ELBEYLİ	Ahlak Felsefesi	25.06.2014
182 ZUHAL	Hamdi BALLAR	Bir Masona Yakışır Şekilde Davranalım. Ama Nasıl?	08.05.2014
	Deniz ERGİNÜN	Mutluluğa Bir Bakış Açısı	22.05.2014
192 HERMES	Nihat DEMİRKOL	Yedi Bilge Öğütlerinde Masonik İzler	12.05.2014
	Levent ÖZBAKKALOĞLU	Tolerans, Adalet ve Özgürlük Üzerine Düşünceler	09.06.2014
205 HERODOT	Yaşar YÜCEL	Mutluluğun Anahtarı	15.05.2014
	Ataman TOMRUK	Bilim	05.06.2014
	Erhan ÖZATAY	Kalfa Derecesi Sembolizması	19.06.2014
213 DOKUZEYLÜL	Refik ŞAŞMAZ	İnsani ve Masonik Değerler ve İlkeler	06.05.2014
	Levent ELBEYLİ	Akıl ve Sezgi	20.05.2014

220 OKYANUS	Faruk ERGÖNEN	Okyanusta Bir Damlayım	27.05.2014
	Alphan ÇAL	Kişilik ve Mutluluk	10.06.2014
İDA	İsmail ÜSTEL	Mason, Kavramların Satır Aralarını Kavrayandır	28.06.2014
KARYA	Bülent MESTÇİ	Sembolizm ve Evrensel Semboller	13.05.2014
	Ömer KÖKER	Atatürk'ün Bize Bıraktığı Miras: Laiklik	20.05.2014
	Orhan ÇETİNTÜRK	Taassup	03.06.2014
HALİM ERKER	Ferdi YETİŞTİREN	Halim Erker	02.05.2014
	Arif ÇORAPÇIOĞLU		
	İhya ÜSTÜNELİ		
	Mutlu KARAVELİOĞLU		
	Erkan İMREK	Mason, Loca, Kardeş, Biz	06.05.2014
	Tayfun ERKIZAN	Bir Ders Bir Öykü	20.05.2014
	Güngör KAVADARLI	Işığa Yürüyüşün Seyir Defteri	03.06.2014

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	LOCA	EBEDİ MAŞRIK'A İNTİKAL TARİHİ
Saffed TARI	Dikmen	3 Nisan 2014
Timoçin ÖNÜR	Bodrum	17 Nisan 2014
Necati ÖZDEMİR	Delphi	30 Nisan 2014
Mithat HEZER	Sevgi	3 Mayıs 2014
Erhan ERAN	Meşale	9 Mayıs 2014
Y.Yücel GÜNGEN	Uyanış	10 Mayıs 2014
Hasan Cavit ISIYEL	Sevgi Yolu	12 Mayıs 2014
Yaşar Sadık ACARLI	İdeal	22 Mayıs 2014
Erol PENSO	Evren	22 Mayıs 2014
Zuhal GÖNÜL	Birlik	25 Mayıs 2014
Erkan DÜLGEROĞLU	Hisar	27 Mayıs 2014
Alican ERZİ	İdeal	2 Haziran 2014
Ziya AKSAN	Terazi	3 Haziran 2014
Hüseyin SARSAN	Kültür	9 Haziran 2014
Nuri DOĞAN	Sevgi	18 Haziran 2014
Metin USLU	Ümit	19 Haziran 2014
Ivan SCHICK	Freedom	22 Haziran 2014
Mehmet Kerim IŞIK	Ahiler	22 Haziran 2014
Aydın IŞIK	Bodrum	3 Temmuz 2014
Yavuz TEZCAN	Kültür	4 Temmuz 2014
Melih KAZANCI	Zeytindalı	6 Temmuz 2014
Uğur YASİNKILIÇ	İnanış	9 Temmuz 2014
David KRESPİN	İzmir	10 Temmuz 2014
İrfan GİRAL	Yunus Emre	13 Temmuz 2014
Metin İMİR	Ankara	17 Temmuz 2014
Ahmet ERDİNÇ	Promethee	19 Temmuz 2014

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	LOCA	EBEDİ MAŞRIK'A İNTİKAL TARİHİ
Rahmi SİYMAN	Ocak	19 Temmuz 2014
Erdoğan GÜNERİNÇ	Tan Yıldızı	25 Temmuz 2014
Suha UMUR	Müsavat	30 Temmuz 2014
Hamza ERBUĞ	İrfan	30 Temmuz 2014
Josef BALUL	İrem	1 Ağustos 2014
Erdal KESKİNER	Karşıyaka	8 Ağustos 2014
Fadıl GÜVENÇ	Başak	17 Ağustos 2014
Alper SAVAŞAN	Doruk	21 Ağustos 2014
İskender KAZAZ	Sevgi Yolu	24 Ağustos 2014
Numan GÜNEYGİL	Doğa	26 Ağustos 2014

HİÇBİR ŞEY ÖLMEZ – HER ŞEY YAŞAR

Ebedi Maşrık'a intikal eden Kardeşlerimize Evrenin Ulu Mimarı'ndan sonsuz mağfiret kederli ailelerine ve bütün Kardeşlerimize sabırlar dileriz.

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAZI KABULÜ ve YAYIN KURALLARI

Yazının Kabulü

Mimar Sinan Dergisi Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin üç ayda bir yayınlanan akademik nitelikteki yayın organıdır ve 10 Ekim 1966 tarihinden beri yayınlanmaktadır. Dergide, Masonlukla ilgili özgün araştırma, makale ve çeviriler yayınlanır.

Mimar Sinan Dergisi iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, hakemler tarafından değerlendirilen ve yayınlanması uygun görülen özgün araştırma yazılarına, ikinci bölümde de dergi alanı kapsamındaki konulara özgü yorum makalelerine yer verilmektedir.

Yazarlar, makalenin özgün bir yazı olduğunu, daha önce herhangi bir yerde yayınlanmadığını ve makalenin değerlendirme süreci içerisinde başka bir yerde yayınlanmayacağını kabul etmelidirler.

Yazılardaki bilgilerin ile kaynakların doğruluğundan tümüyle yazarlar sorumludur. Dergide yayınlanan yazılar, yazarların şahsi görüşlerini ifade eder ve sorumluluğu tamamen kendilerine aittir. Bu yazıların Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın veya başka bir Masonik biriminin resmi görüşlerini veya fikirlerini temsil ettiği iddia edilemez.

Yayın Kuralları

Hakemli bölüm için gönderilen yazılar 30 sayfayı, kişisel yorum makaleleri ise 15 sayfayı aşmamalıdır. Araştırma yazıları ve makalelerin 12 Temmuz 1932'de Türk Dili Tetkik Cemiyeti adı ile kurulmuş olan Türk Dil Kurumu yazım kurallarına uygunluğu şart olup, imlada bu kurallara uyulacaktır. Bir sözcüğün yazımında tereddüt olduğu takdirde Ana Yazım Kılavuzu'na (Ömer Asım Aksoy, Epsilon Yayınları) bakılacaktır. Kısaltma kullanmak gerekiyorsa, Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası'nın kısaltma dizini geçerli olacaktır.

Yazılar elektronik ortamda verilmeli, yazar/yazarların iletişim bilgileri belirtilmeli, konferans üslubunda olmamalıdır. Özgün araştırmaların dayandırıldığı belgelerden alıntılar sarih bir biçimde, dip not veya son not olarak belirtilmelidir.

Makalenin ilk sayfasında makalenin adı, özeti ve anahtar sözcükler (Türkçe ve İngilizce) yer almalıdır. Ayrıca yazının Türkçe ve mümkünse İngilizce kısa bir özeti (özet – abstract) ile yazı başlığının İngilizcesi bulunmalı ve faydalanılan kaynaklar belirtilmelidir. İnternet'ten alınan kaynakların doğruluğu mutlaka tahkik edilmelidir.

Yazıda resim veya şekil kullanılmışsa; bunlar yazının içindeki yerine konulduğu gibi, ayrı birer dosya olarak da verilmeli, resimler basılabilecek kalitede (en az 300 dpi) olmalıdır.

Çeviri yazılarda; yazarın ve çevirmenin adı ile birlikte orijinal yazının nerede ve hangi tarihte yayınlandığı belirtilmelidir. Ayrıca müellifin onayı alınmış olmalı veya çeviri yazının telif hakkı sorun olmamalıdır.

Gönderilen yazılar Yayın Kurulunun onayından geçtikten sonra yayınlanır. Yayınlanmayan yazılar için geleneğimiz uyarınca herhangi bir gerekçe gösterilmez. Yayın Kurulu gerekli gördüğü durumlarda metinde editoryal düzeltmeler yapabilir. Gönderilen veya yayınlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez, yazı yayınlandığı takdirde bütün telif hakları Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Derneği'nin olur.

Yazarlar yazılarını, Yayın Kuruluna teslim ettiklerinde bu şartları kabul etmiş sayılırlar.

Yazılarınızı, her türlü istek, soru, şikayet ve önerilerinizi aşağıdaki yazışma ya da e-posta adresine gönderebilirsiniz.

YAZIŞMA ADRESİ:

MİMAR SİNAN DERGİSİ YAYIN KURULU

Nur-u Ziya Sokak, No. 9, Kat 2 34420 Beyoğlu – İstanbul

e-posta : mimarsinandergisi@gmail.com

MİMAR SİNAN

The Quarterly Journal of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons

ISSN 1301-2762

CONTENTS

7.	Message from the Grand Master	Ömer KÖKER
9.	In Memory of Suha Umur	Mimar SİNAN
13.	Minutes of the Initiation Ceremony of F. A. Aykaç	Suha UMUR
19.	General Assembly December 9, 1956	Erdal TÜRKER
25.	Language is the Means of Idea, Writing is the Means of Language	Oktay GÜNDOĞDU
36.	Early Bulgarian Freemasonry and its Historical Ties with Turkish Freemasonry	Ivan SARIEV George DIMITROV Translated by: Ali VERBAS
49.	A Lodge Visit During the Preparation of an Amity Treaty	Yavuz S. AĞAOĞLU
59.	An Ottoman Freemason in Khartoum	Ergin KOPARAN
69.	19th Century Freemasonry in Continental Europe	Erdal DERVİŞOĞULLARI
81.	Freemasonry is Complex Free	Tanol TÜRKOĞLU
87.	Preface for Oscar Wirth's Work	Marius LEPAGE Translated by: Can KAPYALI
97.	Bail and Vouching	Ozan BİTİK
101.	News from the Lodges	Mimar SİNAN
117.	Obituaries	Mimar SİNAN
119.	Article Submission Rules	Mimar SİNAN

Address : 9, Nuruziya Sokağı – Beyoğlu / İSTANBUL - TURKEY

YEAR : 2014 NO : 164